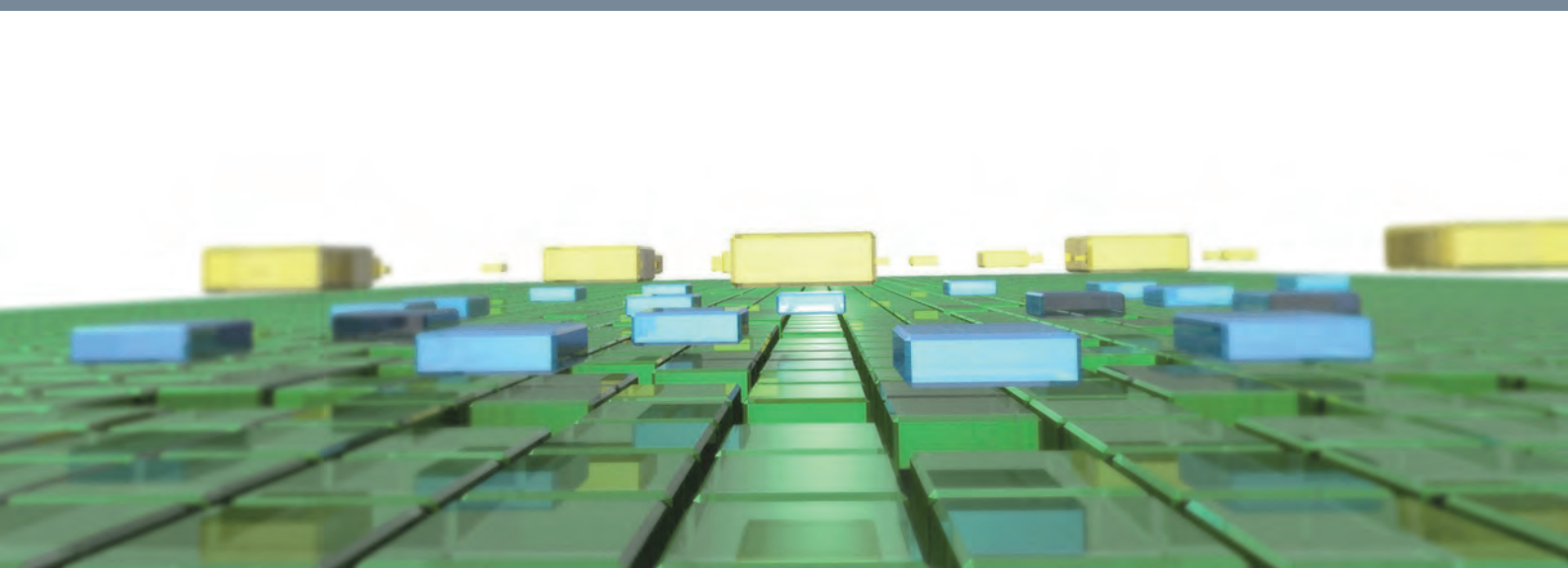

Inpassingsplan 'Windpark
De Drentse Monden - Oostermoer'
In de gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn
Concept-ontwerp

Inpassingsplan 'Windpark De Drentse Monden - Oostermoer' In de gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn Concept-ontwerp

Rapportnummer:	212x01173.082618_7
IMRO-IDN-nr:	NL.IMRO.0000.EZip15WDMOM-1001
Datum:	9 september 2015
Contactpersoon opdrachtgever:	Ministerie van EZ
Projectteam BRO:	Wanda Blommensteijn, Eveline Kramer
Concept:	maart 2015, juni 2015
Voorontwerp:	september 2015
Ontwerp:	
Vaststelling:	
Onherroepelijk:	
Trefwoorden:	Inpassingsplan, windenergie
Bron foto kaft:	BRO, abstract
Beknopte inhoud:	Inpassingsplan waarmee de plaatsing van windturbines in de gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn mogelijk wordt gemaakt.

BRO
Hoofdvestiging
Postbus 4
5280 AA Boxtel
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
F +31 (0)411 850 401
E info@bro.nl

Toelichting

Inhoudsopgave

pagina

1. INLEIDING	5
1.1 Achtergronden	5
1.2 Nut en noodzaak/doelstelling	5
1.3 Het inpassingsplan en de Rijkscoördinatieregeling	7
1.4 Leeswijzer	8
2. PROJECTBESCHRIJVING	11
2.1 Voorgeschiedenis	11
2.2 Projectbeschrijving	13
2.3 Ligging en begrenzing plangebied inpassingsplan	17
3. HUIDIGE SITUATIE PLANGEBIED	19
3.1 Huidige bestemmingsplannen en het inpassingsplan	19
3.2 Huidige situatie plangebied	20
4. BELEID	23
4.1 Inleiding	23
4.2 Rijksbeleid	23
4.3 Provinciaal beleid	27
4.4 Gemeentelijk beleid	31
4.4.1 Gemeente Aa en Hunze	31
4.4.2 Gemeente Borger-Odoorn	31
4.5 Conclusies en randvoorwaarden	32
5. MER	35
5.1 M.e.r-procedure	35
5.2 Afweging alternatieven MER	36
5.2.1 Locatiealternatieven	38
5.2.2 Inrichtingsalternatieven windpark	41
5.2.3 Onderzochte alternatieven MER	44
5.3 Voorkeursalternatief	46
5.4 Het voorkeursalternatief en de vertaling in het inpassingsplan	48

6. TOETS MILIEU- EN WAARDENASPECTEN	51
6.1 Inleiding	51
6.2 Geluid	51
6.2.1 Toetsingskader	51
6.2.2 Onderzoek	52
6.2.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling	53
6.3 Slagschaduw	53
6.3.1 Toetsingskader	53
6.3.2 Onderzoek	54
6.3.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling	55
6.4 Externe veiligheid	55
6.4.1 Toetsingskader	55
6.4.2 Onderzoek	56
6.4.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling	58
6.5 Ecologie	58
6.5.1 Toetsingskader	58
6.5.2 Onderzoek	60
6.5.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling	64
6.6 Archeologie en cultuurhistorie	64
6.6.1 Toetsingskader	64
6.6.2 Onderzoek	66
6.6.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling	67
6.7 Landschap	67
6.7.1 Toetsingskader	67
6.7.2 Onderzoek	68
6.7.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling	70
6.8 Water	71
6.8.1 Toetsingskader	71
6.8.2 Onderzoek	71
6.8.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling	71
6.9 Bodem	71
6.9.1 Toetsingskader	71
6.9.2 Onderzoek	71
6.10 Luchtvaart en radar	72
6.10.1 Toetsingskader	72
6.10.2 Onderzoek	73
6.10.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling	73
6.11 Radar	73
6.11.1 Toetsingskader	73
6.11.2 Onderzoek	74
6.11.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling	74
6.12 Straalpaden	75
6.12.1 Toetsingskader	75
6.12.2 Onderzoek	75

6.12.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling	75
6.13 LOFAR	76
6.13.1 Toetsingskader	76
6.13.2 Onderzoek	76
6.13.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling	77
7. JURIDISCHE PLANBESCHRIJVING	78
7.1 Algemeen	78
7.2 Toelichting en opzet inpassingsplan	78
7.3 Planvorm	80
7.3.1 Algemeen	80
7.3.2 Planregeling	80
7.3.3 Verbeelding	82
7.3.4 Bestemmingsregeling: artikelsgewijze toelichting	82
8. FINANCIËEL-ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID	87
8.1 Kostenverhaal	87
8.2 Financiële uitvoerbaarheid	88
9. PROCEDURE EN COMMUNICATIE	89
9.1 Overleg	89
9.2 Zienswijzen	90
9.3 Ingebrachte opmerkingen, reacties en adviezen MER	90
9.3.1 Reacties op het MER	90
9.3.2 Toetsingsadvies en aanbevelingen	90

1. INLEIDING

1.1 Achtergronden

Een drietal initiatiefnemers, Duurzame Energieproductie Exloërmond BV, Raedthuys Windenergie BV en Windpark Oostermoer Exploitatie B.V., zijn voornemens een windpark met alle bijbehorende civiele en elektrische voorzieningen te realiseren en te exploiteren in de gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn.

Het windpark wordt gerealiseerd in de Drentse Veenkoloniën en bestaat uit twee deelgebieden. Het deelgebied De Drentse Monden in de gemeente Borger-Odoorn en deelgebied Oostermoer in de gemeente Aa en Hunze. De locaties worden gezamenlijk aangeduid als het project 'Windpark De Drentse Monden – Oostermoer'.

Het initiatief is gericht op het realiseren van een bedrijfseconomisch haalbaar windpark met een omvang van circa 150 MW om de bedrijven en daarmee de regionale economie te versterken. De initiatiefnemers willen daarnaast bijdragen aan de doelstelling om in Nederland meer duurzame energie te produceren. Dit sluit aan bij de doelen van het nationale en internationale milieubeleid gericht op het toepassen van duurzame energie en het beperken van de uitstoot van broeikasgassen.

De windturbines en de daarbij behorende voorzieningen kunnen niet gerealiseerd worden binnen de vigerende bestemmingsplannen van de gemeente Aa en Hunze en Borger-Odoorn. Op grond van de Elektriciteitswet 1998 is het Rijk (de minister van Economische Zaken en de minister van Infrastructuur en Milieu) voor windparken met een geïnstalleerd vermogen van 100 MW of meer (zoals ook dit windpark) het bevoegd gezag om een inpassingsplan op te stellen.¹ Het voorliggende inpassingsplan voorziet in een planologische regeling ten behoeve van het windpark.

1.2 Nut en noodzaak/doelstelling

Internationaal en nationaal beleid

De uitstoot van broeikasgassen als gevolg van de energieconsumptie kan worden beperkt door energiebesparing en door (grootschalige) inzet van duurzame energiebronnen. Een dergelijke omschakeling in de Nederlandse elektriciteitsvoorziening betekent een forse inspanning. Nederland heeft voor wat betreft de doelstelling op het gebied van duurzame energie aansluiting gezocht bij de taakstelling die in Europees verband is ge-

¹ Een inpassingsplan heeft dezelfde juridische status als een bestemmingsplan, maar wordt in dit geval vastgesteld door het Rijk.

formuleerd. Deze EU-taakstelling voor duurzame energie bedraagt voor Nederland 14% van het energieverbruik in 2020.

De Nederlandse regering heeft met het Nationaal Energieakkoord de Europese taakstelling voor Nederland verhoogd naar 16% in het jaar 2023. In 2023 moet dus 16% van het totale jaarlijkse energieverbruik afkomstig zijn uit duurzame energiebronnen.

Voor de Rijksoverheid is windenergie één van de belangrijkste bronnen van duurzame energie, aangezien Nederland rijk is aan wind en zij vanwege de klimatologische en geomorfologische kenmerken relatief minder dan andere landen gebruik kan maken van andere bronnen van duurzame energie zoals zonne-energie en waterkracht.

Windenergie op land speelt een belangrijke rol bij het behalen van de doelstellingen op korte termijn, omdat deze categorie vergeleken met andere duurzame opties relatief kosteneffectief is en door de relatief grote productie van MWs ook significant kan bijdragen aan het realiseren van de duurzame energiedoelstelling. De geschikte gebieden voor grootschalige windenergie zijn door het Rijk na overleg met de provincies vastgelegd in een structuurvisie (Structuurvisie Windenergie op Land). Het doel van de structuurvisie is om ruimte te reserveren zodat tenminste 6.000 MW voor windenergie op land voor 2020 kan worden gerealiseerd. In de structuurvisie zijn gebieden opgenomen voor windparken groter dan 100 MW, waarvoor het Rijk bevoegd gezag is. Het projectgebied in de Drentse Veenkoloniën is een van deze locaties. Daarnaast hebben provincies gebieden voor windparken kleiner dan 100 MW ruimtelijk vastgesteld, waarvoor zij bevoegd gezag zijn. Met de gebieden uit de Structuurvisie Windenergie op Land en de provinciale gebieden wordt tezamen de opgave van 6000 MW gerealiseerd. Hierover zijn bestuurlijke afspraken gemaakt tussen Rijk en IPO, welke ook zijn opgenomen in de voornoemde structuurvisie.

Windpark De Drentse Monden - Oostermoer

Het doel van het initiatief is de realisatie van een windpark met een vermogen van circa 150 MW met maximaal 50 windturbineposities. De initiatiefnemers willen met de realisering van het windpark De Drentse Monden – Oostermoer, naast het versterken van hun bedrijven en de regionale economie, een bijdrage leveren aan de doelstelling om in Nederland meer duurzame energie te produceren. Het initiatief sluit aan bij de doelen van het nationale en internationale milieubeleid dat gericht is op het toepassen van duurzame energie en het beperken van de uitstoot van broeikasgassen.

1.3 Het inpassingsplan en de Rijkscoördinatieregeling

Inpassingsplan algemeen

Op grond van de Wet ruimtelijke ordening heeft het Rijk de bevoegdheid om inpassingsplannen vast te stellen. Een inpassingsplan heeft dezelfde juridische status als een bestemmingsplan, maar wordt in dit geval vastgesteld door het Rijk (Minister van Economische Zaken en Minister van Infrastructuur en Milieu). In een inpassingsplan wordt de bestemming van de betrokken gronden bindend bepaald.

De wettelijke procedure voor vaststelling van het inpassingsplan is gelijk aan de procedure voor de vaststelling van een bestemmingsplan.

De Rijkscoördinatieregeling (RCR)

Omdat met dit inpassingsplan een windpark mogelijk gemaakt wordt met een potentieel opgesteld vermogen van 100 MW of meer is op grond van de Elektriciteitswet 1998² de Rijkscoördinatieregeling van de Wet ruimtelijke ordening³ op dit project van toepassing. De Rijkscoördinatieregeling bestaat uit een ruimtelijke module en een uitvoeringsmodule.

Voor de volledigheid wordt hier opgemerkt dat het de bevoegdheid van de betrokken ministers is voor het windpark één inpassingsplan op te stellen. Voor de toepasselijkheid van de Rijkscoördinatieregeling is namelijk niet vereist dat sprake is van één inrichting met een vermogen van 100 MW of meer. Afdoende is dat sprake is van één productie-installatie, waarvoor onder meer van belang is dat het windpark één ruimtelijk geheel gaat vormen. Daarbij is in de Structuurvisie Wind op Land dit project ook aangewezen als van nationaal belang en is dit nogmaals onderstreept door de gezamenlijke melding van het project onder de Rijkscoördinatieregeling. In hoeverre er aparte omgevingsvergunningen worden verleend voor de verdere realisatie doet niet af aan het voorgaande. Kortom, daargelaten de achtergrond van de deelprojecten is thans sprake van een productie-installatie met een capaciteit van ten minste 100 MW waarop de Rijkscoördinatieregeling van toepassing is.

De ruimtelijke module heeft betrekking op het inpassingsplan. Omdat het Milieueffectrapport (MER⁴) is gekoppeld aan het inpassingsplan, zijn dezelfde ministers ook gezamenlijk verantwoordelijk voor het planMER.

Het tweede onderdeel van de Rijkscoördinatieregeling is de uitvoeringsmodule. Deze houdt kort gezegd in dat alle (overige) voor een windpark benodigde besluiten gezamenlijk worden voorbereid, gecoördineerd en bekendgemaakt door de minister van Economische Zaken. Voor een grootschalig energieproject zijn veel besluiten nodig, zoals een omgevingsvergunning en een vaststellingsbesluit. De mogelijk mee te coördineren beslui-

² Artikel 9b, aanhef en onder a van de Elektriciteitswet 1998.

³ Artikel 3.35, 1^e lid van de Wet ruimtelijke ordening.

⁴ Om de milieueffecten van een project in kaart te brengen, wordt bij het inpassingsplan een m.e.r.-procedure doorlopen. Zie voor meer informatie over het MER hoofdstuk 5 van deze plantoelichting.

ten zijn aangewezen in het Uitvoeringsbesluit rijkscoördinatieregeling energieinfrastructuurprojecten.

Voor de uitvoeringsbesluiten zijn verschillende overheden verantwoordelijk, zoals de gemeente of de provincie. Het Ministerie van Economische Zaken verzorgt de coördinatie en terinzagelegging van de besluiten. In het geval van het doorlopen van de uitvoeringsmodule blijven deze overheden verantwoordelijk voor de inhoud van hun eigen besluit. De minister van Economische Zaken bepaalt binnen welke termijnen alle (ontwerp)vergunningen verleend moeten worden. Binnen het tussen de bevoegde gezagen te voeren overleg over de besluitvorming wordt een inhoudelijke afstemming geborgd. Ook zorgt het Rijk ervoor dat alle (ontwerp)besluiten tegelijkertijd ter inzage worden gelegd en is het Rijk het aanspreekpunt voor de zienswijzenprocedure. Deze besluiten worden op dezelfde manier voorbereid als het inpassingsplan: eerst wordt van alle besluiten een ontwerp gemaakt, waarop inspraak mogelijk is. Het inpassingsplan wordt in beginsel tegelijkertijd met de andere besluiten voorbereid en bekendgemaakt. Overigens bestaat er geen verplichting om alle besluiten voor het windpark in één keer te coördineren. Het is toegestaan om te werken met zogeheten 'mandjes' van verschillende besluiten binnen één Rijkscoördinatieregeling.

Bij de toepassing van de Rijkscoördinatieregeling worden de voor het project benodigde besluiten in één keer ter inzage gelegd. Dat geldt zowel voor de ontwerpbesluiten als de definitieve besluiten. Iedereen kan zienswijzen indienen op de ontwerpbesluiten. Tegen de vastgestelde besluiten kan door belanghebbenden die tegen een of meerdere ontwerpbesluiten een zienswijze hebben ingediend, rechtstreeks beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

1.4 Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk omvat de beschrijving van de het project, de voorgeschiedenis en de ligging van het plangebied, waarna het derde hoofdstuk de beschrijving de huidige situatie omvat.

Het vierde hoofdstuk omvat een korte beschrijving van het geldende beleid van de diverse betrokken overheden. Vanuit het beleid geldt een aantal randvoorwaarden die gevolgen hebben voor de planregeling in dit inpassingsplan. Deze worden in dit hoofdstuk beschreven.

Hoofdstuk 5 geeft een overzicht van de overwegingen in het MER, waarna hoofdstuk 6 een samenvatting geeft van de verrichte onderzoeken voor het voorkeursalternatief (VKA) in het MER. Daar waar een aanvullend onderzoek of nadere afweging is gemaakt die niet in het MER is opgenomen wordt dat in dit hoofdstuk aangegeven. Uit de diverse onderzoeken zijn randvoorwaarden naar voren gekomen die bij de planregeling zijn be-

trokken. Voor de aspecten waar dat aan de orde is, worden die randvoorwaarden in dit hoofdstuk besproken.

Het zevende hoofdstuk bevat de juridische toelichting, met een beschrijving en onderbouwing van de opbouw van de verbeelding (plankaart) en de regels. Aangegeven wordt hoe de randvoorwaarden uit het beleid en de onderzoeken zijn vertaald in de planregeling.

De financieel-economische uitvoerbaarheid is het onderwerp van hoofdstuk 8 en hoofdstuk 9 omvat een beschrijving van de formele juridische procedure, alsmede de wijze waarop de communicatie is vormgegeven.

2. PROJECTBESCHRIJVING

2.1 Voorgeschiedenis

De initiatiefnemers bereiden sinds 2010⁵⁶ de realisatie van het windpark De Drentse Monden en Oostermoer voor. Het initiatief is ontstaan vanuit de wens van agrarische ondernemers in het gebied om gezamenlijk een windpark te ontwikkelen en te exploiteren op een in de omgevingsvisie Drenthe⁷ aangewezen locatie. Bij de start van het project is uitgegaan van een opgesteld vermogen van 600 MW. Het vermogen van het windpark bedraagt uiteindelijk 150 MW. In deze paragraaf worden de stappen die tot op heden gezet zijn in vogelvlucht beschreven.

Start procedure

In juni 2011 is de procedure gestart voor een milieueffectrapport voor het windpark De Drentse Monden. In het najaar van 2011 is het initiatief ontstaan voor het windpark Oostermoer. De gezamenlijke initiatiefnemers hebben aan het coördinerend bevoegd gezag (de Minister van Economische Zaken) verzocht een inpassingsplan op te stellen voor het initiatief om in de gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn een grootschalig windpark te realiseren. Sindsdien zijn beide projecten ook samen aangemerkt als één windpark waarop de Rijkscoördinatieregeling van toepassing is.

Het bevoegde gezag had reeds een openbare kennisgeving gedaan van het voornemen De Drentse Monden in de Staatscourant van 23 juni 2011. Na het ontstaan van het initiatief voor Oostermoer zijn de beide plannen vanwege hun ruimtelijke samenhang in samenhang gezien. Voor Oostermoer in samenhang met De Drentse Monden is de openbare kennisgeving van het voornemen gedaan in de Staatscourant van 19 januari 2012. Het uitgangspunt in dit stadium van de planvorming was het technisch beschikbare vermogen van 600 MW.

Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) en milieueffectrapport (MER)

De Notities reikwijdte en detailniveau zijn de start van de m.e.r.-procedure en hebben ter inzage gelegen. Voor De Drentse Monden van 24 juni tot en met 4 augustus 2011 en voor Oostermoer in samenhang met De Drentse Monden van 20 januari tot en met 1 maart 2012. Tevens zijn voor beide plannen door het bevoegd gezag de wettelijke adviseurs en de overheidsorganen, zoals gemeenten en provincie bij de voorbereiding van het plan betrokken. Ook is de Commissie voor de m.e.r. vrijwillig geraadpleegd. De adviezen van de Commissie zijn verschenen op 20 september 2011 en 29 maart 2012.

Uitgangspunt in de NRD was het technische mogelijke vermogen van 420 MW voor de locatie. In het plan-MER is een viertal varianten beoordeeld (120 MW, 255 MW, 397MW

⁵ Deelwindpark Duurzame Energie Exloërmond in 2009, deelwindpark Duurzame Energie Exloërmond/Raethuys in 2010 en deelwindpark Oostermoer in 2011.

⁶ DEE 2009, DEE/RH 2010, OM 2011)

⁷ Juni 2010

en 420 MW) In de loop van de m.e.r.-procedure heeft de minister van EZ aangegeven dat uitgangspunt voor het verdere proces van het windpark een onderzoekmodel is met een vermogen van 255 MW. De uiteindelijke alternatievenvergelijking in het MER heeft plaatsgevonden op basis van dit uitgangspunt. De minister van EZ heeft voorts aangegeven dat binnen de afspraken Rijk - IPO over windenergie op land het windpark een omvang zal krijgen van minimaal 150 MW en maximaal 185,5 MW kan krijgen. Bij het vaststellen van het voorkeursalternatief voor het inpassingsplan is de omvang van het windpark vastgesteld op 150 MW (uitgaande van 50 windmolens van 3 MW).

Structuurvisie Windenergie op land

In de brief van 11 juni 2011 van de minister van Infrastructuur en Milieu aan de Tweede Kamer is het maken van de Structuurvisie Windenergie op Land aangekondigd (SvWOL), conform artikel 2.3, derde lid van de Wet ruimtelijke ordening. De SvWOL is op 31 maart 2014 door het kabinet aan de Tweede Kamer aangeboden en vormt een nadere uitwerking van de kansrijke gebieden voor windenergie zoals geschetst in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Het eerder opgestelde "Ruimtelijk perspectief wind op land" en de provinciale ruimtelijke reserveringen voor windenergie heeft hiervoor als basis gediend. In de SvWOL heeft het rijk na overleg met de provincies en op basis van een MER 11 locaties opgenomen voor windparken groter dan 100 MW, waarvoor het rijk ook bevoegd gezag is. De locatie van windpark De Drentse Monden en Oostermoer in de Drentse Veenkoloniën is er daar één van. In paragraaf 4.2 wordt nader ingegaan op de Structuurvisie Windenergie op Land.

Afspraken Rijk-Interprovinciaal Overleg (IPO)

Op 22 januari 2013 zijn er door het Rijk met het IPO afspraken gemaakt over windenergie op land. De afspraken uit 2013 zijn op 27 januari 2014 herbevestigd en opgenomen in de Structuurvisie Windenergie op land. De provincie Drenthe heeft in dit kader aangegeven 285,5 MW binnen de provincie te (laten) realiseren. Het windpark De Drentse Monden en Oostermoer maakt onderdeel van deze doelstelling uit.

Advies landschappelijke aspecten windpark

De Rijkadviseur voor het landschap is gevraagd om een advies te geven over de landschappelijke aspecten van de plaatsing van windturbines in de Drentse Veenkoloniën. Het voltallige Collega van Rijksadviseurs heeft een landschappelijke visie opgesteld⁸. Met betrekking tot de inrichtingsprincipes wordt het volgende geadviseerd:

- De Veenkoloniën zijn een landschapstype dat zich leent voor de plaatsing van windturbines vanwege de combinatie van de rationele ontginningsstructuur, de landschappelijke schaal, agrarische monocultuur en achterblijvende economische condities.
- Een lijnvormig opstellingsprincipe parallel aan de linten heeft de voorkeur. Er zijn negen structuurlijnen die in aanmerking komen als ruimtelijke dragers voor windturbines.

⁸ Advies Windpark De Drentse Monden Oostermoer, 25 maart 2014, kenmerk RBM – 20140325.

nes. De meest zuidelijke ligt ten zuiden van Tweede Exloërmond en de meest noordelijke aan de noordzijde van het Gasselternijveense Bos.

Windpark De Drentse Monden en Oostermoer

In de brief van 7 januari 2014 van de minister van Economische Zaken aan de Tweede Kamer wordt het kader voor de realisatie van het windpark aangegeven:

- Wet ruimtelijke ordening, in het bijzonder de RCR
- Wet milieubeheer
- Structuurvisie Windenergie op land
- Afspraken Rijk-IPO over windenergie op land

Het windpark heeft een minimale omvang van 150 MW. De omvang kan onder voorwaarden oplopen tot maximaal 185,5 MW. Dit is afhankelijk van de invulling van de overige locaties voor windenergie in de provincie Drenthe.

In het scenario van 185,5 MW wordt niet meer voorzien, omdat de Provinciale Staten van Drenthe in het najaar van 2014 het Regieplan Windenergie hebben vastgesteld. Hierin is van de totale ruimte van 285,5 MW aan windenergie in de provincie voor 135,5 MW ruimte gereserveerd in het zuidelijk deel van het provinciale zoekgebied. Overeenkomstig de afspraken tussen Rijk en IPO over windenergie op land krijgt het windpark de Drentse Monden Oostermoer daarmee een omvang van 150 MW.

Het Rijk is in het najaar 2014 met de provincie Drenthe, de betrokken gemeenten en initiatiefnemers van het windpark een proces gestart om te komen tot een opstellingsvariant voor de procedure van het inpassingsplan. De minister van Economische Zaken heeft in de brief van 3 februari 2015 een variant vastgesteld (VKA op grond van het MER) voor de procedure van het inpassingsplan.

De Ministers van Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu hebben op 14 mei 2015⁹ deze opstellingsvariant vastgelegd in het voorbereidingsbesluit voor windpark De Drentse Monden en Oostermoer.

2.2 Projectbeschrijving

Het inpassingsplan voor het project 'Windpark De Drentse Monden - Oostermoer' maakt de realisatie van 50 windturbines mogelijk uitgaande van 3 MW (uit de klasse circa 3 MW).

Naast de windturbines worden in dit inpassingsplan de bijbehorende inkoopstations, de elektrische infrastructuur en opstelplaatsen ten behoeve van aanleg en onderhoud gerealiseerd. De windturbines worden voor het onderhoud ontsloten via onderhoudswegen, deze wegen maken ook deel uit van het plangebied.

⁹ Inwerkingtreding, datum besluit 1 mei 2015.

In deze paragraaf wordt het project beschreven. In de navolgende hoofdstukken wordt beschreven hoe tot deze locatie gekomen is. De beleidsmatige afwegingen zijn terug te vinden in hoofdstuk 4 en de afwegingen met betrekking tot het MER zijn terug te vinden in hoofdstuk 5.

Windturbines

De windturbines worden in lijnopstellingen mogelijk gemaakt. De windturbines worden in principe op vaste plaatsen binnen deze lijnopstellingen gerealiseerd. Als bij de aanlegwerkzaamheden blijkt dat de windturbines niet op de exacte locatie gerealiseerd kunnen worden, mag het middelpunt van de windturbines naar beide zijden van de lijnopstelling maximaal 15 meter verplaatst worden. Deze marge is beoordeeld op zijn aanvaardbaarheid. Voor een deel van de windturbines wordt geen schuifruimte aan één of beide zijden mogelijk gemaakt, vanwege de ligging ten opzichte van woningen, waterleidingen, buisleidingen en straalpaden.

Teneinde per lijnopstelling dezelfde soort windturbines te krijgen dienen de rotordiameter en de ashoogte van alle windturbines binnen die lijnopstelling hetzelfde te zijn. Tevens dient de draairichting van de rotorbladen van de windturbines gelijk te zijn.

Voor de windturbines wordt een minimale en een maximale ashoogte en rotordiameter van de wieken bepaald in dit inpassingsplan. De minimale ashoogte bedraagt 119 meter en de maximale ashoogte 145 meter. De minimale rotordiameter bedraagt 112 meter en de maximale rotordiameter bedraagt 131 meter.

De uiteindelijke keuze voor het type windturbine wordt op een later moment gemaakt, zodat optimaal gebruik kan worden gemaakt van de ontwikkelingen in de markt. De uiteindelijke keuze wordt door meerdere factoren bepaald. In het inpassingsplan wordt dan ook enkel een marge opgenomen waarbinnen de te realiseren turbines moeten blijven. Naar de mogelijke (milieu)effecten van deze marges is onderzoek gedaan in het MER, zodat deze effecten betrokken kunnen worden bij de vaststelling van dit inpassingsplan. Hiermee is geborgd dat omwonenden niet worden benadeeld door het uitstellen van de keuze voor een windturbine.

Onderhoudswegen

De windturbines zijn bereikbaar via de bestaande wegen en nieuw aan te leggen onderhoudswegen. Deze wegen zijn bestemd voor het bereiken van de turbines met zwaar materiaal voor de bouw en voor onderhoudswerkzaamheden na realisatie. De onderhoudswegen zijn 5 tot 7 meter breed.

De verkeersbewegingen ten behoeve van de aanleg van het windpark en de infrastructuur zullen tijdelijk zorgen voor een verhoging van de verkeersintensiteit op de (lokale) wegen. Na de bouw van de windturbines zal het verkeer voornamelijk bestaan uit busjes ten behoeve van reparatie en onderhoud van de turbine en bestaan uit dermate kleine

aantallen (een busje per week maximaal) dat dit als verwaarloosbaar ten opzichte van de normale aantallen verkeersbewegingen in het gebied wordt gezien.

Opstelplaatsen

Bij elke windturbine wordt de mogelijkheid opgenomen om een (kraan)opstelplaats te realiseren. Deze opstelplaats bestaat uit verharding of uit halfverharding, waar tijdens werkzaamheden een opstelkraan kan staan. De opstelplaatsen zijn maximaal 60 x 80 meter groot afhankelijk van het gekozen turbinetype. Ze hebben deze afmeting, omdat gezien de hoogte van de windturbines de kranen die nodig zijn voor de bouw en onderhoud van de windturbines de ashoogte van de windturbine moeten kunnen bereiken.

De opstelplaatsen blijven na de installatie van de windturbines aanwezig. Fabrikanten en/of (her)verzekeraars garanderen dat de turbine minimaal een aantal dagen per jaar technisch functioneert en vergoeden eventuele gemiste elektriciteitsproductie. Voorwaarde is wel dat de windturbine altijd bereikbaar is met groot materieel, waarvoor de opstelplaatsen zijn bedoeld.

Inkoopstations en intern parkkabeltracé

Voor het transport van de opgewekte elektriciteit van de windturbines naar de inkoopstations zijn ondergrondse kabels nodig. Dit betreft kabels tussen de windturbines onderling en tussen de turbines en de inkoopstations.

In elke windturbine is een kleine transformator aanwezig voor het omzetten van de generatorspanning naar 10-20 kV. De turbines worden aangesloten via een intern kabelnetwerk op de inkoopstation(s), van waaruit een of twee kabels naar het aansluitpunt op het landelijk elektriciteitsnet wordt aangelegd. Een inkoopstation is een klein gebouw dat meet- en schakelapparatuur bevat en is vergelijkbaar met een station dat wordt toegepast in woonwijken. In het plangebied worden maximaal 8 inkoopstations gerealiseerd. Een inkoopstation is maximaal 3,5 meter hoog en heeft een maximale oppervlakte van 50 m². Aangezien de windturbine zelf al het benodigde spanningsniveau levert zijn geen grote externe transformatoren nodig.

Extern kabeltracé

Het tracé van de benodigde ondergrondse kabels van de inkoopstations naar het elektriciteitsnet zal zoveel mogelijk de bestaande infrastructuur volgen, waarbij een zo kort mogelijk tracé wordt nagestreefd. Momenteel zijn twee alternatieven opgenomen in het inpassingsplan waarvan er na optimalisatie van de kabeltracés één in gebruik genomen gaat worden.

Het spanningsniveau van de kabels is geen hoogspanning, maar maximaal 20 kV. Dit is vergelijkbaar met de kabels die in woonwijken gebruikt worden. Nader onderzoek naar elektromagnetische velden is dan ook niet noodzakelijk.

Figuur 2.1. Globale ligging windpark De Drentse Monden - Oostermoer (bron: MER windpark De Drentse Monden - Oostermoer, Pondera Consult)

Tijdelijke werken

Tijdens de bouwfase kunnen er tijdelijke aanpassingen aan het openbare wegennet rondom de turbines benodigd zijn. Deze aanpassingen kunnen nodig zijn voor het veilig uitvoeren van het transport van de benodigde turbine- en kraanonderdelen. Bijvoorbeeld tijdelijke verhardingen rondom scherpe bochten om de benodigde draaicirkel voor het transport mogelijk te maken. Deze tijdelijke werken zijn voor zover bekend ook opgenomen in dit inpassingsplan.

Aanlegwerkzaamheden

Tijdens de aanlegfase wordt voor iedere windturbine een fundament aangelegd. Een dergelijke fundering bestaat uit een aantal heipalen die de bodem in worden geheid met daarboven beton. Welke heipalen gebruikt worden verschilt per windturbinetype.

Bij de installatie van één windturbine dient rekening te worden gehouden met enkele tientallen bouwvoertuigen. Hieronder vallen vrachtwagens voor het vervoer van onderdelen en cementvoertuigen. In totaal worden circa 250 transportbewegingen verwacht voor de bouw van één windturbine. De benodigde hijskraan zal eenmalig naar de bouwplaats worden gebracht en omvat circa 100 voertuigen voor de installatie (worst case). De voertuigen zijn circa 40 meter lang, 4,5 meter breed en ongeveer 5 meter hoog.

De verkeersbewegingen ten behoeve van de aanleg van het windpark en de infrastructuur zullen tijdelijk zorgen voor een verhoging van de verkeersintensiteit op de (lokale) wegen in en direct om het plangebied. Deze fase is echter van relatief korte duur waarbij eventueel tijdelijke aanpassingen aan de infrastructuur voor goede doorstroming kunnen blijven zorgen. Het plangebied is daarnaast een zeer omvangrijk gebied, waardoor gefaseerd gebouwd zal worden.

2.3 Ligging en begrenzing plangebied inpassingsplan

Het plangebied voor de windturbines bevindt zich in de gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn. Afhankelijk van het gekozen tracé bevindt een deel van het kabeltracé zich in de gemeente Stadskanaal. Het windpark wordt aan de noordoostzijde begrensd door de N33 en aan de oostzijde door de provinciegrens Drenthe – Groningen, Stadskanaal en Musselkanaal. In het zuiden vormt Valthermond de grens.

3. HUIDIGE SITUATIE PLANGEBIED

3.1 Huidige bestemmingsplannen en het inpassingsplan

Ter plaatse van het inpassingsplangebied vigeren de onderstaande bestemmingsplannen van de gemeente Aa en Hunze en de gemeente Borger-Odoorn. De huidige bestemmingsplannen staan de bouw van het windpark en de daarbij behorende voorzieningen niet toe.

Gemeente Aa en Hunze	
Bestemmingsplan	Vastgesteld/onherroepelijk
Beheersverordening ¹⁰ Buitengebied	12-11-2013

Tabel 3.1 Vigerende bestemmingsplannen gemeente Aa en Hunze

Gemeente Borger-Odoorn	
Bestemmingsplan	Vastgesteld/onherroepelijk
Buitengebied Borger	23-04-1997/10-04-2001
Verplaatsing akkerbouwbedrijf Nieuw-Buinen	14-07-2011
Verplaatsing melkveebedrijf	14-07-2011
Perspectiefplan Boeren Nieuw- Buinen	21-06-2012
Drouwenermond	25-03-2010
Zuiderdiep 56 Drouwenermond	23-06-2011
Wijzigingsplan Zuiderdiep 115 Drouwenermond (vm school)	05-11-2012
Hoofdaardgastransportleiding	06-11-2008
Nieuw-Buinen/Buinerveen	26-06-1997/28-01-1997
Bedrijventerrein Nieuw-Buinen 'Drentse Poort'	29-09-1993/18-01-1994
Herziening	12-11-2009
1 ^e Exloërmond (actualisatie bestemmingsplan 1 ^e Exloërmond 1984 heeft als ontwerpbestemmingsplan t/m 27-05-2015 ter inzage gelegen)	12-04-1984/31-01-1985
Buitengebied Odoorn	12-09-1996/01-09-2000
Facet bestemmingsplan Lofar binnenste en buitenste ellipsen	30-09-2004/08-03-2005
2 ^e Exloërmond	09-05-1996/13-08-1996
Beheersverordening	26-06-2013

Tabel 3.2 Vigerende bestemmingsplannen gemeente Borger-Odoorn

De gemeente Borger-Odoorn is gestart met een actualisatie van het bestemmingsplan Buitengebied.

¹⁰ Dit is een juridisch alternatief voor een bestemmingsplan.

Verhouding van dit inpassingsplan met huidige regelingen

De huidige bestemmingsregelingen staan de bouw van het beoogde windpark en de aanleg van de daarbij behorende voorzieningen niet toe. Daarom is het noodzakelijk dat een nieuwe juridisch-planologische regeling tot stand komt. Onderhavig inpassingsplan voorziet hierin. In hoofdstuk 6 wordt nader ingegaan op de verhouding van het inpassingsplan tot de huidige bestemmingsplannen.

3.2 Huidige situatie plangebied

Agrarisch gebied

De omgeving van het windpark bestaat voornamelijk uit landelijk gebied, grotendeels in de vorm van rationeel verkavelde landbouwgrond. De gronden zijn overwegend in gebruik voor akkerbouw, met name aardappelteelt en in beperkte mate als grasland.

Woningen

De woningen en boerderijen liggen van oorsprong bijna allemaal in lintvormige nederzettingen, langs de kanalen of het randveen. In de loop der jaren zijn deze linten verdicht en met kleine buurten uitgebreid. De van oudsher aanwezige structuur met wijken en kanalen zorgt ervoor dat de boerderijen en woningen allemaal aan de wegzijde (voormalig kanaal) gelegen zijn met de schuren en de tuinen aan de achterzijde. Het woonlint Nieuw-Buinen en Tweede Exloërmond Zuid ten westen van de Drentse Mondenweg zijn relatief het dichtst bevolkt, de woonlinten in de gemeente Borger Odoorn zoals Eerste Exloërmond en Tweede Exloërmond ten oosten van de Drentse Mondenwegen in de gemeente Aa en Hunze zoals Eexterveenschekanaal relatief het dunst.

Bedrijven

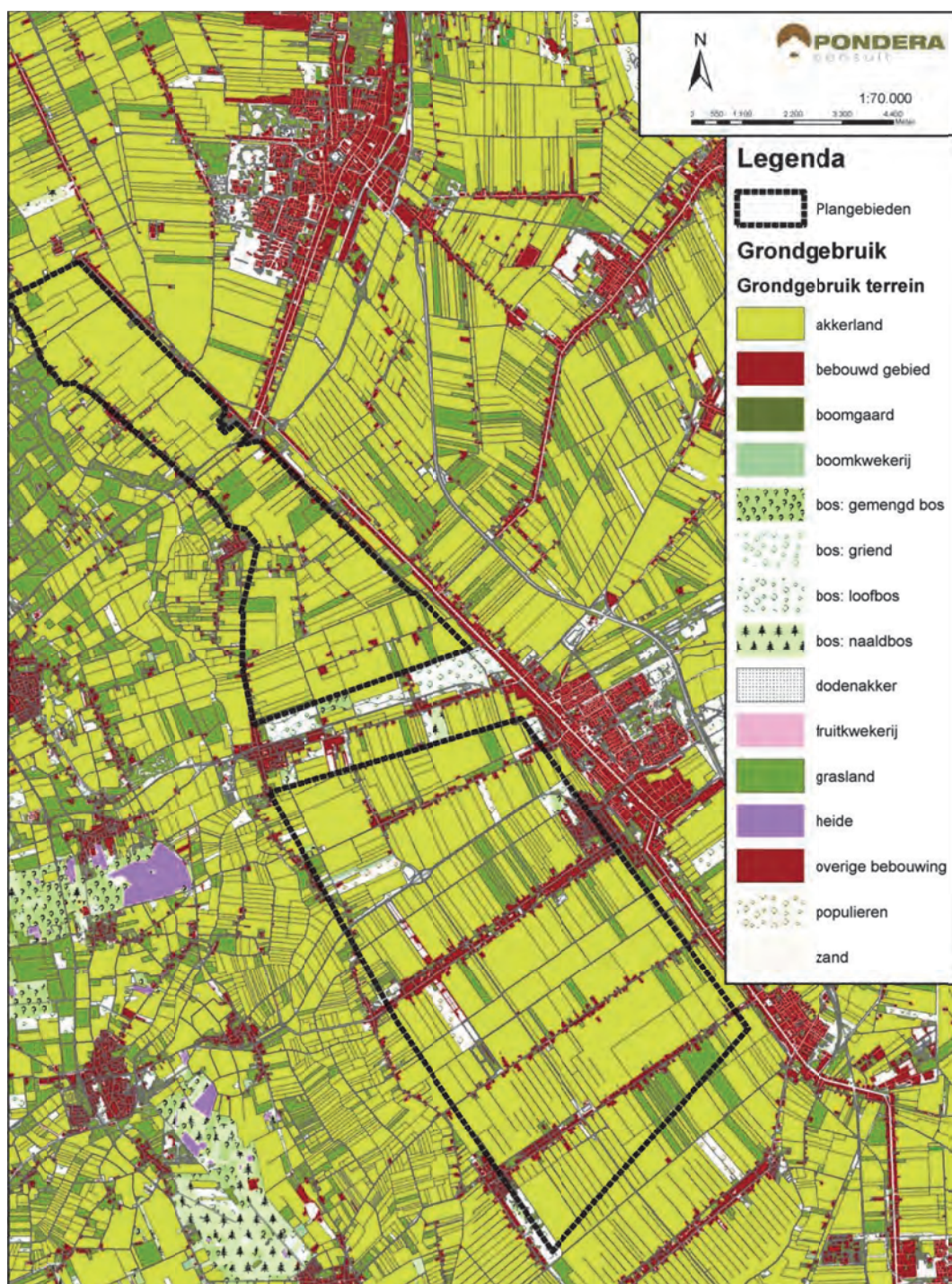
In het gebied zijn enkele industriële functies aanwezig. De grootste functie is de Avebe aardappelzetmeelfabriek. Dit is een grootschalig industrieel complex en belangrijk voor de verwerking van landbouwproducten in het gebied.

LOFAR

In de gemeente Borger-Odoorn bevindt zich het LOFAR-project. LOFAR is een radiotelescoop. Hierop wordt nader ingegaan in paragraaf 6.13.

Groen

Nabij de gemeentegrens van Aa en Hunze en Borger-Odoorn ligt het Bos van Kruit.

Figuur 3.1 Huidig ruimtegebruik plangebied (bron: Pondera)

4. BELEID

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt voor de ontwikkeling van een windpark aangegeven wat het Rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid is.

4.2 Rijksbeleid

Basis voor Rijksbeleid t.a.v. windenergie: Europese richtlijn 2009/28/EG

De Europese richtlijn 2009/28/EG verplicht Nederland om in 2020 14% van het totale bruto eindverbruik aan energie afkomstig te laten zijn uit hernieuwbare bronnen (oftewel duurzame energie). Deze Europese verplichting is de basis voor het Rijksbeleid ten aanzien van de opwekking en de toepassing van windenergie.

Energierapport

De ambities van de Nederlandse regering op het gebied van de opwekking en de toepassing van duurzame energie in Nederland zijn verwoord in het Energierapport (2011). In dit rapport concludeert de regering dat de productie van windenergie op land de komende jaren een van de goedkoopste manieren blijft om hernieuwbare energie te produceren.

Deze energieoptie heeft een doelstelling van tenminste 6.000 MW opgesteld productievermogen in 2020. Dat potentieel moet de komende jaren goed worden benut. Inmiddels is in de Structuurvisie Windenergie op Land het ruimtelijk kader vastgelegd voor windparken groter dan 100 MW. In deze structuurvisie zijn na overleg met provincies en op grond van milieuonderzoek gebieden aangewezen geschikt voor grootschalige windenergie op land. Door de provincies gereserveerde locaties voor de (grootschalige) opwekking van windenergie, binnen de kansrijke gebieden die in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (zie hierna) zijn benoemd, vormen hiervoor het uitgangspunt.

Structuurvisie Infrastructuur & Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur & Ruimte (SVIR) (2012) bevat het ruimtelijk beleid van het Rijk. Het ruimtelijk Rijksbeleid voor (duurzame) energie beperkt zich tot grootschalige locaties voor windenergie op land en op zee, gelet op de grote invloed op de omgeving en de omvang van deze opgave. Rijk en provincies zorgen voor het ruimtelijk mogelijk maken van de doorgroei van windenergie op land tot minimaal 6.000 MW in 2020 zoals is aangegeven in het Energierapport.

Niet alle delen van Nederland zijn geschikt voor grootschalige winning van windenergie. Het Rijk heeft in de SVIR gebieden op land aangegeven die hiervoor kansrijk zijn op ba-

sis van de combinatie van landschappelijke en natuurlijke kenmerken, evenals de gemiddelde windsnelheid. Binnen deze gebieden heeft het Rijk in samenwerking met de provincies locaties voor grootschalige windenergie aangewezen. Hierbij zijn ook de bestaande provinciale concentratielocaties voor windenergie betrokken. Deze gebieden zijn nader uitgewerkt in de structuurvisie Windenergie op land.

Nationaal Energieakkoord

De wens om onze energievoorziening te verduurzamen leeft breed in de politiek en in de samenleving. Dit blijkt onder meer uit de brede steun voor de Tweede Kamermotie Verburg/Samson van 26 april 2011, gericht op de totstandkoming van een 'Nationaal Energietransitie Akkoord'. Het kabinet heeft dit onder meer vertaald in het streven om in internationaal verband in 2050 een volledig duurzame energievoorziening te realiseren. De maatschappelijke wens komt op vele manieren tot uitdrukking, zoals ook bij het initiatief Nederland Krijgt Nieuwe Energie, dat aandrang op de vorming van dit akkoord.

Tegen deze achtergrond heeft de Sociaal-Economische Raad (SER) de handschoen opgenomen voor de totstandkoming van een Nationaal Energieakkoord voor duurzame groei, door haar platformfunctie hiervoor aan te bieden en het proces te faciliteren. Dit gebeurde in zijn advies 'Naar een Nationaal Energieakkoord voor duurzame groei' dat op 16 november 2012 werd vastgesteld. Uiteindelijk is het Nationaal Energieakkoord op 6 september 2013 door diverse partijen, waaronder ook de Rijksoverheid, ondertekend.

In dit Nationaal Energieakkoord voor duurzame groei wordt de basis voor een breed gedragen, robuust en toekomstbestendig energie- en klimaatbeleid gelegd. Rijk en provincies hebben een apart akkoord gesloten over het realiseren van 6.000 MW operationeel windvermogen in het jaar 2020 in de Structuurvisie Windenergie op land (zie hierna).

Structuurvisie Windenergie op land

Per brief van 11 mei 2011 heeft de Minister van Infrastructuur en Milieu toegezegd dat bij de voorbereiding van de Structuurvisie Windenergie op land het Rijk zich vooralsnog conformeert aan concrete locaties voor de grootschalige opwekking van windenergie zoals die door de provincies zijn aangewezen.

In de Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), die op 31 maart 2014 door het kabinet aan de Tweede Kamer is aangeboden, heeft het rijk na overleg met de provincies 11 locaties opgenomen voor windparken groter dan 100 MW. De locatie van windpark De Drentse Monden en Oostermoer in de Drentse Veenkoloniën is daar één van.

Locatiekeuze en plan-m.e.r.

In de SVIR (zie hiervoor) zijn 'kansrijke gebieden' aangewezen voor grootschalige windenergie (zie kaartbijlage 'Ruimte voor energievoorziening' bij het SVIR). Dit zijn gebieden waar het relatief vaak en hard waait, en die grootschalige cultuurlandschappen bevatten alsook haven- en industriegebieden en grootschalige waterstaatswerken en andere hoofdinfrastructuur. Deze landschappen hebben merendeels ook een bevolkingsdicht-

heid die naar Nederlandse maatstaven laag is. In deze gebieden verhoudt de maatvoering van moderne grote windturbines zich gunstig tot de schaal van het landschap en wordt deze schaal niet 'gedegradeerd' tot bekrompen afmetingen.

Binnen de 'kansrijke gebieden' zijn in overleg met de provincies en rekening houdend met het provinciale beleid gebieden geselecteerd ten behoeve van de plan-m.e.r. voor deze structuurvisie. Provincies hebben gebieden aangewezen op basis van hun ruimtelijke mogelijkheden. Met name de aanwezigheid en benutbaarheid van havens en industriegebieden, grote wateren, grootschalige cultuurlandschappen en/of infrastructuur (waaronder waterstaatswerken) zijn voor individuele provincies daarbij doorslaggevend geweest.

In de plan-m.e.r. zijn de betreffende gebieden vervolgens nader begrensd als gevolg van in wet- en regelgeving vastgelegde ruimtelijke beperkingen en eisen aan het plaatsen van windturbines. Deze vormen onderdeel van de 'harde zeef' die is toegepast. Per gebied is voor de verschillende alternatieven ('maximale opbrengst', 'natuur' en 'landschap en beleving') een globale inschatting gemaakt hoeveel opwekkingsvermogen er in de vorm van grote windturbines zou kunnen worden gerealiseerd. De gebieden zijn in de plan-m.e.r. vervolgens onderzocht op de kans op effecten op leefomgeving (geluid en slagschaduw), landschap, cultuurhistorie, archeologie, natuur, veiligheid, en ruimtegebruik, indien hier op grootschalige wijze windenergie zou worden opgewekt. Op basis van drie alternatieven is per gebied een kwalitatieve effectbeoordeling opgesteld. De functie van deze drie alternatieven was, als theoretische exercitie, alleen om inzicht te verkrijgen in de gebieden en zo de gevoeligheden en kansen van de gebieden goed in kaart te brengen. De onderzochte alternatieven dienen nadrukkelijk niet als keuzemogelijkheid voor de verdere planuitwerking.

Omdat een verschil bestaat tussen de 'kansrijke gebieden' in de SVIR en de nadere begrenzing van gebieden in de plan-m.e.r., is op advies van de Commissie voor de m.e.r. in het plan-m.e.r. in beeld gebracht welke mogelijkheden voor grootschalige windenergie zijn gemist en welke milieuconsequenties deze nadere begrenzing heeft.

In algemene zin kan worden geconcludeerd dat voor het merendeel van de SVIR-gebieden de kans op negatieve effecten vergelijkbaar of groter is dan die van de onderzochte gebieden in de plan-m.e.r. De volledige analyse is terug te vinden in het plan-m.e.r. voor de SVWOL.

In de plan-m.e.r. is ook een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd waarbij de invloed wordt beschreven van andere beleidsopgaven en ruimtelijke ontwikkelingen die reeds zijn vastgesteld maar zich in de uitwerkingsfase bevinden of waarvan op dit moment niet zeker is wanneer ze in de toekomst worden gerealiseerd, maar die mogelijk wel invloed hebben op de plan-m.e.r.-gebieden. Het gaat dan om bekende initiatieven voor windenergie, grootschalige ontwikkelingen of projecten uit het MIRT-projectenboek, in voorbereiding

zijnde veranderingen in wet- of regelgeving (o.a. eisen luchtvaartveiligheid voor nieuw luchthavenbesluit ontwikkeling Lelystad Airport), en herstructurering van 'verouderde' windturbines.

Na de kwalitatieve effectbeoordeling en de gevoeligheidsanalyse is nogmaals een globale inschatting gemaakt van hoeveel opwekkingsvermogen er in de vorm van grote windturbines zou kunnen worden gerealiseerd. Afhankelijk van de weging van deze milieueffecten ontstaat een groter of een kleiner inpasbaar opwekkingsvermogen; dit is met een bandbreedte weergegeven.

Uitgaande van de gebiedskenmerken, de effectbeoordeling, het doelbereik en de gevoeligheid voor nieuwe ontwikkelingen (waaronder andere beleidsopgaven) is uiteindelijk vastgesteld welke gebieden zich lenen voor het faciliteren van grootschalige windparken en derhalve ruimte bieden voor minimaal 100 MW.

Gebiedskeuze Structuurvisie Windenergie op land

Op basis van de bestuurlijke afspraken tussen het kabinet en de provincies en de inhoudelijke informatie uit het plan-m.e.r. kiest het kabinet hier, welke gebieden in de structuurvisie worden opgenomen. Deze gebieden voor grootschalige windenergie liggen binnen de provinciale gebieden voor windenergie, en zijn - waar relevant - nader begrensd vanwege bestuurlijke afspraken rond lopende RCR-windenergieprojecten¹¹, bestaande gebiedsprocessen ten behoeve van grootschalige windenergie en toekomstige beperkingen.

Ruimtelijk ontwerp in samenspraak

Vanwege de invloed van grootschalige windparken op het landschap en de leefomgeving is in het SvWOL de aanbeveling gedaan dat bij nieuwe windparken de betrokken overheden samen met de initiatiefnemers een samenhangend ruimtelijk ontwerp maken voor het gehele (deel)gebied. Bij het maken van dit ruimtelijke ontwerp zijn de onderstaande inrichtingsprincipes van belang.

- **Aansluiten bij het landschap**

Het verdient de voorkeur om bij de plaatsing aan te sluiten op grotere structuren zoals de grens tussen land en groot water, de hoofdverkeelingsrichting of de hoofdinfrastructuur. Soms kan een grootschalig windpark zelf een structuur aanbrengen in een gebied en op die manier een betekenis toevoegen aan het landschap, bijvoorbeeld in een groot water dat geen inwendige landschapsstructuur heeft. Voor haven- en industriegebieden kan een meer pragmatische plaatsing worden aangehouden. Andere punten van aandacht bij grootschalige plaatsing zijn de reeds aanwezige en eventueel te saneren windturbines en de tijdsplanning van de bouw van nieuwe grote windturbines.

¹¹ Windenergieprojecten die middels de Rijkscoördinatieprocedure worden gerealiseerd.

- Herkenbare interne orde

Een goed herkenbare interne orde wordt door beschouwers van windparken hoger gewaardeerd dan een afwezige of slecht herkenbare interne orde. Hierbij zijn lijnopstellingen (ook als deze een kromming hebben) vanuit alle zichthoeken over het algemeen goed herkenbaar. 3D-visualisatie is een belangrijk instrument om de impact op landschap en leefomgeving en de visuele relatie tussen opstellingen onderling inzichtelijk te maken.

- Afstand tussen parken

Om twee afzonderlijke windparken ook als zodanig te beleven, is een zekere afstand van windparken ten opzichte van elkaar nodig. Deze minimale afstand is afhankelijk van de grootte van de windparken en de openheid van het landschap, en verschilt per locatie.

Windpark De Drentse Monden - Oostermoer

In de SvWOL zijn voor de locatie Drentse Veenkoloniën een aantal aandachtspunten opgenomen. Onderstaand zijn deze aandachtspunten opgesomd en is per aandachtspunt aangegeven waar in de toelichting ingegaan wordt op deze aandachtspunten:

- Horizonbeslag en aantasting karakteristieke openheid (paragraaf 6.7);
- Geluidshinder en slagschaduw (paragraaf 6.2 en 6.3);
- Beschermd gezichten Annerveensche Kanaal en Eexterveensche Kanaal (paragraaf 6.6);
- Netinpassing (paragraaf 2.2);
- Vleermuizen (hoogste risicosoorten) (paragraaf 6.5);
- Ruimtelijk-visuele interferentie tussen opstellingen binnen het plangebied (plan-MER en paragraaf 6.7);
- LOFAR (paragraaf 6.13);
- Verstoring defensieradar en laagvliegroute Defensie (paragraaf 6.10);
- Externe veiligheid transportleidingen (paragraaf 6.4);
- Verdubbeling N33 (dit is een uitgangspunt bij de uitgevoerde onderzoeken met voor paragraaf 6.6);
- Verstoring apparatuur luchtverkeerleiding (paragraaf 6.10).

Het Rijk geeft samen met de initiatiefnemers door middel van dit inpassingsplan uitvoering aan de in de SvWOL gemaakte locatiekeuze voor de Drentse Veenkoloniën. Het project van de initiatiefnemers past daarmee in het rijksbeleid voor locaties voor het opwekken van windenergie en geeft daar invulling aan.

4.3 Provinciaal beleid

Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Drenthe

In juni 2010 heeft de provincie Drenthe de provinciale Omgevingsvisie Drenthe vastgesteld en in januari 2011 de bijbehorende omgevingsverordening. Op 2 juli 2014 is de omgevingsvisie geactualiseerd. De Omgevingsvisie benoemt randvoorwaarden voor

ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie voor de komende jaren. In de Omgevingsvisie Drenthe en de provinciale Omgevingsverordening Drenthe zijn enkele voorwaarden en criteria opgenomen voor windenergieprojecten:

- Het vermogen van een windmolen dient ten minste 3 MW te bedragen;
- Solitaire windmolens zijn niet toegestaan. Molens dienen ten minste in een cluster van 5 te worden gerealiseerd;
- Windmolens worden in LOFAR-zone I uitgesloten en mogen in LOFAR-zone II het LOFAR-project niet hinderen;
- Er dient rekening te worden gehouden met laagvliegroutes;
- Er dient aan de natuur- en milieuwetgeving te worden voldaan (o.a. Natura 2000, rode lijstsoorten, geluid, veiligheid);
- De provinciale kernkwaliteiten dienen zoveel mogelijk behouden te blijven.

De provincie stimuleert, en vraagt initiatiefnemers, te werken, met organisatievormen voor windenergieprojecten waarin ook bewoners (kunnen) participeren. De provincie ziet de ontwikkeling van windenergieprojecten door landbouwbedrijven als een kansrijke tweede tak voor deze sector.

In de actualisatie van de omgevingsvisie is de doelstelling van 285,5 MW opgesteld vermogen aan windenergie uit het akkoord IPO-Rijk in de Omgevingsvisie opgenomen. Tevens wordt de 'Gebiedsvisie Windenergie Drenthe' onderdeel van de Omgevingsvisie (zie hierna).

Gebiedsvisie Windenergie Drenthe

Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe hebben samen met de colleges van de gemeenten Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen voor het in de Omgevingsvisie aangewezen zoekgebied voor windenergie een nadere uitwerking opgesteld in de vorm van een Gebiedsvisie Windenergie. De gebiedsvisie is op 23 juni 2013 door Provinciale Staten vastgesteld.

De provincie Drenthe heeft zich in het kader van de afspraken Rijk – IPO over windenergie op land geconformeerd aan het ruimtelijk mogelijk maken en realiseren van 285,5 MW. Dit als bijdrage aan de doelstelling van 6000 MW windenergie op land voor 2020.

In de Gebiedsvisie Windenergie wordt aangegeven waar en hoe de doelstelling van 285,5 MW in het zoekgebied kan worden gerealiseerd. De locaties en gebieden die in aanmerking komen voor het plaatsen van windturbines worden nader begrensd. Ook worden de randvoorwaarden en ontwerputgangspunten beschreven waaronder plaatsing mogelijk is. De volgende locaties en gebieden worden aangewezen voor windparken (zie ook figuur 4.3):

- Aa en Hunze: Gasselterboerveen;
- Borger-Odoorn: Nieuw Buinen-Zuid en Tweede Exloërmond-Zuid;
- Emmen: vastleggen locaties Rundeveen en De Monden in Structuurvisie windenergie. De locatiekeuze in de gemeente Emmen is momenteel in ontwikkeling;

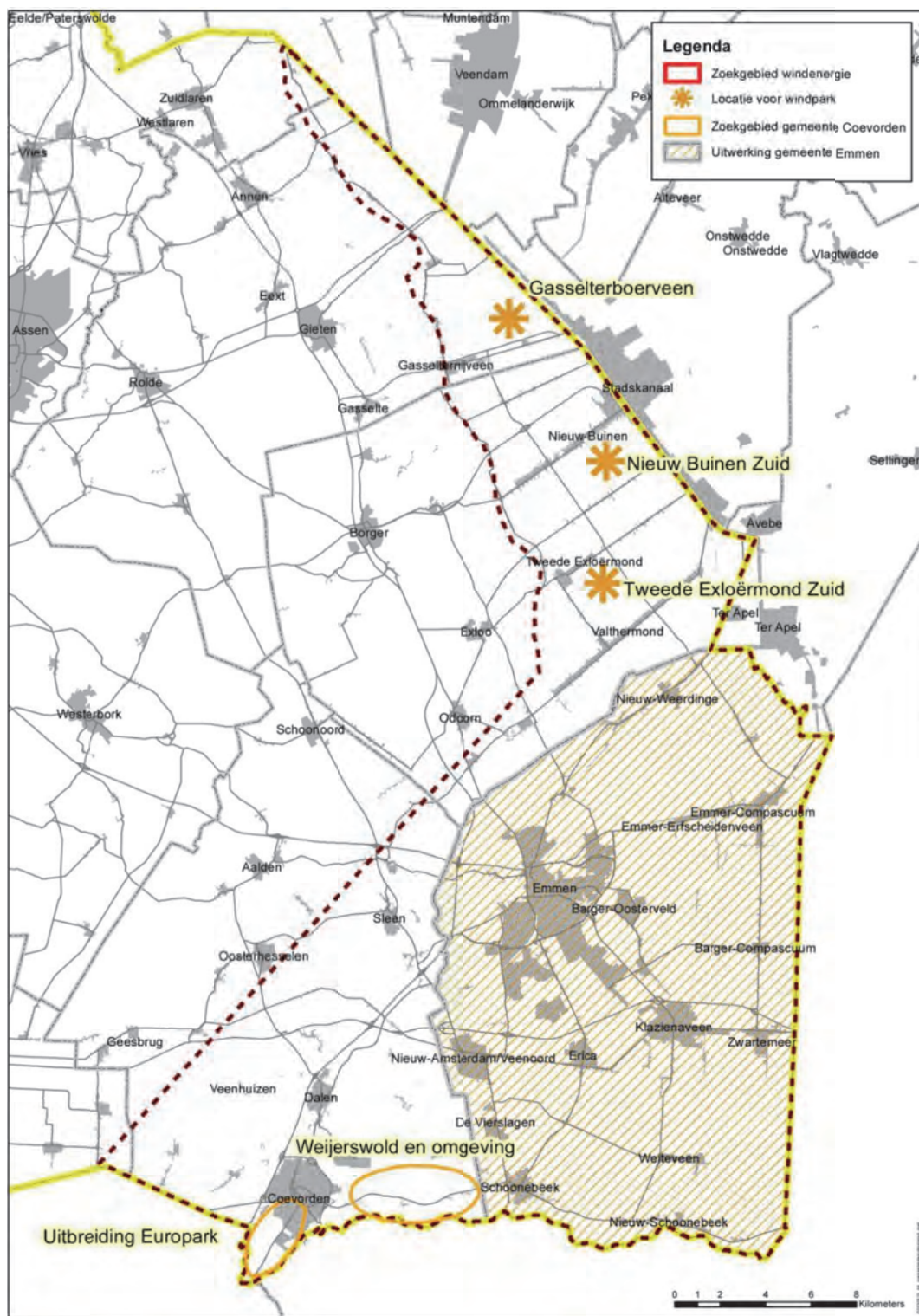
- Coevorden: zoekgebieden Weijerswold en Uitbreiding Europark.

In de visie zijn een aantal uitgangspunten opgenomen voor de windparken:

- De wettelijke normen voor geluidhinder, slagschaduw en veiligheid dienen minimaal aangehouden te worden;
- Waar mogelijk worden grotere afstanden tot de woonbebouwing aangehouden dan vereist op grond van de wettelijke milieunormen;
- Het moet voorkomen worden dat linten aan twee zijden van de bebouwing worden ingesloten door windturbines;
- Geen windturbines in het LOFARgebied;
- Onderzoek wordt uitgevoerd naar de emissie van laagfrequent geluid;
- Marktanalyseonderzoek naar de waardeontwikkeling van onroerende zaken wordt uitgevoerd;
- Windenergie is onderdeel van een integrale gebiedsontwikkeling. Een financiële bijdrage vanuit een windpark aan gebiedsontwikkeling is een voorwaarde voor het realiseren van een windpark;
- Betrokken partijen, waaronder omwonenden, worden betrokken bij het realisatieproces en de invulling van de gebiedsontwikkeling en kunnen financieel participeren in het windpark;
- Er is vanuit de ruimtelijke invalshoek een voorkeur voor windturbines met een zo groot mogelijk vermogen.

De Gebiedsvisie gaat uit van realisatie van een doelstelling van 285,5 MW.

In de Gebiedsvisie wordt ten slotte het volgende meegegeven: “De provincie Drenthe en de gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn willen dat de drie aangegeven locaties worden vastgelegd in de Rijkscoördinatieregeling voor het windpark De Drentse Monden en Oostermoer.” De drie bedoelde locaties liggen alle drie binnen het plangebied van het initiatief De Drentse Monden-Oostermoer.

Figuur 4.1. Visiekaart Gebiedsvisie Windenergie Drenthe

4.4 Gemeentelijk beleid

4.4.1 Gemeente Aa en Hunze

Toekomstvisie

Op 16 december 2009 is de 'Toekomstvisie 2020 Aa en Hunze Buitengewoon' vastgesteld door de gemeenteraad. In de toekomstvisie is opgenomen dat Aa en Hunze staat voor een duurzame ontwikkeling op alle fronten. Het uitgangspunt is een duurzame ontwikkeling die rekening houdt met de natuurlijke omgeving en het streven naar een hoger welvaartsniveau. De bestuurlijke aspecten van duurzaamheid zullen vastgelegd worden in gemeentelijk beleid.

Met betrekking tot ontwikkelingen in het buitengebied wordt aangegeven dat verschillende functies om ruimte voor ontwikkeling vragen. Uitgangspunt voor de verdere ontwikkeling is de landschappelijke kwaliteit. De ambitie is een kwaliteitsontwikkeling in gang te zetten, waarbij elk nieuw project bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving. Als basis gelden de gebiedskenmerken: open Veenkoloniën en de kleinschalige Hondsrug en het Drents Plateau.

Duurzaamheidsvisie

De gemeente Aa en Hunze heeft een duurzaamheidsvisie ontwikkeld (12 december 2011), waarvan duurzame energieambities een onderdeel vormen. Uit dit plan blijkt dat de gemeente inzet op energiebesparing, energieopwekking door biomassa en windenergie evenals toepassingen van zonne-energie en warmte-koudeopslag.

Met betrekking tot windenergie wordt in de visie aangegeven dat windenergie kansen biedt om de ambities met betrekking tot het verminderen van de uitstoot van CO₂ te realiseren, maar dat het plaatsen van (grote) windmolens ook de nodige bezwaren met zich mee brengt. Een keuze met betrekking tot windenergie zal in een later stadium gemaakt worden.

Gebiedsvisie windenergie

De gemeente Aa en Hunze heeft, in samenwerking met gemeenten Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen en de provincie Drenthe meegewerkt aan het tot stand komen van de gebiedsvisie windenergie, waarin een aantal mogelijkheden is omschreven voor de ontwikkeling van windenergie in het gebied (zie provinciaal beleid). Uiteindelijk heeft de gemeenteraad niet gestemd over deze gebiedsvisie.

4.4.2 Gemeente Borger-Odoorn

Toekomstvisie

Op 29 oktober 2009 is de Toekomstvisie Borger-Odoorn 'Hoe verder je kijkt, hoe meer je ziet' door de gemeenteraad vastgesteld. In deze visie wordt richting gegeven aan de gewenste ontwikkeling van de gemeente. Eén van de mogelijke kansen voor Borger-

Odoorn is de klimaatverandering. Hierdoor stijgt de vraag naar alternatieve energiebronnen, waardoor andere vormen van bio-energie mogelijk zijn. In de landbouw op de veengebieden dient (bio-) energie te worden gestimuleerd. Windenergie wordt niet expliciet als optie genoemd.

Structuurvisie

De structuurvisie 'Borger-Odoorn Verbinding geeft perspectief' en het uitvoeringsprogramma zijn op 9 december 2010 door de gemeenteraad vastgesteld. In de structuurvisie is de strategische ruimtelijke visie op de ontwikkeling van het grondgebied van de gemeente Borger-Odoorn vastgesteld.

Met betrekking tot windenergie is aangegeven dat het Rijk en de provincie Drenthe een zoekgebied voor windenergie hebben aangewezen in de gemeente Borger-Odoorn. Dit gebied in de gemeente kenmerkt zich door de kernwaarde grootschalige openheid, zoals dat ook specifiek is opgenomen in de gemeentelijke Toekomstvisie. De gemeente heeft vanuit landschappelijke overwegingen dan ook bezwaren tegen de realisering van een grootschalig park met tussen de 80 en 200 windmolens. Ook wijst de gemeente op de mogelijke versterking van de bevolkingsdaling in het gebied als gevolg van een realisatie van dit project. De nadelen van een dergelijk grootschalig park zijn in de ogen van de gemeente dan ook groter dan de voordelen.

Gebiedsvisie windenergie

De gemeente Borger-Odoorn heeft, in samenwerking met gemeente Aa en Hunze en de provincie Drenthe meegewerkt aan het tot stand komen van de gebiedsvisie windenergie, waarin een aantal mogelijkheden is omschreven voor de ontwikkeling van windenergie in het gebied (zie provinciaal beleid). De gemeenteraad heeft niet ingestemd met deze visie.

4.5 Conclusies en randvoorwaarden

Het beoogde windpark De Drentse Monden - Oostermoer past binnen het Rijksbeleid en deels in het provinciale en gemeentelijke beleid voor windenergie. Op een aantal punten komt het niet overeen met de gebiedsvisie windenergie van de provincie Drenthe. De bepaling van de locatie en de invulling van het windpark is het gevolg van een langdurig proces waarbij de provincie Drenthe vanaf het begin nauw betrokken is geweest. In paragraaf 2.1 'voorgeschiedenis' is dit proces beschreven. In het proces heeft een afweging van de duurzaamheids-, economische en ruimtelijke aspecten plaatsgevonden.

Het Rijk is zich ervan bewust dat het windpark niet geheel past binnen het huidige provinciale en gemeentelijke beleid. Bij de vaststelling van dit inpassingsplan heeft het Rijk ook voornoemd beleid betrokken, maar is vanwege verschillende argumenten daarvan afgeweken. Daarbij heeft in ieder geval een belangrijke rol de noodzaak om met windenergie als duurzame vorm van energieopwekking te voorzien in de energievoorzie-

ning, Verder is de bijdrage aan de realisatie van de doelstelling van 14% duurzame energie in 2020 van belang. Met de gekozen opstelling van windturbines zijn alle belangen afgewogen en is binnen de wettelijke kaders, de Structuurvisie Windenergie op land en doelstelling van 14% duurzame energie in 2020 zoveel als mogelijk rekening gehouden met verschillende belangen waaronder de gebiedsvisie windenergie van de provincie Drenthe, de leefomgeving, LOFAR, de business case van de initiatiefnemers en het draagvlakonderzoek van de gemeenten.

5. MER

5.1 M.e.r-procedure

Verplichting tot het doorlopen van een m.e.r.

Om de milieueffecten van een project in kaart te brengen, wordt een m.e.r.-procedure doorlopen. De m.e.r.-procedure heeft tot doel het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming over activiteiten met mogelijk nadelige gevolgen voor het milieu. In het kader van de m.e.r.-procedure is een milieueffectrapport (MER) opgesteld: 'MER windpark De Drentse Monden – Oostermoer'. Het MER beschrijft welke milieueffecten te verwachten zijn als gevolg van de realisatie van een windpark in dit gebied. De m.e.r.-procedure is wettelijk geregeld in de Wet milieubeheer.

De Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage maken onderscheid in:

- een m.e.r.-plicht voor plannen (planMER);
- een mer-(beoordelings)plicht voor projecten (projectMER).

Een milieueffectrapportage staat niet op zichzelf, maar is een hulpmiddel bij de besluitvorming over een plan of project. Een planMER is gekoppeld aan de besluiten (plannen) van de overheid die een kader scheppen voor een mer-(beoordelings)plichtige activiteit. Een MER is tevens aan de orde indien voor een project een zogenaamde passende beoordeling is vereist op grond van de Natuurbeschermingswet 1998.

Een projectMER is gekoppeld aan de besluiten (plannen of vergunningen) die de uitvoering van mer-(beoordelings)plichtige activiteiten direct mogelijk maken. Het oprichten van een windpark van meer dan 10 windturbines, of met een vermogen van meer dan circa 15 MW is genoemd in de bijlage van het Besluit m.e.r., onderdeel D. Op de activiteiten in deze zogeheten D-lijst is geen directe project-m.e.r.-plicht van toepassing maar geldt de mer-beoordelingsplicht.

Initiatiefnemers hebben ervoor gekozen om niet eerst een m.e.r.-beoordelingsprocedure te doorlopen maar direct vrijwillig een project-m.e.r.-procedure te doorlopen. Deze keuze is genomen vanwege de toegevoegde waarde aan het proces om, vanuit milieuoogpunt, te komen tot een optimale invulling van de locatie. Daarnaast is deze keuze mede ingegeven door het feit dat op het project reeds een planMER-plicht van toepassing is. De reden daarvoor is dat het inpassingsplan een plan vormt dat een kader schept voor of vooruit loopt op een m.e.r.-beoordelingsplichtig besluit, te weten de omgevingsvergunning voor het windpark en omdat er een passende beoordeling is opgesteld in het kader van de Natuurbeschermingswet.

Combinatieprocedure plan- en project-m.e.r.

Indien voor een activiteit tegelijkertijd een besluit en een plan worden voorbereid, uitsluitend met het oog op de inpassing van die activiteit, wordt op grond van artikel 14.4b Wet milieubeheer (Wm) één gecombineerd MER opgesteld en één m.e.r.-procedure doorlopen. Kortheidshalve wordt daarom gesproken over de 'combinatieprocedure' en enkel nog over 'het MER'.

In casu gaat het dus om een MER met een dubbele functie. In de eerste plaats betreft het een onderbouwend rapport ten behoeve van het onderhavige inpassingsplan; het plan-MER. Hiervoor zijn de ministers van Economische Zaken en van Infrastructuur en Milieu bevoegd gezag. In de tweede plaats betreft het een onderbouwing van de vergunningen die afgegeven moeten worden; het projectMER.

MER en inpassingsplan

Volgens artikel 7.37 Wm dient het bevoegd gezag (het Rijk) in het kader van het besluit tot vaststelling van het inpassingsplan te vermelden:

- de wijze waarop rekening gehouden is met de in het milieueffectrapport beschreven gevolgen voor het milieu;
- hetgeen is overwogen over de in het MER beschreven alternatieven;
- hetgeen is overwogen over de inzake het MER ingebrachte opmerkingen en adviezen, waaronder het toetsingsadvies van de Commissie voor de milieueffectrapportage.

In dit hoofdstuk en hoofdstuk 8 wordt hiervan verslag gedaan.

5.2 Afweging alternatieven MER

Het MER is opgebouwd uit drie delen die in deze paragraaf per onderdeel worden besproken:

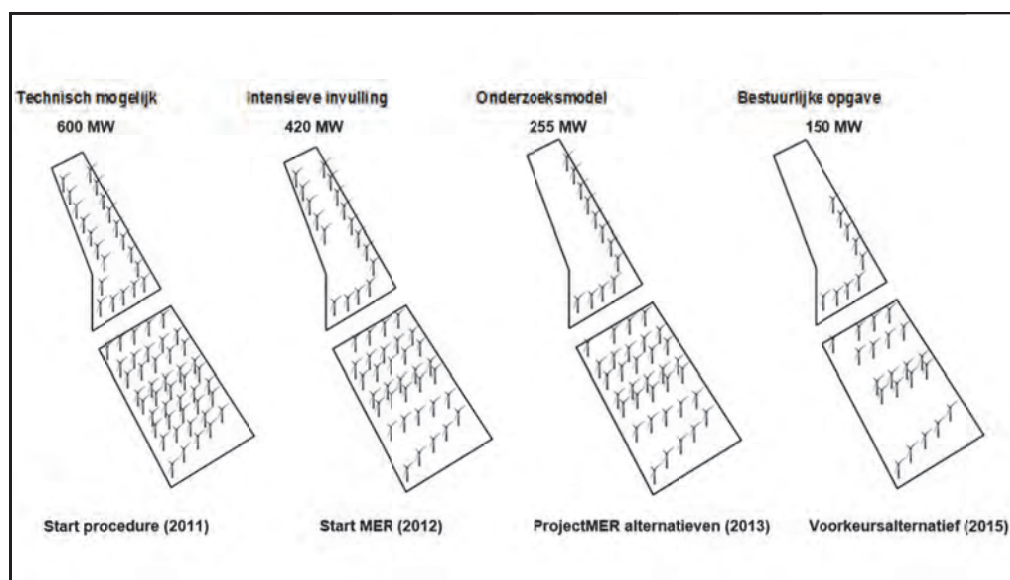
1. de afweging van locatiealternatieven
2. a. bepalen van mogelijke inrichting van het gebied
b. bepalen milieu-informatie over de mogelijke effecten in het gebied
3. bepalen van het voorkeursalternatief (VKA)

Het doel van de initiatiefnemers en het Rijk is het op een verantwoorde wijze realiseren van een zo optimaal mogelijk windpark in het plangebied De Drentse Monden – Oostermoer. In deel 1 (de planMERfase) zijn daarom verschillende locatiealternatieven en opstellingen onderzocht om te bepalen hoeveel megawatt (MW) gerealiseerd kan worden in het gebied en welke effecten dat geeft. Hierbij werd uitgegaan van circa 420 MW.

Gedurende het doorlopen van de procedure is dit beoogde opgesteld vermogen om politiek-bestuurlijke redenen nog diverse malen naar beneden bijgesteld. In het projectMER zijn alternatieven met een inderzoeksomvang van 255 MW onderzocht met als doel om

deze milieueffecten zo goed mogelijk in beeld te brengen totdat de beoogde omvang definitief vastgesteld werd. Dit is meer MW dan er uiteindelijk gebouwd zal worden, maar heeft als voordeel dat wel alle mogelijke locaties binnen het gebied onderzocht worden. Oftewel, er wordt een grotere hoeveelheid informatie omtrent de milieueffecten en mogelijke mitigatie verkregen dan bij onderzoek naar een windpark van circa 150 MW. Door mitigerende maatregelen op de diverse milieuthema's en optimalisatie van het ontwerp is deze opstelling vervolgens geoptimaliseerd.

Gedurende de periode van het opstellen van het MER heeft een bestuurlijk proces plaatsgevonden, waarbij de opgave aan windenergie in megawatts voor elke provincie in Nederland is vastgelegd. Voor Drenthe betekent dit dat 285,5 MW gerealiseerd dient te zijn. Bestuurlijk is bepaald¹² dat windpark De Drentse Monden – Oostermoer zal voorzien in 150 MW. Dit vormt daarmee de doelstelling voor het vast te stellen windpark. (zie paragraaf 2.1). Aangezien in het MER onderzoek is verricht naar een windpark met een grotere omvang, omvat het MER ook alle informatie noodzakelijk voor de beoordeling van de milieueffecten van een windpark met een omvang van 150 MW.

¹² Brief Minister van Economische Zaken van 20 december 2014.

5.2.1 Locatiealternatieven

De locatie De Drentse Monden – Oostermoer ligt vast in het provinciaal omgevingsbeleid en het Rijksbeleid. Desondanks is er, gelet op de vereisten die aan een MER gesteld worden en uit het oogpunt van zorgvuldigheid, voor gekozen om de locatie voor windpark De Drentse Monden – Oostermoer nader te onderbouwen met meer gedetailleerde milieu-informatie.

Nadere afbakening: reëel alternatief binnen Noordoost –Nederland

Als zoekgebied is aangesloten op de door het Rijk in de Structuurvisie Windenergie op land en in de Structuurvisie Infrastructuur en ruimte als 'kansrijk voor windenergie' aangeduide regio Noordoost–Nederland. Daarbij is ingezoomd op de provincies Groningen en Drenthe.

Binnen het SVIR-zoekgebied voor windenergie in de provincies in Groningen en Drenthe zijn de ruimtelijke, wettelijke en technische belemmeringen in beeld gebracht. Deze belemmeringen zijn afstanden tot woonbebouwing, wegen, spoorwegen, buisleidingen, bovengrondse elektrische infrastructuur, militaire terreinen en laagvliegroutes. De gebieden waar geen of weinig belemmeringen zijn, bieden potentieel ruimte voor het plaatsen van windturbines.

Van deze gebieden in Groningen en Drenthe waar geen belemmeringen zijn, is bepaald welke gebieden met in acht name van de aanwezige woonbebouwing potentieel omvangrijk genoeg zijn voor een windenergieproject van 100 MW of meer. Uit de analyse volgt dat 12 locaties aan deze criteria voldoen.

Locatienummer	Naam locatie
D1	De Drentse Monden – Oostermoer
D2	N391-Emmen
G1	A7 (Ulsderpolder)
G2	Reiderland-Slaperdijk
G3	Eemshaven-west
G4	Tussen Nieuwe Pekela, Alteveer en Stadskanaal
G5	Langs kanaal oostelijk van Zuidbroek, westelijk van Scheemda en ten noorden van Meeden
G6	Tussen Nieuwolda en Midwolda langs de weg N362
G7	Open gebied tussen Winschoten, Blijham en Bellingwolde
G8	Ten noorden van Kloosterburen
G9	N33 Veendam/Menterwolde
G10	Delfzijl Zuid

Beoordelingscriteria

De locatiealternatieven (inclusief de locatie De Drentse Monden – Oostermoer) zijn kwalitatief beoordeeld aan de hand van de volgende vier beoordelingscriteria. Voor de waarden is daarbij een vijfpuntschaal gehanteerd: positief (+), licht positief (0/+), neutraal (0), licht negatief (0/-) en negatief (-).

Energieopbrengst

Het potentieel opgesteld vermogen (hoeveelheid megawatt) is in de beoordeling van de locaties gehanteerd als maatstaf voor de hoeveelheid energie die opgewekt kan worden op een locatie. Hoe hoger het potentieel opgesteld vermogen, hoe positiever de score. Dit is gedaan vanwege de beoogde bijdrage aan de nationale doelstellingen en het behaalde positieve milieueffect met duurzaam opgewekte energie.

Leefomgeving

Beoordeeld is of de locatie qua omgevingsaspecten potentiële hinder kan opleveren voor omwonenden. Hieronder vallen de effecten van geluid en slagschaduw. Er is gekeken naar het aantal woningen binnen het gebied van 450 tot 1500 meter rond de locaties waarbinnen voldaan wordt aan de normen voor slagschaduw en geluid, maar waar nog wel effecten te verwachten zijn.

Om locaties met een verschillende omvang te kunnen vergelijken, is rekening gehouden met het aantal woningen per MW door het aantal woningen te delen door het aantal MW's van de betreffende locatie. Een locatie waar per MW weinig woningen in of in de nabijheid liggen scoort minder negatief dan waar dat aantal hoger is.

Ecologie

In de ruime omgeving van de locaties bevinden zich Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten, gebieden die deel uit maken van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en gebieden die door de provincies Drenthe en Groningen aangewezen zijn voor weide- en akkervogels of foerageergebied. Daarnaast zijn effecten op beschermde soorten (o.a. vogels en vleermuizen) mogelijk. Op basis van een kwalitatief deskundigenoordeel scoort een locatie positiever als er minder effecten op beschermde gebieden en soorten te verwachten zijn.

Landschap

De locaties zijn beoordeeld aan de hand van criteria die zijn benoemd in het provinciale beleid van Drenthe en Groningen. Als een locatie ligt in een gebied dat aansluit bij infrastructuur en/of industrie en niet in een gebied dat gekenmerkt wordt door openheid, scoort de locatie het hoogst.

Beoordeling locaties

In onderstaande tabel zijn de scores voor de locaties weergegeven. De locaties zijn relatief, ten opzichte van elkaar, gescoord. Zo wordt inzichtelijk gemaakt wat de verschillen tussen de locaties zijn.

Tabel 2. Scores locatiealternatieven en de locatie De Drentse Monden – Oostermoer

Nr.	Locatie	Energie Opbrengst	Leefomgeving	Ecologie	Landschap
D1	De Drentse Monden - Oostermoer	+	0/-	0	0/-
D2	N391-Emmen	0/+	-	0/-	0/-
G1	A7 (Ulsderpolder)	0/+	0/-	0/-	0/-
G2	Reiderland-Slaperdijk	+	0	-	-
G3	Eemshaven-west	0	0	-	0/-
G4	Tussen Nieuwe Pekela, Alteveer en Stadskanaal	0/+	0/-	0	0/-
G5	Langs kanaal Zuidbroek	+	0/-	0/-	0/-
G6	Tussen Nieuwolda en Midwolda langs de weg N362	+	0	0/-	-
G7	Open gebied Winschoten, Blijham en Bellingwolde	0	0/-	0/-	-
G8	Ten noorden van Kloosterburen	0	0	-	-
G9	N33 Veendam/ Menterwolde	0	-	0	0/-
G10	Delfzijl Zuid	0/+	0	-	0

Uit de vergelijking volgt dat meerdere locaties geschikt zijn voor grootschalige opwekking van windenergie. Wel kennen alle locaties op een of meerdere thema's aandachtspunten.

Geconcludeerd kan worden dat Windpark De Drentse Monden -Oostermoer geschikt is voor de realisatie van een grootschalig windpark en goed scoort op ecologie en energie-opbrengst. Aandachtspunten zijn de thema's leefomgeving (vanwege de aanwezige lintbebouwing in de nabijheid van de windturbines) en landschap (omdat er vanwege de grote beschikbare ruimte in het landschap, veel verschillende inrichtingsmogelijkheden zijn die nader moeten worden uitgewerkt).

5.2.2 Inrichtingsalternatieven windpark

Het aantal opstellingsmogelijkheden van windturbines in het gebied is groot, doordat het plangebied een groot oppervlakte beslaat en binnen het gebied grote open delen ('kamers') aanwezig zijn die op verschillende wijzen ingericht kunnen worden.

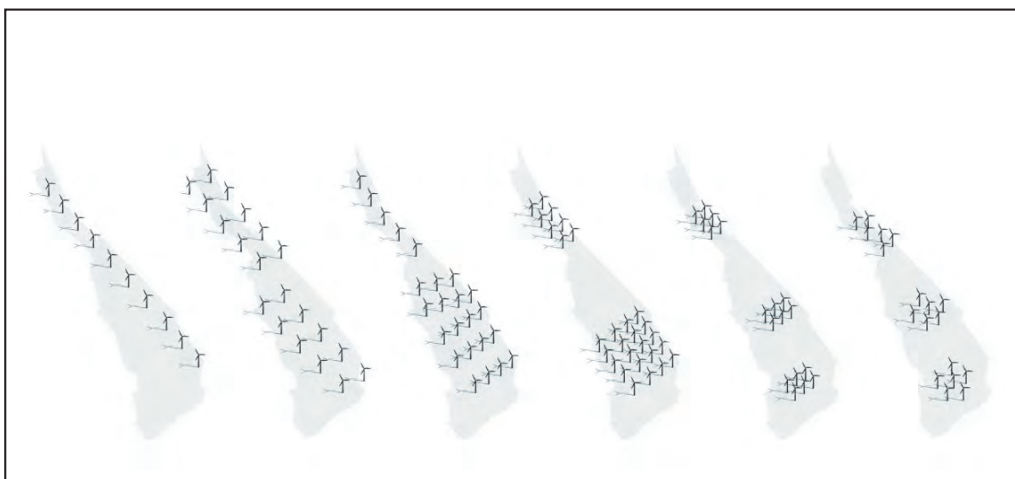
Ontwerpsessies

De initiatiefnemers van windpark De Drentse Monden – Oostermoer en het Rijk hebben in ontwerpessies in 2011 en 2012 diverse opstellingsvarianten ontwikkeld. Om te komen tot daadwerkelijke ontwerpen is een inventarisatie van het plangebied gemaakt en zijn de

randvoorwaarden vanuit wet- en regelgeving in beeld gebracht. Tevens zijn de ontwerp-principes voor windparken uitgewerkt:

- lijnopstelling: in de verschillende kamers worden één of twee lijnen van windturbines geplaatst;
- rasters/blokken: twee grote rasters van blokken worden midden in het gebied gepositioneerd.
- zwermen: de windturbines worden ogenschijnlijk willekeurig bij elkaar geplaatst.

Enkele plaatsingsstrategieën / opstellingen zijn concreet uitgewerkt voor 'kleinere' en 'grotere' windturbines (zie verder bijlage 2 van het MER)

Figuur 5.3. Mogelijke plaatsingsstrategieën en opstellingen

Ten aanzien van de opstellingsvarianten kan geconcludeerd worden dat lijnopstellingen de voorkeur als inrichtingsprincipe hebben omdat:

- het wenselijk is dat voor één typologie gekozen wordt in het plangebied vanuit de landschappelijke overeenkomsten binnen het gebied en het vergroten van de herkenbaarheid van de opstellingen leiden tot heldere, goed zelfstandig herkenbare opstellingen;
- in het deelgebied Oostermoer een lijnopstelling de enige realistische plaatsingsstrategie is;
- lijnen tot een betere aansluiting bij de agrarische bedrijfsvoering en gebiedsontsluiting in het plangebied leiden en per windturbine meer elektriciteitsproductie geven;
- lijnopstellingen de voorkeur genieten vanuit het beperken van effecten op de leefomgeving, doordat grotere afstanden tot woningen aangehouden kunnen worden.

Doordat de verkavelingsrichting draait van noordoost-zuidwest in deelgebied De Drentse Monden naar zuidoost-noordwest in deelgebied Oostermoer, draait de lijnopstelling hier ook mee en ontstaan 'haakse lijnen'.

Opstellingen naar inrichtingsalternatieven

Binnen de ontwerpruimte zijn verschillende lijnopstellingen denkbaar. Vooral in de mate waarin de kamers gevuld worden met lijnen en met het aantal turbines kan gevarieerd worden. Er zijn vier inrichtingsvarianten afgeleid:

I.	Intensieve variant	140 windturbines	420 MW
II.	Gemiddelde variant	99 turbines	297 MW
III.	Extensieve variant	85 turbines	255 MW
IV.	Gebiedsvisie variant	40 turbines	120 MW

De inrichtingsvarianten zijn net als de locatiealternatieven beoordeeld op de volgende vier aspecten:

- Leefomgeving;
- Ecologie;
- Landschap;
- Elektriciteitsproductie.

In onderstaande tabel is de scoretabel van de inrichtingsvarianten opgenomen.

Tabel 3. Scoretabel inrichtingsvarianten

Opstellingsvariant	Leefomgeving	Landschap	Ecologie	Energieopbrengst
I Intensieve variant	--	--	--	++
II Gemiddelde variant	-	-	-	+ / ++
III Extensieve variant	0/-	0/-	0/-	+
IV Gebiedsvisie variant	-	0	0	0

Voor de inrichtingsvarianten is tevens bepaald wat de effecten zijn als er in zone II van LOFAR geen windturbines gerealiseerd worden. Voor een nadere uitleg van LOFAR en de zones wordt verwezen naar paragraaf 6.13.

Naar aanleiding van de analyses kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- Het intensief benutten van het gehele gebied (variant I) leidt tot een grotere energieproductie, maar ook tot aanzienlijke negatieve milieueffecten.
- Wanneer de ruimte tussen turbines en bebouwing wordt vergroot (variant II) leidt dit tot aanzienlijk minder negatieve milieueffecten, met name op het gebied van leefomgeving, terwijl de elektriciteitsproductie hoog blijft
- Door het verder extensiveren van de opstelling (variant III) en het hanteren van meer afstand tot de woonkernen en –linten en tussen de turbines, kunnen de effecten nog beduidend verminderd worden. Wel resulteert deze variant in een verminderde energieopbrengst.
- De gebiedsvisie-variant (IV) scoort relatief goed op de aspecten landschap en ecologie, maar scoort in vergelijking met variant III slechter op de aspecten elektriciteitsproductie en leefomgeving. Door te kiezen voor clusters, komen turbines namelijk relatief dicht bij de woningen te staan, waardoor op dit aspect negatief gescoord wordt.

Ook kennen clusters een groter parkeffect (het wegvangen van de wind voor nabijgelegen turbines) dat een negatief effect heeft op de energieopbrengst. Ook in absolute zin heeft deze variant de laagste energieopbrengst.

- Mocht LOFAR leiden tot een beperking van de ontwerpruimte, dan veranderen de scores van de verschillende varianten niet zodanig dat de rangorde per aspect tussen de varianten verandert.

5.2.3 Onderzochte alternatieven MER

Op basis van de aandachtspunten die volgen uit de analyse van de inrichtingsalternatieven zijn in het MER twee hoofdalternatieven onderzocht die allebei uitgaan van het inrichtingsprincipe van de 'haakse lijnen'. Alternatief A gaat uit van 'kleine windturbines'¹³, alternatief B¹⁴ van 'grote windturbines'.

Voor beide alternatieven is een variant opgesteld waarbij plaatsing van turbines binnen zone II van LOFAR komt te vervallen (zie voor een nadere toelichting op het aspect LOFAR paragraaf 6.12).

Tabel 4. Kenmerken alternatieven

	Alternatief A	Alternatief B
Aantal windturbines	85	77
Ashoogte (meter)	119	139
Rotordiameter (meter)	112	122

Op voorhand was al duidelijk dat de verschillen tussen de alternatieven klein zouden zijn tussen de onderzochte inrichtingsalternatieven. Dit inzicht is na het onderzoek ook bevestigd, gezien de onderstaande tabel. Er is 'meer dan nodig' onderzocht, namelijk het onderzoeksmodel van 255 MW, teneinde op basis van milieu-informatie te kunnen komen tot een optimale inrichting die voldoet aan de doelstelling(en). Met andere woorden: het MER levert informatie over welke turbines vanuit ieder milieuaspect het meeste effect sorteert op de omgeving. Dit is per aspect verschillend. In de navolgende tabel zijn de effecten per milieuaspect voor de verschillende alternatieven weergegeven.

¹³ Alternatief A: ashoogte van 119 meter, rotordiameter van 112 meter. Referentieturbine Vestas V112.

¹⁴ Alternatief B: ashoogte van 139 meter, rotordiameter van 122 meter. Referentieturbine Servion 3M-122.

Tabel 5 overzicht effectscore per alternatief en variant na mitigerende maatregelen

Onderwerp		Effect score			
Aspect	Criterium	Alternatief A	Variant AL	Alternatief B	Variant BL
Geluid	Aantal woningen van derden boven de wettelijke geluidnorm (47 dB L _{den} en 41 dB L _{night})	0	0	0	0
	Aantal te verwachten gehinderden in de geluidcontouren van L _{den} =42-47 dB	--	--	--	-
	Kwalitatieve beoordeling van de verandering in akoestische kwaliteit van de omgeving.	--	-	--	-
	Kwalitatieve beoordeling LFG na vergelijking met curves op maatgevende toetspunten*	0	0	0	0
Slag-schaduw	Aantal woningen met slagschaduwduurhinder van > 5 uur per jaar	0	0	0	0
	Aantal woningen met slagschaduwduurhinder van 0 - 5 uur per jaar	0/-	0/-	0/-	0/-
Natuur	Natura 2000 gebieden	0	0	0	0
	Akkerfaunagebieden	-	0	-	0
	Natuurnetwerk	0	0	0	0
	Vogels	-	0	-	0
	Vleermuizen	-	0	-	0
Landschap ²	Openheid, inclusief openheid als cultuurhistorische waarde	-- / -	- / -/0	-- / -	- / -/0
	Aansluiting bij het bestaande landschap en accentueren structuur	+ / +/-	0/- / 0/-	+ / +/-	0/- 0/-
	Vorming van een nieuw (wind)landschap en betekenis als landmark	0/- / +	0 / 0/+	0/- / +	0 / 0/+
	Horizonbeslag	-- / -	- / -/0	-- / -	- / -/0
	Herkenbaarheid en samenhang van de opstelling (binnen het park)	+0 / 0	0 / 0	+0 / 0	0 / 0
	Interferentie met andere opstellingen (tussen parken)	0 / 0	0 / 0	0 / 0	0 / 0
	Visuele rust	-- / --	- / -	-/- / --	- / -
Culth./Arch.	Archeologische waarde	-	-	-	-
	Cultuurhistorische waarde	0	0	0	0
Bodem en water	Grondwater	0	0	0	0
	Oppervlaktewater	0	0	0	0
	Hemelwater	0	0	0	0
	Bodem(kwaliteit)	0	0	0	0
Veiligheid	Bebouwing	0	0	0	0
	Wegen, waterwegen en spoorwegen	0	0	0	0
	Industrie en inrichtingen	0	0	0	0
	Aardgastransport	0	0	0	0
	Hoogspanningslijnen	0	0	0	0
	Dijklichamen en waterkeringen	0	0	0	0
	Vliegverkeer	0	0	0	0
	Radar	0	0	0	0
	Brandveiligheid	0	0	0	0

Onderwerp		Effect score			
Aspect	Criterium	Alter- ter- natief A	Variant AL	Alter- natief B	Variant BL
Ruimte- gebruik	Ruimtegebruik	0	0	0	0
	Straalpaden	-	-	-	-
	LOFAR	--	-	--	-
Energie op- brengst	Elektriciteitsproductie in MWh per jaar	++	+	++	+
	Efficiëntie windpark in vollasturen (MWh/MW)	+	+	++	++
	CO ₂ -emissiereductie in ton per jaar	++	+	++	+
	NO _x - en SO ₂ emissiereductie in ton per jaar	++	+	++	+
	SO ₂ emissiereductie in ton per jaar	++	+	++	+
	PM ₁₀ reductie in ton per jaar	++	+	++	+

5.3 Voorkeursalternatief

Uitgangspunten

Het voorkeursalternatief bestaat uit 50 windturbines met een totaal geïnstalleerd vermogen van 150 MW. De belangrijkste uitgangspunten voor het voorkeursalternatief zijn:

1. spreiding over kamers vanwege het maximaliseren van de windvang van de windturbines en te zorgen voor een rustiger beeld en regelmaat;
2. ontzien van LOFAR door de plaatsing van de windturbines zo ver mogelijk buiten de kern van LOFAR;
3. Ontzien van het beschermde dorpsgezicht Annerveensche- en Eexterveenschekanaal;
4. Zoveel mogelijk aansluiten bij het advies van het college van Rijksadviseurs voor het landschap voor wat betreft het inrichtingsprincipe (parallel aan de lintbebouwing);
5. Optimalisering van de energieopbrengst door te kiezen voor de grote windturbines van alternatief B van het projectMER.

Er zijn drie opties voor het voorkeursalternatief nader onderzocht op de belangrijkste milieuaspecten. Omdat de varianten in beperkte mate van elkaar verschillen, is ervoor gekozen om alleen de thema's te onderzoeken die potentieel onderscheidend zijn.

Effecten op hinderbeleving door omwonenden

Het aantal woningen in de omgeving en de afstanden tot woongebieden zijn bepaald. Daarnaast zijn de geluidscontouren (L_{den} 47 dB en L_{den} 42 dB) en slagschaduwcontouren (6 uur per jaar) zijn berekend.

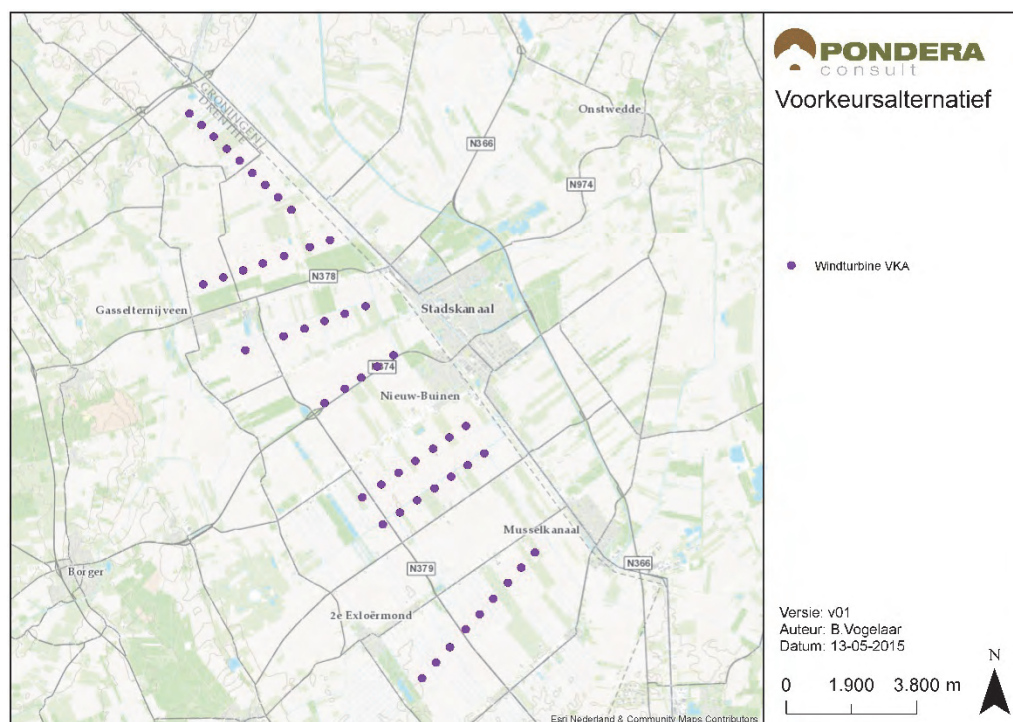
Effecten op waarneming en beleving van het landschap

Ten aanzien van landschap is een kwalitatieve beoordeling opgesteld. De alternatieven zijn beoordeeld op horizonbeslag, herkenbaarheid en samenhang van de opstelling (binnen het park)), interferentie met andere opstellingen (tussen parken) en aansluiten bij het advies van het College van Rijksadviseurs..

Conclusie

Op basis van de analyse en de bespreking in de werksessies ten behoeve van de VKA kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

1. Alle drie VKA opties kunnen voldoen aan wet- en regelgeving. Er is geen reden om vanuit deze optiek te kiezen voor één van de drie opties.
2. De fysieke verschillen tussen de onderzochte alternatieven zijn beperkt. Slechts zes van de vijftig windturbines hebben in ieder alternatief een andere locatie.
3. De verplaatsing leidt lokaal tot een verschuiving van de geluid- en slagschaduwbelasting op woningen. Op de schaal van het volledige windpark zijn de verschillen verwaarloosbaar en niet significant.
4. Ten aanzien van landschap kan worden gesteld dat het realiseren van het windpark op zich verreweg de grootste invloed zal hebben. De verschillen tussen de opties zijn zodanig gering dat dit landschappelijk gezien niet onderscheidend is. Geen van de onderzochte opties voldoet volledig aan het advies van het college van Rijksadviseurs, vanwege het gebruiken van het meest noordelijke gebied in Oostermoer. VKA 1 sluit het meest aan op het advies.

Figuur 5.4 VKA

Definitief VKA

Vanuit het MER en het VKA onderzoek is, na afweging van alle belangen, door de minister van Economische Zaken een inrichtingsprincipe aangegeven. Dit principe is op 9 februari 2015 middels een brief aan alle betrokkenen (gemeenten, provincie en initiatiefnemers) gecommuniceerd. Op basis van deze brief is het inrichtingsprincipe en daarmee voorkeursalternatief 3 als uiteindelijke voorkeursalternatief gekozen. De turbineposities zijn hierbij aangepast ten opzichte van bijvoorbeeld buisleidingen, (water)wegen etc.

5.4 Het voorkeursalternatief en de vertaling in het inpassingsplan

Windenergie is een duurzame vorm van energieopwekking en is daarmee van groot algemeen belang. Vandaar dat het Rijk zich inzet om op een zorgvuldige manier de hiervoor gestelde doelstelling van 14% duurzame energie in 2020 te behalen. Voor de bepaling van de locatie en de invulling van het windpark op de gekozen locatie heeft uitgebreid onderzoek plaatsgevonden, waarvan het resultaat is opgenomen in het MER. De inhoud van het MER is betrokken bij de belangenafweging ten aanzien van de opname van het VKA in dit inpassingsplan. In de beoordeling is zoveel als mogelijk rekening gehouden met de beleidsafwegingen op zowel Rijks, provinciaal als gemeentelijk niveau. Daarnaast zijn de effecten op de omgeving in beeld gebracht waaruit blijkt dat:

- (Met mitigerende maatregelen) altijd voldaan kan worden aan de wettelijke normen voor slagschaduw en geluid;
- Er beperkt effecten zijn te verwachten op vogels en vleermuizen en beschermde natuurgebieden;
- De effecten op beschermde natuurgebieden zijn verwaarloosbaar klein en er zijn geen effecten op de gunstige staat van instandhouding van vogels en vleermuizen;
- De effecten met betrekking tot externe veiligheid door de gekozen afstanden tot buisleidingen, gevoelige objecten en hoogspanningslijnen voldoen aan de normen;
- Er geen effecten zijn op het beschermde stads- en dorpsgezicht en er door de ingreep in de bodem geen archeologische waarden aangetast worden;
- De keuze voor de lijnopstellingen tot een meest gunstige landschappelijke inpassing leidt en qua inrichtingsprincipe zoveel als mogelijk aansluit bij het advies van het College van Rijksadviseurs;
- De ambities voor duurzame energie en LOFAR worden beide als belangrijk gezien. De turbines zijn waar mogelijk op een zo groot mogelijke afstand van LOFAR zone I geplaatst, maar om aan de opgave van 150 MW te kunnen voldoen, zijn enkele turbines tussen Nieuw Buinen en het westen van de N379 in LOFAR zone II geplaatst. Er resteert mogelijk een effect op LOFAR, dit wordt echter als aanvaardbaar beschouwd;
- Het windpark kent een energieopbrengst van circa 636.063 MWh, ofwel 4.240 vol-lasturen. Dit is vergelijkbaar met de energieopbrengst van circa 182.000 huishoudens.

In dit inpassingsplan wordt integraal de situering van de windturbines van het VKA vastgelegd. Het inpassingsplan is het toetsingskader voor het bouw- en gebruiksdeel van de te verlenen omgevingsvergunning. De turbineposities worden van een passende juridisch-planologische regeling voorzien waarbij de (minimale en maximale) afmetingen van de beoogde windturbines worden vastgelegd. De uiteindelijke keuze voor het type windturbine wordt in een later stadium bepaald, zodat optimaal gebruik kan worden gemaakt van de ontwikkelingen in de markt. Omdat nu nog onduidelijk is welk turbinetype gebouwd gaat worden, is het noodzakelijk dat in de planregeling voldoende flexibiliteit wordt geboden zodat een voldoende breed assortiment aan windturbines te zijner tijd kan worden gebouwd. Met deze flexibiliteit is ook rekening gehouden in het MER. In het milieuonderzoek dat ten grondslag ligt aan dit inpassingsplan is dan ook de informatie beschikbaar om de mogelijke effecten van de te kiezen turbineposities te beoordelen. De mate van flexibiliteit is onderdeel van de planregeling die in hoofdstuk 7 nader wordt toegelicht.

Als onderdeel van de te beschouwen aspecten in het kader van een goede ruimtelijke ordeningen wordt in deze plantoelichting nader in gegaan op de milieueffecten als gevolg van de realisatie van de windturbines, zoals bijvoorbeeld slagschaduw en geluid. In hoofdstuk 6 wordt per milieuaspect besproken welke effecten er te verwachten zijn en hoe eventuele mitigerende maatregelen geborgd worden in het bestemmingsplan.

6. TOETS MILIEU- EN WAARDENASPECTEN

6.1 Inleiding

De onderzoeken voor het initiatief (VKA) zijn uitgevoerd in het kader van het opstellen van het MER. In dit hoofdstuk zijn de toetsingskaders, samenvattingen en conclusies van de onderzoeken per relevant milieuaspect opgenomen. Per aspect wordt beschreven of en op welke wijze een vertaling naar de bestemmingsregeling heeft plaatsgevonden. In dit hoofdstuk wordt volstaan met een toetsing aan geldende grenswaarden en toetsingskaders ten behoeve van de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het inpassingsplan. Voor een gedetailleerde beschrijving van het onderzoek naar de effecten van het beoogde windpark (en de onderzochte alternatieven) wordt verwezen naar het MER Windpark De Drentse Monden - Oostermoer.

In het MER is gerekend met een aantal referentietypen windturbines. De uiteindelijke keuze voor het type windturbine wordt op een later moment gemaakt, zodat optimaal gebruik kan worden gemaakt van de ontwikkelingen in de markt. De uiteindelijke keuze wordt door meerdere factoren bepaald. In het inpassingsplan is enkel een marge opgenomen waarbinnen de te realiseren turbines moeten blijven. Naar de mogelijke (milieu)effecten van deze marges is onderzoek gedaan in het MER.

6.2 Geluid

6.2.1 Toetsingskader

Activiteitenbesluit

Op het beoogde windpark is het toetsingskader voor geluid van windturbines van toepassing dat is opgenomen in het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (hierna: Activiteitenbesluit). Voor een windpark geldt de L_{den} -dosismaat met 47 Lden als norm voor de etmaalperiode en 41 dB L_{night} als norm voor de nachtperiode (jaargemiddeld)¹⁵. Aan deze norm moet worden voldaan op de gevel van een gevoelig gebouw of op de grens van een gevoelig terrein. Een gevoelig gebouw betreft een woning of een ander geluidsgevoelig gebouw als bedoeld in artikel 1 van de Wet geluidhinder.

Laagfrequent geluid

'Gewoon' geluid, dat wil zeggen geluid zoals dit in de buitenlucht natuurlijk voorkomt, ligt meestal in het frequentiegebied tussen 400 en 2.500 Hz. Laag Frequent Geluid (LFG) is geluid met een frequentie beneden 100/125 Hz. Het is meestal mechanisch gegenereerd geluid. Windturbines kunnen mogelijk LFG veroorzaken. Hiervoor gelden in Ne-

¹⁵ Op grond van artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit.

derland echter geen specifieke wettelijke normen, omdat de huidige normsystematiek voldoende bescherming biedt tegen laagfrequente geluidhinder.¹⁶

6.2.2 Onderzoek

Activiteitenbesluit

De 47 Lden-contour is bepaald voor verschillende windturbintypen. Hieruit volgt dat er, al dan niet met maatregelen, voldaan kan worden aan de normen van het Activiteitenbesluit.

Een mogelijke maatregel is de geluidmodus waarbij in specifieke perioden de instellingen van de maatgevende turbines worden gewijzigd. Door het wijzigen van de geluidsmodus in de nachtperiode kan de bronsterkte van de turbine gereduceerd worden door bijvoorbeeld het toerental te verlagen en/of de bladhoek te verdraaien. Dit gaat enigszins ten koste van de productie, maar dit productieverlies is beperkt en aanvaardbaar voor de initiatiefnemers. De financieel-economische uitvoerbaarheid van het windpark komt hierdoor evenmin in het geding. Indien voor het uiteindelijk te kiezen windturbintype maatregelen nodig zijn om te kunnen voldoen aan de normen uit het Activiteitenbesluit, zullen deze als vergunningvoorschrift worden opgenomen in de omgevingsvergunning voor milieu.

In de nabijheid van het windpark bevinden zich zes (bedrijfs)woningen die deel uitmaken van het windpark. Deze woningen kunnen bij de toetsing aan de wettelijke geluidsnormen buiten beschouwing blijven. De woningen in de sfeer van de inrichting die als beheerderswoning deel uitmaken van het windpark, worden van een passende aanduiding in de planregeling voorzien

Laagfrequent geluid

Het laagfrequent geluid is berekend en wordt aanvaardbaar geacht.

Cumulatie

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is het MER op twaalf toetspunten het akoestisch klimaat beoordeeld, rekening houdend met geluid van overige bronnen in de omgeving: relevante N-wegen en vier gezoneerde bedrijven(terreinen). In de bestaande situatie, zonder windpark De Drentse Monden en Oostermoer, wordt de akoestische omgeving beoordeeld van goed tot matig. In de toekomstige situatie wordt de akoestische kwaliteit eveneens beoordeeld van goed tot matig. De akoestische omgeving verslechtert door de windturbines op vier toetspunten, voor de overige toetspunten blijft de kwaliteit gelijk.

¹⁶ Uitspraak ABRvS, 201409222/1/R6, windmolenpark Nijmegen Noord- De Grift

Ruimtelijke aanvaardbaarheid

Met het voldoen aan de normen uit het Activiteitenbesluit is ook een goede ruimtelijke ordening geborgd. Verder is inzicht verkregen in de geluidsbelasting van het windpark op de omliggende landbouwpercelen. Deze geluidsbelasting is zodanig gering dat dit geen onaanvaardbare effecten op de werkzaamheden op het landbouwperceel zal hebben. Deze effecten zijn dan ook aanvaardbaar.

6.2.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling

Conclusie

Het plan voldoet aan de normstelling ten aanzien van geluid van windturbines. Uit het akoestisch onderzoek in het MER blijkt dat met de gekozen opstelling van windturbines altijd voldaan kan worden aan de wettelijke geluidsnormen. Afhankelijk van het te kiezen windturbintype dat gebouwd gaat worden, zijn maatregelen noodzakelijk. Dergelijke maatregelen zijn ook verplicht op grond van het Activiteitenbesluit. Als deze maatregelen niet worden getroffen, dan is het windpark in strijd met het Activiteitenbesluit en kan op basis daarvan tot handhaving worden overgegaan.

De geluidsbelasting wordt aanvaardbaar geacht. De toename van het omgevingsgeluid hangt inherent samen met de keuze om op deze locaties op grootschalige wijze duurzame energie te produceren, waarbij het belang dat met het opwekken van duurzame energie is gemoeid zwaarder weegt dan de toename van de geluidsbelasting. Vanuit akoestisch oogpunt blijft een aanvaardbaar woon- en leefklimaat aanwezig.

Geconcludeerd wordt dat het aspect geluid van windturbines de uitvoering van het plan niet in de weg staat en dat geen sprake is van een onaanvaardbare aantasting van het woon- en leefklimaat van omwonenden.

Vertaling in het inpassingsplan

De woningen in de sfeer van de inrichting die als beheerderswoning deel uitmaken van het windpark, worden van een passende aanduiding in de planregeling voorzien. Hiermee is voor eenieder duidelijk dat deze woningen niet in de toetsing voor de wettelijke geluidsnormen worden betrokken.

6.3 Slagschaduw

6.3.1 Toetsingskader

Het toetsingskader voor het aspect slagschaduw wordt gevormd door de voorschriften die zijn opgenomen in de Regeling algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (Activiteitenregeling). De flikkerfrequentie, het contrast en de tijdsduur van de blootstelling, zijn van invloed op de mate van hinder die kan worden ondervonden.

Bij de normstelling voor schaduwwerking wordt aangesloten bij de Activiteitenregeling. In deze regeling is opgenomen dat een windturbine moet zijn voorzien van een automatische stilstandvoorziening indien de afstand tussen de windturbine(s) en woningen of andere slagschaduwgevoelige objecten minder dan 12x de rotordiameter bedraagt en indien gemiddeld de schaduw meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten valt op een raam van een gevoelig object (o.a. woningen). Dit is vertaald in een toetswaarde voor de maximale schaduwduur van 6 uur per jaar.

6.3.2 Onderzoek

In het MER is voor verschillende turbinetypen berekend waar de totale jaarlijks verwachte hinderduur respectievelijk 0, 5 of 15 uur bedraagt. Overschrijding van de norm voor de jaarlijkse hinderduur kan mogelijk optreden bij de woningen binnen de rode 5-uurscontour. Bij woningen buiten de 5 uurscontour wordt zeker aan de norm voor de maximale hinderduur voldaan.

Om te voldoen aan de norm voor de jaarlijkse hinderduren van slagschaduw, moeten de windturbines worden voorzien van een stilstandsregeling. Met een dergelijke voorziening kan de rotor, wanneer er slagschaduw op de woningen van derden kan optreden, tijdelijk stilgezet worden om slagschaduw te voorkomen. De stilstandsvoorziening moet bij elk turbinetype getroffen worden.

In de turbinebesturing worden bij een stilstandsvoorziening blokken van dagen en tijden geprogrammeerd waarbinnen de rotor wordt gestopt omdat er dan slagschaduw valt op woningen waar de turbine bijdraagt aan een overschrijding van de norm. Een dergelijke voorziening leidt tot enig productieverlies. Dit productieverlies is beperkt en aanvaardbaar voor de initiatiefnemers. De financieel-economische uitvoerbaarheid van het windpark komt hierdoor evenmin in het geding.

De totale stilstandsduur kan met een zonnescijnsensor beperkt worden door de turbine alleen te stoppen op geprogrammeerde tijden indien ook tegelijkertijd de zon schijnt. Wanneer de zon niet schijnt zal er ook geen sprake zijn van slagschaduw en kan de turbine door blijven draaien.

Met de stilstandsregelingen is er bij geen van de woningen sprake van een overschrijding van de norm. De toepassing van een stilstandvoorziening is noodzakelijk op grond van het Activiteitenbesluit en de onderliggende –regeling.

Ruimtelijke aanvaardbaarheid

Met het voldoen aan de normen uit het Activiteitenbesluit is ook een goede ruimtelijke ordening geborgd. Verder is inzicht verkregen in de slagschaduw van het windpark op de omliggende landbouwpercelen. Deze slagschaduw is zodanig gering dat dit geen onaan-

vaardbare effecten op de werkzaamheden op het landbouwperceel zal hebben. Deze effecten zijn dan ook aanvaardbaar

6.3.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling

Conclusie

Het plan voldoet aan het beleid en de normstelling ten aanzien van slagschaduwhinder als gevolg van windturbines. Uit het slagschaduwonderzoek in het MER blijkt dat met de gekozen opstelling voor elk windturbinetype na het treffen van maatregelen altijd aan de wettelijke normen kan worden voldaan.

Vertaling in het inpassingsplan

De woningen in de sfeer van de inrichting die als beheerderswoning deel uitmaken van het windpark, worden van een passende aanduiding in de planregeling voorzien. Hiermee is voor eenieder duidelijk dat deze woningen niet in de toetsing voor de slagschaduw worden betrokken.

6.4 Externe veiligheid

6.4.1 Toetsingskader

Windturbines zijn geen risicovolle inrichtingen als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Bij externe veiligheidsrisico's moet aandacht worden besteed aan ongevalsscenario's waarbij (een deel van) de rotor afbreekt, de gondel van de windturbine loskomt of de windturbine omvalt.

Twee begrippen staan bij externe veiligheid centraal: het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR).

Plaatsgebonden risico (PR)

Het plaatsgebonden risico wordt omschreven als de kans dat een persoon die gedurende een heel jaar onafgebroken en onbeschermd op een bepaalde plaats verblijft, ten gevolge van een ongevoon voorval met een gevaarlijke stof komt te overlijden. Voor het plaatsgebonden risico geldt de risicocontour van de kans één op een miljoen per jaar (10^{-6} per jaar) als grenswaarde voor kwetsbare objecten. Voor kwetsbare objecten kan van deze norm niet worden afgeweken. Voor beperkt kwetsbare objecten werkt deze norm slechts als een richtwaarde waarvan, na een uitgebreide motivering, eventueel wel kan worden afgeweken. Voor beperkt kwetsbare objecten geldt de kans van één op de honderdduizend per jaar (10^{-5} per jaar) als grenswaarde.

Groepsrisico (GR)

Het groepsrisico is de cumulatieve kans, grafisch weergegeven in een curve (zogenoemde fN-curve), dat een groep personen van 10, 100 en 1.000 personen tegelijk komt te overlijden als gevolg van een ongewoon voorval met gevaarlijke stoffen. Het groepsrisico is niet genormeerd. Hiervoor geldt enkel een oriënterende waarde waarboven een afweging gemaakt moet worden over de aanvaardbaarheid van de risico's.

Het groepsrisico wordt enkel bepaald voor het invloedsgebied van een risicobron. Het invloedsgebied is het gebied waarin personen worden meegeteld voor de berekening van het groepsrisico. Veelal wordt hiervoor het gebied gebruikt dat is gelegen binnen de 10^{-8} -contour van het PR. Dit komt overeen met het gebied dat wordt getroffen door een ongeval met een kans van één op honderd miljoen per jaar.

Activiteitenbesluit en het Handboek Risicozonering Windturbines

Voor het beoordelen van dit soort ongevalsscenario's zijn normen voor het plaatsgebonden risico opgenomen in het Activiteitenbesluit¹⁷. Het plaatsgebonden risico voor een windturbine wordt in de praktijk bepaald aan de hand van de risicomodellerings uit het Handboek Risicozonering Windturbines. Ook het Activiteitenbesluit is van deze risicobepaarding uit gegaan, maar heeft de systematiek niet dwingend voorgeschreven.

De verplichting om het groepsrisico inzichtelijk te maken is het Activiteitenbesluit achterwege gebleven. Dit is gedaan omdat het Activiteitenbesluit de plaatsing van een windturbine niet normeert. Het inzichtelijk maken van het groepsrisico - en, indien nodig, het verantwoorden van een eventuele toename daarvan - dient dan ook geheel in het spoor van ruimtelijke ordening plaats te vinden.

In het handboek wordt voor het groepsrisico voor windturbines aangesloten op het Bevi. In het Bevi is het groepsrisico een oriënterende waarde, waarvoor voor het bevoegd gezag een verantwoordingsplicht geldt. In de praktijk blijkt overigens dat windturbines zelden of nooit tot een groepsrisico leiden. Dit heeft ermee te maken dat voor veel windturbines geen ongevalsscenario's denkbaar zijn waarbij 10 of meer personen tegelijkertijd, ten gevolge van een calamiteit met de windturbine, om het leven kunnen komen. Het groepsrisico is bijvoorbeeld relevant bij de oprichting van een windturbine binnen het invloedsgebied van een buisleiding.

6.4.2 Onderzoek

Woningen

Er bevinden zich geen woningen of andere kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten binnen de PR 10^{-6} -contour en dus ook niet binnen de kleinere PR 10^{-5} contouren voor beperkt kwetsbare objecten.

¹⁷ Artikel 3.15a

Wegen

Er wordt aan de Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over Rijkswaterstaatswerken voor de rijksweg N33 en de N374 voldaan. Ondanks dat de beleidsregel alleen betrekking heeft op Rijkswegen is er ook gekeken naar de situering van windturbines ten opzichte van lokale wegen. Hieruit volgt dat de lokale wegen die zich binnen het invloedsgebied van de windturbines bevinden, wegen zijn met een beperkte verkeersintensiteit. Hierdoor en door de zeer kleine kans van het falen van een windturbine, wordt geconcludeerd dat het risico voor passanten op de lokale wegen door plaatsing van de windturbines verwaarloosbaar klein is.

Vaarwegen

Het Stadskanaal/Oosterdiep is een recreatieve vaarweg en is zodoende alleen beschermd voor kleinere vaartuigen. De vaarweg wordt niet gebruikt voor het vervoer van gevaarlijke stoffen en er geleden geen risicoafstanden of –contouren. De plaatsing van windturbines voegt geen significant risico toe aan de aanwezige vaarwegen.

Spoorwegen

In de omgeving bevinden zich geen spoorwegen. Wel is de historische spoorlijn S.T.A.R. aanwezig tussen Veendam en Musselkanaal. Deze museumspoorlijn bevindt zich op meer dan 500 meter van de turbines en voldoet aan de afstandseis voor spoorwegen.

Risicovolle inrichtingen

Er zijn drie inrichtingen die mogelijk effecten ondervinden, te weten een tweetal bio-energie installaties en een locatie van de NAM. Hiervoor zijn de mogelijke effecten als gevolg van het VKA in beeld gebracht.

Voor de biovergister aan de Gasselterboerveenschemond 18 is het additionele risico ten opzichte van de intrinsieke faalkans van de opslagtank berekend. Deze bedraagt slechts 0,48%. Het additionele risico is hiermee verwaarloosbaar.

Voor de bio-energiecentrale Nieuw Buinen Zuid, geldt dat de windturbines een risicotoevoeging aan de installatie veroorzaken, waardoor de plaatsgebonden risicocontour van 10^{-6} per jaar groter zal worden. Er geldt echter dat deze contour nooit groter kan worden dan de maximale effectafstand van de installatie. Deze afstand bedraagt 210 meter. Dit betekent dat de maximale effectafstand (en dus maximale PR 10^{-6} per jaar) nooit tot het op het perceel aanwezige kwetsbare object (woonhuis) zal reiken. Daarmee leiden de windturbines in het voorkeursalternatief niet tot additionele veiligheidsrisico's voor personen.

Voor de installaties van de NAM is een trefkansanalyse uitgevoerd. Hieruit blijkt dat de risicotoevoeging van de windturbines in het voorkeursalternatief circa 0,37% is en daarmee verwaarloosbaar klein. Nader onderzoek is niet benodigd.

Buisleidingen

De te hanteren toetsingsafstanden tot ondergrondse buisleidingen voor het voorkeursalternatief is 200 meter. Er zijn geen buisleidingen gelegen binnen deze afstand. Conform het handboek risicozonering windturbines 2014 wordt de situatie voor de buisleidingbeheerders acceptabel geacht en is verder onderzoek niet benodigd.

Dijklichamen en waterkeringen

Door de afwezigheid van waterkeringen of dijklichamen in de nabijheid van het windpark zijn er geen effecten te verwachten.

Hoogspanningsleidingen

Er bevindt zich één windturbine van het voorkeursalternatief binnen de toetsafstand (tiphoogte van 210,5 meter) zoals beschreven in het handboek risicozonering windturbines 2014. De afstand tot de (rand) hoogspanningslijn is 205 meter. Op deze afstand kan de hoogspanningslijn alleen geraakt worden door het scenario 'omvallen van de mast' en het scenario bladworp bij 'overtuieren'. Daarom is een trefkansanalyse uitgevoerd. De totale kans van treffen van de hoogspanningslijn bij realiseren van een windturbine met een tiphoogte van 210,5 meter bedraagt maximaal $1,05 \times 10^{-5}$ per jaar. Deze waarde kan vergeleken worden met de intrinsieke faalkans van de hoogspanningslijn.

6.4.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling

Conclusie

De beoogde opstelling van de windturbines voldoet aan de geldende veiligheidseisen.

Vertaling in het inpassingsplan

Aangezien aan de veiligheidseisen voldaan wordt, hoeft het aspect externe veiligheid geen nadere vertaling in de regels van het inpassingsplan.

6.5 Ecologie

6.5.1 Toetsingskader

Gebiedsbescherming Natuurbeschermingswet 1998

Uit het oogpunt van gebiedsbescherming is de Natuurbeschermingswet 1998 van belang. Deze wet onderscheidt drie soorten gebieden, te weten:

- a. door de minister van EZ (voormalig ministerie van EL&I / LNV) aangewezen Natura 2000-gebieden, zoals bedoeld in de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- b. door de minister van EZ (voormalig ministerie van EL&I / LNV) aangewezen beschermde natuurmonumenten;
- c. door Gedeputeerde Staten aangewezen beschermde landschapsgezichten.

De wet bevat een zwaar beschermingsregime voor de onder a en b bedoelde gebieden (in de vorm van verboden voor allerlei handelingen, behoudens vergunning van Gedeputeerde Staten of de minister van EZ (voorheen ministerie van EL&I / LNV). De speciale beschermingszones (bedoeld onder a) hebben een externe werking, zodat ook ingrepen die buiten deze zones plaatsvinden verstoring kunnen veroorzaken en moeten worden getoetst op het effect van de ingreep op soorten en habitats.

Bij de voorbereiding van een inpassingsplan moet worden onderzocht of de Natuurbeschermingswet 1998 de uitvoering van het project niet in de weg staat. Dit is het geval wanneer de uitvoering tot ingrepen noodzaakt waarvan moet worden aangenomen dat daarvoor geen Nb-wetvergunning zal kunnen worden verkregen.

Soortenbescherming

Voor de soortenbescherming is de Flora- en faunawet (hierna Ffw) van toepassing. Deze wet is gericht op de bescherming van dier- en plantensoorten in hun natuurlijke leefgebied. De Ffw bevat onder meer verbodsbepalingen met betrekking tot het aantasten, verontrusten of verstoren van beschermde dier- en plantensoorten, hun nesten, holen en andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen. De wet maakt hierbij een onderscheid tussen 'licht' en 'zwaar' beschermde soorten.

. Voor de zwaar beschermde soorten wordt deze ontheffing slechts verleend, indien:

- er sprake is van een wettelijk geregeld belang;
- er geen realistisch alternatief is;
- geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Potentiele effecten van een windpark beperken zich in hoofdzaak tot het optreden van aanvaringsslachtoffers van vogels en vleermuizen.

De Ffw is in zoverre voor de ontwikkeling van het windpark van belang, dat bij de voorbereiding van het project moet worden onderzocht of deze wet de uitvoering van de ontwikkeling niet in de weg staat.

Gebiedsbescherming Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden. Het netwerk wordt gevormd door kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbinding zones. Voor deze gebieden geldt een planologisch beschermingsregime. Activiteiten in deze gebieden zijn alleen toegestaan als ze geen negatieve effecten hebben op de wezenlijke kenmerken of waarden of als deze kunnen worden tegengegaan met mitigerende maatregelen. Het Natuurnetwerk Nederland is op provinciaal niveau verankerd in de Provinciale Omgevingsverordening van de provincie Drenthe

Provinciaal beleid

De provincie Drenthe kent ook een planologische bescherming voor weidevogel- en akkerfaunagebieden en ganzenfoerageergebieden. De bescherming daarvan is vastgelegd in de Provinciale Omgevingsverordening.

6.5.2 Onderzoek

Natura 2000-gebieden

Het windpark ligt niet in een Natura 2000-gebied. In de ruime omgeving bevinden zich de volgende Nederlandse Natura 2000-gebieden: Zuidlaardermeergebied, Drentsche Aa-gebied, Drouwenerzand, Elperstroomgebied, Lieftingsbroek, Bargerveen, In Duitsland liggen de Vogelrichtlijngebied Emstal von Lathen bis Papenburg en Rheiderland en het Habitatrichtlijngebied Ems.

Beschermde habitattypen

Er is vanwege de afstanden tot de gebieden geen sprake van verlies van areaal van beschermde habitattypen door ruimtebeslag. Daarnaast is er geen sprake van relevante emissie van schadelijke stoffen naar lucht, water en of bodem of verandering in grond- of oppervlaktewateren tijdens de aanleg of de exploitatie van het windpark. Er is daarom geen sprake van een effecten op beschermde habitattypen als gevolg van externe werking. Verslechtering van de kwaliteit van natuurlijke habitats als gevolg van externe werking zijn daarom niet aan de orde. Verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats als gevolg van de aanleg en het gebruik van het Windpark De Drentse Monden – Oostermoer is derhalve uit te sluiten.

Beschermde soorten van bijlage II van de Habitatrichtlijn

Voor de soorten van bijlage II van de Habitatrichtlijn geldt dat deze over het algemeen zijn gebonden aan de natura 2000-gebieden. Er bestaat geen relatie met het plangebied en verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats van deze soorten is dan ook met zekerheid uit te sluiten.

Vogels: broedvogels en niet-broedvogels

Voor broedvogels waarvoor instandhoudingsdoelstellingen in nabijgelegen Natura 2000-gebieden zijn gesteld is gebleken dat geen van de soorten een duidelijke binding heeft met het plangebied. Significante verstoringen, inclusief sterfte, door aanleg en exploitatie van het windpark op de broedpopulaties van deze soorten is dan ook met zekerheid uit te sluiten.

Om te beoordelen of de berekende aantallen aanvaringsslachtoffers voor de genoemde soorten mogelijk van invloed zijn op de populaties in de betreffende Natura 2000-gebieden zijn de bijbehorende 1%-mortaliteitsnormen bepaald. De 1%-mortaliteitsnorm wordt als eerste zeef gehanteerd voor het beoordelen van effecten. Indien het aantal aanvaringsslachtoffers ten gevolge van de windturbines kleiner is dan 1% van de jaarlijkse

natuurlijke sterfte van de betreffende populatie zijn met zekerheid effecten op de populatie uit te sluiten.. Voor de toendrarietgans en kolgans betreft dit een tiental slachtoffers of minder per jaar en voor de kleine zwaan gaat het om incidenten (<1 slachtoffer per jaar). Dit aantal ligt onder de 1%-mortaliteitsnorm van de betrokken populaties in de Natura 2000-gebieden Zuidlaardermeergebied en Bargerveen en mag gezien worden als een kleine hoeveelheid die niet van invloed zal zijn op behoud van de omvang van deze populaties.

Voor de kleine zwaan, toendrarietgans en kolgans resulteert de gebruiksfase in een oppervlakte potentieel verstoord gebied, waarbinnen door verstoring een afname plaatsvindt van de foerageermogelijkheden. Dit verstoringseffect zal echter niet leiden tot een afname van aantallen in (de ruime omgeving van) het Zuidlaardermeergebied of het Bargerveen omdat voor ganzen en zwanen voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving van deze gebieden aanwezig is. Significante effecten zijn met zekerheid uit te sluiten.

Barrièrewerking is niet aan de orde. In de geplande alternatieven en varianten bestaan voldoende mogelijkheden voor ganzen en zwanen om uit te wijken (bijvoorbeeld gaten in de opstellingen in deelgebied Oostermoer, ruimte tussen lijnopstellingen in deelgebied De Drentse Monden). Significante effecten zijn met zekerheid uit te sluiten.

Dit leidt er toe dat er als gevolg van de realisatie en exploitatie van windpark De Drentse Monden – Oostermoer geen sprake is van een significant verstrend effect op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden.

Conclusie

De aanleg en het gebruik van Windpark De Drentse Monden – Oostermoer leidt met zekerheid niet tot significante effecten op nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Ook is er met zekerheid geen sprake van verslechtering van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in deze gebieden. Het nemen van mitigerende maatregelen is daarom niet noodzakelijk. Aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden is dan ook niet aan de orde.

Natuurmonumenten

Het gebied 'Oeverlanden van het Schildmeer' is een beschermd natuurmonument, aangewezen in 1990. Dit gebied bevindt zich op 20 kilometer afstand van het windpark. Gezien de afwezigheid van schadelijke emissies of verandering in grond- of oppervlaktewateren en vanwege de afstand tussen het windpark en het betreffende gebied geen sprake van effecten op de aanwezige habitattypen als gevolg van externe werking en daarnaast is er ook geen sprake van verstoring van broedvogels en watervogels als gevolg van de aanleg van het windpark.

Beoordeling effecten beschermde soorten

Vogels

Aanvaringsslachtoffers

Ten gevolge van de exploitatie van de windturbines van van Windpark De Drentse Monden - Oostermoer kunnen aanvaringsslachtoffers onder vogels optreden zowel onder broed- als niet-broedvogels, welke zijn beschermd op grond van de Flora en faunawet.

Voor lokaal zeer talrijke soorten, worden jaarlijks maximaal tientallen tot een honderdtal aanvaringsslachtoffers per soort voorspeld. Dit betreft soorten die in grote aantallen in het plangebied aanwezig zijn (o.a. meeuwen) of die in zeer grote aantallen passeren tijdens de seizoenstrek (o.a. lijsters) en die een hoge aanvaringskans hebben. De landelijke populaties van deze soorten bestaan uit vele tienduizenden tot honderdduizenden individuen, waardoor de gunstige staat van instandhouding niet snel in het geding zal zijn. Voor alle betrokken soorten gaat het om minder dan 1% van de jaarlijkse natuurlijke sterfte van de relevante populatie.

De aantallen aanvaringsslachtoffers onder lokaal, regionaal of landelijk schaarse of zeldzame vogelsoorten (inclusief Rode Lijstsoorten) zijn verwaarloosbaar klein. Voor dergelijke soorten (o.a. grauwe kiekendief, kleine- en wilde zwaan, is sprake van hooguit incidentele sterfte.

Een effect op de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten wordt op grond van het verrichte onderzoek niet verwacht en het is de verwachting dat ontheffing kan worden verkregen indien het windpark leidt tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora en faunawet.

Verstoring

Uit onderzoek is gebleken dat windturbines in het algemeen slechts in beperkte mate een versturende invloed hebben op vogels die broeden. De (zeer) beperkte verstoringseffecten in de gebruiksfase van het windpark zullen de gunstige staat van instandhouding van broedvogel-soorten niet beïnvloeden. Ten behoeve van de bouw van het windpark worden geen bomen gekapt of gebouwen gesloopt waardoor directe effecten op soorten die in de omgeving van het plangebied voorkomen met jaarrond beschermde nesten optreden. Daarnaast zijn geen jaarrond beschermde nesten op de locaties van de windturbines of toegangswegen geïdentificeerd tijdens ecologisch veldwerk.

Vleermuizen

De kans op slachtoffers is naar verwachting het grootst op locaties met relatief hoge dichtheden aan vleermuizen. Dit is op locaties in of nabij kraamkolonies of op locaties met voor vleermuizen aantrekkelijke landschapselementen voor foerageren of om zich langs voort te bewegen (o.a. opgaande beplanting en water). In het vleermuizenonderzoek is gekeken welke windturbines tot risicolocaties behoren.

In de gebruiksfase van het windpark kan sterfte optreden van gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis als gevolg van aanvaringen met de draaiende rotorbladen. Het aantal slachtoffers ligt voor alle alternatieven/varianten, inclusief het voorkeursalternatief in de ordegrrootte van tientallen vleermuizen per jaar (alle soorten samen). De sterfte als gevolg van het windpark is voor het voorkeursalternatief kleiner dan 1% van de jaarlijkse natuurlijke sterfte. Negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding voor deze soorten worden uitgesloten voor het voorkeursalternatief.

Overige beschermde soorten

Het is uitgesloten dat (al dan niet) beschermde soorten planten, ongewervelden, vissen, reptielen en amfibieën en grondgebonden zoogdieren gedood worden als gevolg van in gebruik zijn van windturbines. Dit geldt overigens ook voor de Rode Lijstsoorten binnen deze soortgroepen.

Natuurnetwerk Nederland

Buiten het plangebied behoort het gebied ten oosten en westen van Tweede Dwarsdiep (ten oosten van Gasselternijveen) tot het Natuurnetwerk Nederland. Dit bosgebied, ook wel het 'bos van Kruit' genoemd, vormt globaal de grens tussen de deelgebieden Oostermoer en De Drentse Monden en ligt op meer dan 200 meter van het windpark. Andere gebieden die behoren tot het Natuurnetwerk Nederland (o.a. Hunzedal) liggen op nog grotere afstand.

Effecten op het functioneren van de EHS in de omgeving van Windpark De Drentse Monden - Oostermoer zijn uitgesloten. De wezenlijke waarden en kenmerken worden niet aangetast, ook niet wanneer rekening wordt gehouden met externe werking.

Provinciaal beleid

In de directe omgeving van het plangebied komen geen gebieden voor die planologische bescherming genieten als weidevogelgebied of ganzenfoerageergebied. Effecten op deze gebieden zijn uitgesloten. Het zuidoostelijke deel van het Windpark De Drentse Monden-Oostermoer overlapt deels met akkerfaunagebieden. Hierdoor kan leefgebied van akkervogels verloren gaan. Daarnaast kan er lokaal (binnen een straal van maximaal 200 meter van een windturbine) verstoring plaatsvinden. Hierdoor kan voor een beperkte oppervlakte een afname van de kwaliteit van het leefgebied plaatsvinden. Aanvarings-slachtoffers kunnen eveneens optreden, het gaat hierbij echter hooguit om incidentele sterfte. Dit brengt de lokale populaties binnen de akkerfaunagebieden niet in gevaar. Het totaal areaal ruimtebeslag door de windturbines en bijbehorende infrastructuur is beperkt ten opzichte van het totale areaal (circa 2.155 hectare) beleidsmatig aangewezen akkerfaunagebied binnen het plangebied van Windpark De Drentse Monden - Oostermoer.

6.5.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling

Uit de passende beoordeling (natuurtoets) blijkt dat met de gekozen opstelling geen significant negatieve effecten optreden op kwalificerende habitattypen en soorten voor de betrokken Natura 2000-gebieden. De windturbines vormen geen aantasting van de wezenlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden. Uit de beoordeling naar effecten op beschermde soorten conform de Flora en faunawet blijkt dat er geen effecten zijn op de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten. Geconcludeerd wordt dat het aspect ecologie de uitvoering van het inpassingsplan niet in de weg staat.

6.6 Archeologie en cultuurhistorie

6.6.1 Toetsingskader

Monumentenwet en de Wet op de archeologische monumentenzorg

Het Verdrag van Malta heeft in Nederland geresulteerd in een ingrijpende herziening van de Monumentenwet uit 1988, die op 1 september 2007 met de Wet op de archeologische monumentenzorg van kracht is geworden. Hiermee zijn de uitgangspunten van het Verdrag van Malta in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. In de nieuwe wetgeving is de bescherming van het archeologische erfgoed, de inpassing hiervan in de ruimtelijke ontwikkeling en de financiering van het archeologische onderzoek geregeld.

Daarnaast is het 'de verstoorder betaalt'- principe in de wet verankerd. In verband met dit principe regelt de wet ook de te volgen procedures en de financiering van archeologisch (voor)onderzoek en het eigendom en beheer van archeologische vondsten. Op de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) staan terreinen waarvan bekend is dat ze daadwerkelijk een archeologische waarde hebben.

Beleid provincie Drenthe

In de omgevingsvisie Drenthe zijn de kernkwaliteiten archeologie en cultuurhistorie vastgelegd in de kaartbladen 2e archeologie en 2f cultuurhistorie. Daarnaast zijn in het cultuurhistorisch Kompas provincie Drenthe een beschrijving van de cultuurhistorische hoofdstructuur en een beleidsvisie opgenomen.

Beleid gemeente Aa en Hunze

De cultuurnota van de gemeente Aa en Hunze omvat ook het gemeentelijk cultuurhistorisch beleid. Medio 2015 is de Cultuurhistorische Waardenkaart gereed. De bescherming van de cultuurhistorische waarden zoals archeologisch erfgoed, gebouwde omgeving (dorpsgezichten en bouwkundige objecten) en cultuurlandschap / historische geografie wordt dan verwezenlijkt in de op te stellen bestemmingsplannen.

De gemeente heeft een gemeentelijk archeologiebeleid en een Archeologische beleidsadvieskaart vastgesteld. Op deze beleidskaart is de archeologische verwachting met

name gebaseerd op de relatieve hoogteligging; relatief hooggelegen zones waarbinnen veldpodzolgronden voorkomen hebben een hoge verwachting, relatief laaggelegen zones met veengronden hebben een lage verwachting, de overige zones hebben een middel-hoge archeologische verwachting. In de zones met een lage archeologische verwachting hoeft geen onderzoek plaats te vinden. In de zones met een hoge verwachting is onderzoek noodzakelijk bij ingrepen die dieper reiken dan dertig centimeter en een oppervlak beslaan van vijfhonderd vierkante meter of meer. In de zones met een middelhoge verwachting is onderzoek noodzakelijk bij ingrepen die dieper reiken dan dertig centimeter en die een oppervlak beslaan van duizend vierkante meter of meer.

Beleid gemeente Borger-Odoorn

De gemeente Borger-Odoorn heeft in 2013 een cultuurhistorische waardenkaart (CHW) opgesteld die in 2015 wordt vastgesteld. De kaart bevat een overzicht van het waardevolle cultuurlandschap binnen de gemeente en de daarin aanwezige landschapselementen, historische bebouwing en stedenbouwkundige ensembles. Op basis van de CHW heeft het veenkoloniale gebied een hoge cultuurlandschappelijke en stedenbouwkundige waardering gekregen. Binnen het plangebied liggen drie waardevolle cultuurhistorische ensembles: ensemble Drouwenermond, ensemble Nieuw-Buinen en ensemble 1^e en 2^e Exloërmond.

Voor wat betreft archeologie is een archeologische verwachtingen- en beleidsadvieskaart vastgesteld door de gemeenteraad. De beleidskaart is gebaseerd op de geomorfologische eenheden; de dekzandwelingen hebben een hoge tot middelhoge verwachting en de veenkoloniale ontginningsvlakte heeft een lage tot middelhoge verwachting.

In de zones met een middelhoge tot hoge verwachting dient verkennend booronderzoek te worden gedaan met een dichtheid van 6 boringen per hectare, eventueel gevolgd door karterend en waarderend onderzoek. In deze zones met lage of middelhoge verwachting is alleen een veldinspectie vereist bij bodemingrepen. Een veldinspectie is een archeologische begeleiding achteraf. Dit betekent dat tijdens de graafwerkzaamheden niet een archeoloog aanwezig is, maar dat bodemontsluitingen direct nadat ze zijn gegraven worden geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische resten. Een veldinspectie wordt als zodanig niet genoemd in de KNA richtlijn. Daarom dienen voor een veldinspectie dezelfde uitgangspunten te worden gehanteerd als bij een archeologische begeleiding protocol proefsleuven.

Beschermd dorpsgezicht Annerveenschekanaal/ Eexterveenschekanaal

Op 12 september 2009 is het beschermde dorpsgezicht van Annerveenschekanaal/ Eexterveenschekanaal aangewezen. De juridisch-planologische bescherming van de karakteristieken van het beschermde dorpsgezicht is vervolgens vastgelegd in het bestemmingsplan "Kanaaldorpen" van de gemeente Aa en Hunze (vaststelling gemeenteraad d.d. 13 juli 2011). Annerveenschekanaal is een veenkoloniale nederzetting, ontstaan in de 18e eeuw, toen werd aangevangen met de systematische vervening van het Oos-

termoer, een hoogveenpakket in het grensgebied van de provincies Groningen en Drenthe. Het beschermd gezicht omvat ook een deel van de kern Eexterveenschekanaal, dat in feite een voortzetting is van de lintbebouwing naast hetzelfde kanaal.

6.6.2 Onderzoek

Archeologie

In het archeologische bureauonderzoek, dat in het kader van het MER is uitgevoerd, is op basis van het beleid van de gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn een methodiek opgesteld om de archeologische verwachtingswaarde voor het windpark vast te stellen. Het gebied van de windturbines is te verdelen in gebieden met een lage-, middel-hoge en hoge verwachting en gebieden met geen verwachting. De verwachtingswaarde voor het gebied is voornamelijk middelhoog, met enkele windturbines in een gebied met een hoge verwachtingswaarde.

In een verkennend booronderzoek zijn de windturbinelocaties onderzocht, waarna vervolgens bij drie locaties karterend booronderzoek is verricht. Uit de onderzoeken volgt dat er geen relevante archeologische indicatoren zijn aangetroffen en worden geen archeologische vervolgonderzoeken geadviseerd. Evenmin zijn tijdens het onderzoek archeologische resten aangetroffen waarmee tijdens de verdere planvorming of bij de uitvoering van de geplande werkzaamheden rekening gehouden zou moeten worden.

Beschermd dorpsgezichten Annerveenschekanaal/ Eexterveenschekanaal

In het kader van het MER heeft er een overleg plaatsgevonden met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) op 5 februari 2015. Op basis van de omvang van 150 MW en omdat er geen turbines worden geplaatst ten noorden van de N33 is door de RCE geconcludeerd dat geen negatief effect wordt verwacht op het beschermd dorpsgezicht Annerveenschekanaal en Eexterveenschekanaal.

Cultuurhistorie

De windturbines hebben geen effecten op de monumenten die zich bevinden in de bebouwingslinten. Bij monumenten is alleen het gebouw of een deel van het gebouw beschermd. Er is geen sprake van een externe werking en dus geen sprake van een effect door het windpark op monumenten.

Overige fysieke cultuurhistorische waarden, zoals karakteristieke waterlopen, verkavelingen of groene worden door windturbines niet aangetast.

De windturbines gaan door hun afmeting wel de historische elementen en de structuren in het bestaande landschap domineren. Echter door de schaal van de turbines en de positie boven het landschap, blijven de cultuurhistorische patronen leefbaar. De turbines voegen een nieuwe laag aan het landschap toe, die de beleving van de historische laag beïnvloedt.

6.6.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling

Conclusie

De aspecten cultuurhistorie en archeologie staan de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg.

Vertaling in het inpassingsplan

Om de archeologische waarden, buiten de windturbinelocaties, te beschermen zijn archeologische dubbelbestemmingen opgenomen.

6.7 Landschap

6.7.1 Toetsingskader

Voor de bepaling van het effect van een windpark op het landschap zijn geen wettelijk vastgestelde methodieken, toetsingscriteria en normen voorhanden. Het bepalen van de effecten en vooral het beoordelen daarvan is deels subjectief.

Advies landschappelijke aspecten windpark

De Rijkadviseur voor het landschap is gevraagd om een advies te geven oer de landschappelijke aspecten van de plaatsing van windturbines in de Drentse Veenkoloniën. Het voltallige Collega van Rijksadviseurs heeft een landschappelijke visie opgesteld¹⁸. Met betrekking tot de inrichtingsprincipes wordt het volgende geadviseerd:

- De Veenkoloniën zijn een landschapstype dat zich leent voor de plaatsing van windturbines vanwege de combinatie van de rationele ontginningsstructuur, de landschappelijke schaal, agrarische monocultuur en achterblijvende economische condities.
- Een lijnvormig opstellingsprincipe parallel aan de linten heeft de voorkeur. Er zijn negen structuurlijnen die in aanmerking komen als ruimtelijke dragers voor windturbines. De meest zuidelijke ligt ten zuiden van Tweede Exloërmond en de meest noordelijke aan de noordzijde van het Gasselternijveense Bos.

Beoordelingsaspecten

Om mogelijke landschappelijke effecten te kunnen bepalen zijn vanuit het beleid de volgende criteria van belang:

- horizonbeslag en aantasting van de karakteristieke openheid;
- positionering van de windturbines in de structuur van het landschap;
- ruimtelijk-visuele interferentie tussen opstellingen binnen en buiten het gebied;
- de kernkwaliteiten rust (stille en duisternis), ruimte (openheid van het landschap) en landschap (diversiteit en gaafheid van landschapstypen).

¹⁸ Advies Windpark De Drentse Monden Oostermoer, 25 maart 2014, kenmerk RBM – 20140325.

6.7.2 Onderzoek

De beoordeling van het windpark voor het aspect landschap is enerzijds vanuit bestaande landschappelijke kwaliteit en de betekenis van het windpark voor het landschap. Anderzijds is de beoordeling ruimtelijk-visueel, dus vanuit de waarnemer geredeneerd. De plekken waar vandaan het windpark zichtbaar is bepalen de omvang van het studiegebied.

Voor de effectbeschrijving is gebruik gemaakt van viewsheds en fotovisualisaties. Een viewshed is een model, waarmee zichtbaarheid van objecten berekend kan worden aan de hand van de hoogte van de verschillende elementen in het landschap, de maaiveldhoogte en de aardkromming. Gezien de omvang van het plangebied heeft het meer waarde om gedetailleerde viewsheds voor specifieke relevante plekken te maken dan voor het gehele plangebied. Er is gebruik gemaakt van viewsheds voor het visualiseren van de zichtbaarheid van het windpark van specifiek de Hondsrug en de kanaaldorpen, ter ondersteuning van de beoordeling van "effect op de openheid" en "horizonbeslag" van de voorgenomen activiteit. Naast viewsheds is ook gebruik gemaakt van fotovisualisaties. Vanaf verschillende punten zijn foto's gemaakt van het gebied, waar de windturbines vervolgens digitaal in geprojecteerd zijn.

Effecten op bestaande landschappelijke kwaliteit en betekenis van windturbines in het landschap

Effect op openheid, inclusief openheid als cultuurhistorische waarde

De grootschalige openheid is de kernkwaliteit en landschappelijke (en mede cultuurhistorische) kwaliteit van het gebied van Windpark De Drentse Monden-Oostermoer. Kenmerkend voor de Veenkoloniën is samenhang lintbebouwing met grote open ruimten (kamers) en wijkenstructuur. De grootschalige openheid met wijken en opgaande percelen is van provinciaal belang. Aantasting van de (grootschalige) openheid van het plangebied wordt vooral beleefd vanaf de randen van het plangebied.

Het criterium 'effect op de openheid' heeft betrekking op de 'vulling' van de open ruimten (kamers). In de regel wordt hierbij aangehouden dat naarmate de open ruimten (kamers) minder gevuld worden en daarmee de grootschalige openheid of weidsheid minder aangetast wordt, dit positiever wordt gewaardeerd dan een alternatief of variant die het beeld meer vult. Op lokaal niveau is het aantal windturbines daarbij van belang.

Op regionaal niveau is het effect op de openheid geringer, ook al omdat het hele windpark op grotere afstanden alleen bij helder weer goed zichtbaar is en de verticaliteit (de relatieve hoogte in het blikveld van de waarnemer) van de turbines op afstand geringer is. Daarnaast geldt dat op een grotere afstand er meer verticale objecten, zoals bomen, bebouwing en dergelijke aanwezig zijn die het zicht wegnemen. Hoe kleiner het oppervlak (vulling van beeld) van het totale park hoe minder invloed op de openheid op regionaal niveau. De buitencontour van het park en in mindere mate de hoogte van de windturbines spelen hierbij een rol.

Aansluiting bij het bestaande landschap

Bij een windopstelling op land vormen windturbines een nieuwe laag in het landschap. Dat komt door de grote dimensies van moderne turbines en het grote verschil in maat en schaal met andere landschapselementen. Windturbines zijn een nieuwe infrastructuur die op vanzelfsprekende wijze geïntegreerd moet worden in de ruimtelijke logica van het regionale landgebruik. De identiteit van het huidige 'landschap' van De Drentse Monden - Oostermoer is een grootschalig open agrarisch landschap met een rationale ontginningsstructuur van open ruimten (kamers) die omzoomd worden door bebouwingslinten en bomenrijen. De maat en schaal van het plangebied zijn beiden erg groot. In die zin sluit een grootschalig windpark goed aan bij het onderliggende landschap.

Het bestaand landschap bestaat uit linten en open ruimten (kamers). Op lokaal niveau sluit de lijnstructuur van het windpark aan op de eveneens lijnvormige parallelle bebouwingslinten zodat de opstellingen optisch samenhangen en samenvallen met de landschappelijke geometrie. Op regionaal niveau sluit met name de begrenzing van het plangebied grotendeels aan op het natuurlijke verloop van het bestaande landschap. De overgang naar een ander type landschap vormt veelal de grens van het plangebied (begrenzing door beekdal aan de westzijde en lijn van het kanaal met bebouwing). De begrenzing van de noordzijde van het plangebied is overigens minder duidelijk.

Vorming van een nieuw (wind)landschap en betekenis als landmark

Met een windpark ontstaat er een nieuw windlandschap, met (deel)opstellingen die een herkenbare structuur hebben, die in sommige situaties herkenbaar samenvallen met structuren van het onderliggende landschap en in andere situaties zich daar niets van aan lijken te trekken. Windturbineopstellingen kunnen, indien zij als sterk, markant en autonoom element kunnen worden herkend, op regionaal niveau een betekenis als landmark krijgen.

Op lokaal niveau geldt dat er sprake is van regelmatige en herkenbare lijnstructuren, weliswaar niet ideaal door de draaiing in de richting van één lijn. Het ordeningsprincipe en de regelmaat van het windpark is over het algemeen goed herkenbaar, waardoor er duidelijke associatie met windenergie is. Op regionaal niveau is het windpark in zijn geheel herkenbaar als windpark in het landschap. Afhankelijk van het gezichtspunt is de structuur van de opstellingen beter of slechter herkenbaar. Het windpark markeert door zijn omvang het plangebied als windlandschap en is daarmee herkenbaar op afstand.

Effecten op waarneming en beleving van het landschap

Deze effecten hebben niet zo zeer betrekking op de landschappelijke kwaliteiten maar vooral op de beleving daarvan op vaste punten, maar ook bij bewegen door het landschap. Het gaat dus vooral om de gebruikers van het gebied

Horizonbeslag

Op lokaal niveau is er sprake van zichtbaarheid van windturbines en horizonbeslag, de mate waarin wordt bepaald door de afstand en locatie van de waarnemer ten opzicht van

het windpark, de hoogte van de windturbines en de afstand tussen de turbines. De windturbines worden op relatief grote afstanden van de woonlinten gerealiseerd en in de woonlinten hebben woningen, gebouwen en bomen aan één zijde een afscherpende werking. Dit verlaagt de mate van horizonbeslag. Desalniettemin kan gesteld worden dat de windturbines door de omvang en de openheid van de Veenkoloniën aanwezig zullen zijn in het landschap.

Herkenbaarheid en samenhang van de opstelling (binnen het park)

De lijnopstelling van het windpark is goed herkenbaar. Op het regionale schaalniveau geldt dat de herkenbaarheid van de opstelling minder is door de grotere afstand tot het windpark en daardoor meer afscherpende bebouwing en beplanting. Daar waar sprake is van een grote openheid is de opstelling van de lijnen nog wel herkenbaar, maar op grotere afstand is de opstelling veelal niet te zien, maar ook niet zo relevant.

Interferentie met andere opstellingen (tussen parken)

Interferentie gaat om de vraag of Windpark De Drentse Monden – Oostermoer als zelfstandig windpark herkend kan worden. Wanneer op enkele kilometers afstand een ander windpark staat, zal vanaf sommige plekken in het landschap interferentie tussen de windparken optreden. Dit is het fenomeen dat van de windparken niet langer duidelijk is waar het ene windpark begint en het andere eindigt en welke ordeningsprincipe de windparken hebben. De windparken lijken dan één groot windpark te gaan vormen. De afzonderlijke windparken moeten dus op voldoende afstand van elkaar staan. Als vuistregel kan een onderlinge afstand van 3 tot 5 kilometer worden aangenomen¹⁹.

Het meest nabije geplande Windpark N33 is op een afstand van ongeveer 4 kilometer gepland waardoor er voldoende onderlinge afstand is om interferentie te voorkomen. Bovendien interfereert windpark De Drentse Monden – Oostermoer nauwelijks met windpark N33 doordat de meest noordelijke opstelling van windpark De Drentse Monden – Oostermoer haaks staat op de geplande opstelling van Windpark N33.

Visuele rust

Per lijnopstelling krijgen de windturbines dezelfde rotordiameter, ashoogte en draairichting waardoor er sprake zal zijn van visuele rust.

6.7.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling

De effecten op het landschap worden aanvaardbaar geacht.

¹⁹ Handreiking waardering landschappelijke effecten van windturbines, Agentschap NL, 2013.

6.8 Water

6.8.1 Toetsingskader

Bij een toename van verhard oppervlak moeten de effecten op het watersysteem worden beoordeeld en moet worden nagegaan of de toename wordt gecompenseerd. Hiervoor wordt in principe de watertoets toegepast waarin tevens wordt ingegaan op enkele overige aspecten zoals waterveiligheid en oppervlaktewaterkwaliteit.

6.8.2 Onderzoek

Het verhard oppervlak neemt als gevolg van de fundaties van de windturbines, opstelplaatsen, onderhoudswegen en bijbehorende bebouwing op de waterkeringen toe. Vanuit de locatie worden geen eisen gesteld aan de compensatie van verhard oppervlak, de berging kan ter plaatse worden opgelost.

Er is daarom geen sprake van een plicht tot compensatie van de toename van verhard oppervlak. Voor overige aspecten van de watertoets geldt dat deze reeds zijn onderzocht in het MER

Met het oog op waterkwaliteit zal de toepassing van uitloogbare materialen in de vergunningen voor het windpark worden uitgesloten.

6.8.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling

Het aspect water staat de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg.

6.9 Bodem

6.9.1 Toetsingskader

Op grond van de Wet bodembescherming dient de kwaliteit van de bodem te worden bewaakt en dient verontreinigingen in de bodem te worden voorkomen. Wanneer grond wordt ontgraven of wordt aangevoerd is sprake van roering van de bodem en moet worden voldaan aan de vereisten uit het Besluit bodemkwaliteit. Op grond van het Besluit bodemkwaliteit worden eisen gesteld aan de kwaliteit van de af te voeren grond.

6.9.2 Onderzoek

Vanuit de functie 'windpark' worden geen milieuhygiënische eisen gesteld aan de kwaliteit van de bodem. De beoogde activiteiten, namelijk de aanleg en het in werking hebben van

een windpark, zijn niet relevant voor de bodemkwaliteit ter plaatse. Aan de te zijner tijd te verlenen omgevingsvergunning voor milieu voor het windpark worden voorschriften verbonden om bij de aanleg en het onderhoud van de nieuwe windturbines bodembedreigende activiteiten te voorkomen.

Voor de realisatie van het windpark zal grondverzet plaatsvinden, waarbij grond (en mogelijk ook asfalt en onderliggend funderingsmateriaal) wordt ontgraven, hergebruikt, toegepast en/of afgevoerd. Bij dergelijke werkzaamheden is het Besluit bodemkwaliteit van toepassing. In het Besluit bodemkwaliteit zijn algemene regels opgenomen met betrekking tot het toepassen van grond (en bouwstoffen) en de kwaliteit van toe te passen grond (en bouwstoffen). Er zijn geen windturbines voorzien op locaties met verontreinigingen.

Mocht bij grondwerkzaamheden voor het windpark grond vrij komen die elders moet worden toegepast, dan zal te zijner tijd door middel van een bodemonderzoek aangetoond moeten worden dat de kwaliteit van de vrijkomende grond voldoet aan het gemeentelijke beleid. Op voorhand zijn echter geen redenen om aan te nemen dat de grond niet voldoet aan het beleid.

6.9.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling

Het aspect bodemkwaliteit staat de uitvoering van het inpassingsplan niet in de weg.

6.10 Luchtvaart en radar

6.10.1 Toetsingskader

Luchtvaart

Door de inwerkingtreding van de Regelgeving Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens (RBML) is de Wet luchtvaart gewijzigd. De provincie is bevoegd gezag voor het vaststellen van luchthavenbesluiten of luchthavenregelingen voor luchthavens.

Met de decentralisatie krijgen de provincies ten aanzien van 'hun' luchthavens van regionale betekenis de bevoegdheid te besluiten over de milieuruimte van een luchthaven en de ruimtelijke implicaties daarvan. Het Rijk stelt wel randvoorwaarden op grond van milieu-, vliegveiligheids- en externe veiligheidsoverwegingen waar de provincies rekening mee moeten houden in hun besluiten.

De te realiseren windturbines worden door de Inspectie Leefomgeving en transport getoetst aan de hand van internationale burgerluchtvaartcriteria welke zijn opgesteld door de International Civil Aviation Organisation (ICAO). internationale burgerluchtvaartcriteria

van het Verdrag inzake de internationale burgerlijke luchtvaart (ook wel het Verdrag van Chicago of het ICAO-verdrag genoemd).

Zweefvliegveld Veendam

Op het zweefvliegveld Veendam zijn de Regeling Veilig Gebruik Luchthavens en andere Terreinen (RVGLT) en de Luchthavenregeling Veendam van toepassing.

6.10.2 Onderzoek

In de omgeving van het windpark bevinden zich twee recreatieve vliegvelden: zweefvliegveld Veendam en vliegveld Vledderveen in Stadskanaal. Het vliegveld Vledderveen ligt op een zodanig afstand (groter dan 3 kilometer) dat er door de realisatie van de windturbines geen belemmeringen voor het vliegveld zijn.

De windturbines worden buiten het belemmeringsgebied van 2.350 meter dat zich rondom het zweefvliegveld Veendam bevindt gerealiseerd en vormen derhalve geen belemmering voor het zweefvliegveld.

Uit de correspondentie met de Inspectie Leefomgeving en Transport volgt dat de windturbines op de hoekpunten van het windpark van obstakellichten moeten worden voorzien en dat alle overige windturbines op de randen van het windpark van obstakellichten moeten voorzien zodanig dat de horizontale afstand tussen twee windturbines welke van obstakellichten zijn voorzien maximaal 900 meter bedraagt.

6.10.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling

De realisatie van de windturbines vormt geen belemmering voor het vliegverkeer. In de regels van het bestemmingsplan is een voorwaardelijke verplichting opgenomen voor de obstakellichten.

6.11 Radar

6.11.1 Toetsingskader

Op grond van het Barro²⁰, waarin is voorgeschreven dat onder meer een omgevingsvergunning voor bouwwerken (zoals windturbines) met een grotere bouwhoogte dan is opgenomen in de Barro, moet worden getoetst aan de rekenregels voor radarverstoring. Voor nieuwe windturbines geldt dat toetsing verplicht is binnen een gebied van 75 km rondom een radarpost die in de Barro is aangewezen.

²⁰ Artikel 2.6.9 Barro

In de Rarro zijn rondom de vliegveldradar van Leeuwarden en Twente toetsingsgebieden aangewezen met een straal van 75 km waarbinnen de mogelijke radarverstoring door windturbines met een tiphoogte van meer dan 95 en 136 m +NAP moet worden onderzocht. De beoogde tiphoogte van de windturbines is hoger waardoor onderzoek noodzakelijk is. Hoewel formeel de toetsingsregeling uit het Barro en de Rarro niet van toepassing zijn op een inpassingsplan, moet vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening wel aandacht worden besteed aan dit aspect. De toetsingsregeling uit het Barro en de Rarro zijn voor wat betreft het onderwerp radarhinder het enige inhoudelijke beoordelingskader dat voor handen is. Daarom wordt analoog aan het Barro en de Rarro het windpark getoetst voor wat betreft radarhinder.

Naast de defensieradarposten zijn er ook civiele radarposten, o.a. bij de luchthaven Eelde. Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL) is op grond van de Wet luchtvaart belast met het verlenen van communicatie-, navigatie- en plaatsbepalingsdiensten. In dit kader beoordeelt LVNL of de uitvoering van voorgenomen (bouw)plannen inderdaad van invloed zijn op de correcte werking van haar technische systemen waaronder de radar. De beoordeling vindt plaats aan de hand van internationale burgerluchtvaartcriteria).

6.11.2 Onderzoek

TNO heeft het rekenmodel PERSEUS ontwikkeld dat uitgaat van de gevoeligheden van defensieradars en van de bestaande verstorende elementen in het landschap: gebouwen, bestaande windturbines en verschillen in terreinhoogte. De windturbines zijn ingevoerd in het rekenmodel. Uit het onderzoek volgt dat de gestelde normen met betrekking tot de maximaal aanvaardbare verstoring van het radarsysteem niet worden overschreden. Het Ministerie van Defensie heeft het onderzoek beoordeeld en aangegeven dat er geen bezwaar bestaat tegen de realisatie van het windpark.

LVNL heeft de invloed van de windturbines op de correcte werking van elektronische navigatie-, communicatie- en landingshulpmiddelen beoordeeld en heeft geen bezwaar tegen de windturbines²¹.

6.11.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling

De realisatie van het windpark vormt geen belemmering voor het de defensie- en civiele radarposten.

²¹

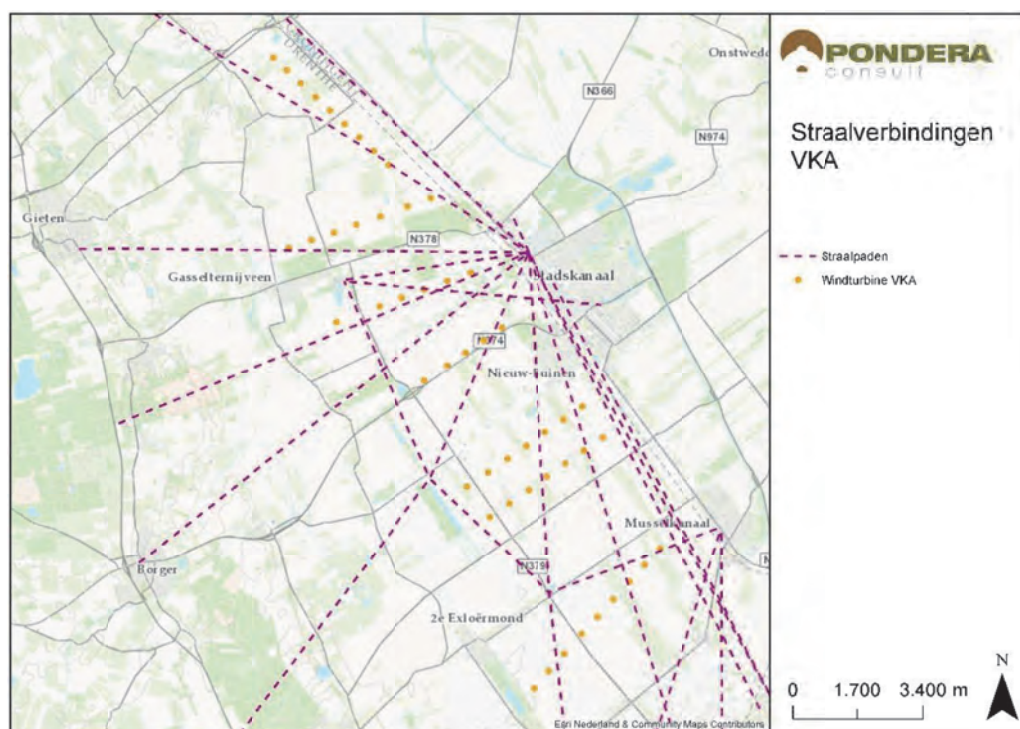
6.12 Straalpaden

6.12.1 Toetsingskader

Windturbines kunnen van invloed zijn op de straalpaden voor het transport van spraak- en datasignalen. Door de aanwezigheid van windturbines kan de signaaloverdracht van straalpaden worden verstoord of verzwakt. In het Handboek risicozonering windturbines 2013 is de rekenmethodiek en/of normering ten aanzien van de straalpaden niet opgenomen.

6.12.2 Onderzoek

Ten aanzien van het aspect straalpaden is zoveel mogelijk rekening gehouden met de aanwezigheid van deze verbindingen. De windturbines zijn zodanig gepositioneerd dat de mast van de turbines zich nooit binnen het hart van het straalpad bevindt.

6.12.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling

Het aspect straalpaden staat de uitvoering van het inpassingsplan niet in de weg.

6.13 LOFAR

6.13.1 Toetsingskader

In de gemeente Borger-Odoorn is ten zuidwesten van het plangebied door het Nederlands Instituut voor Radio Astronomie (ASTRON) de LOFAR radiotelescoop gebouwd. LOFAR bestaat uit enkele duizenden kleine antennes die geclusterd zijn geplaatst in het centrale LOFAR-gebied bij Exloo en Buinen en in enkele buitenstations in zowel Drenthe, Groningen, Friesland en Overijssel. De antennevelden zijn circa 2 á 3 hectare groot. Ook daarbuiten bevinden zich antennevelden over een gebied met een diameter van enkele honderden kilometers. De antennevelden zijn door middel van een glasvezelnetwerk gekoppeld aan een supercomputer en vormen gezamenlijk de radiotelescoop.

Windturbines hebben mogelijk effect op de werking en mogelijkheden van LOFAR. Er is geen wetgeving, voorschrift, noch toetsingskader voor het beoordelen van mogelijke effecten. Bij afwezigheid van enig toetsingskader is voor de beoordeling van de effecten op LOFAR rekening gehouden met de beleidsmatige indeling van de provincie Drenthe in twee zones.

De provincie Drenthe heeft vanwege de bescherming van de LOFAR-stations een tweetal zones rond LOFAR opgenomen in de Omgevingsvisie. De storingsvrije zone I (400 hectare) valt samen met het centrale LOFAR-gebied. Binnen zone I zijn windturbines uitgesloten. Zone II is een overlegzone waar overleg dient te worden gepleegd met ASTRON om storingen te voorkomen. In deze zone mogen windturbines het LOFAR project niet hinderen.

6.13.2 Onderzoek

De windturbinelocaties liggen buiten LOFAR zone I, maar liggen deels in zone II. Er is geen wetgeving of toetsingskader beschikbaar. Om de mogelijke effecten te bepalen is in het MER een onderzoek uitgevoerd door het specialistisch onderzoeksbureau Pager Power Ltd uit Groot-Brittannië. In het onderzoek is een inventarisatie opgenomen van de mogelijke invloed van windturbines op de LOFAR telescoop. Uit het onderzoek volgt dat er effecten door windturbines op de LOFAR radiotelescoop kunnen zijn. Op basis van het onderzoek zijn van de aspecten afscherming, reflectie en weerkaatsing geen relevante effecten te verwachten. Het aspect verstoring kan zich afhankelijk van het te kiezen turbintype voordoen. Ook blijkt de mate van effecten op de waarnemingsmogelijkheid afhankelijk te zijn van de afstand tot de windturbines. Hoe verder weg gelegen, hoe minder effecten er op de LOFAR waarnemingsmogelijkheden zijn. Er zijn met ASTRON gesprekken gevoerd over het onderzoek.

6.13.3 Conclusie en vertaling naar bestemmingsregeling

De ambities voor duurzame energie en LOFAR worden beide als belangrijk gezien. De turbines zijn waar mogelijk op een zo groot mogelijke afstand van LOFAR zone I geplaatst, maar om aan de opgave van 150 MW te kunnen voldoen, zijn enkele turbines tussen Nieuw Buinen en het westen van de N379 in LOFAR zone II geplaatst. Er resteert mogelijk een effect op LOFAR, dit wordt echter als aanvaardbaar beschouwd.

6.14 Flexibiliteit

De windturbines worden in lijnopstellingen mogelijk gemaakt. De windturbines worden in principe op vaste plaatsen binnen deze lijnopstellingen gerealiseerd. Als bij de aanlegwerkzaamheden blijkt dat de windturbines niet op de exacte locatie gerealiseerd kunnen worden, mag het middelpunt van de windturbines naar beide zijden van de lijnopstelling maximaal 15 meter verplaatst worden. Deze marge is beoordeeld op zijn aanvaardbaarheid. Voor een deel van de windturbines wordt geen schuifruimte aan één of beide zijden mogelijk gemaakt, vanwege de ligging ten opzichte van woningen, waterleidingen, buisleidingen en straalpaden

De verschuiving van de windturbines kan leiden tot een iets ander milieueffect. Dit kan zowel een verbetering als een verslechtering zijn. Voor de meeste milieuaspecten is de schuifruimte niet relevant voor de beoordeling. Voor enkele onderzoeken is dit wel het geval:

- geluid en slagschaduw: de geluidbelasting en de slagschaduw kunnen beperkt wijzigen. Door het treffen van mitigerende maatregelen in de vorm van een stilstandvoorziening of geluidmodus is het mogelijk om aan de normen te voldoen;
- veiligheid: daar waar de verplaatsing van de windturbine kan leiden tot effecten op nabijgelegen kwetsbare objecten, infrastructuur, buisleidingen of inrichtingen is geen schuifruimte opgenomen;
- archeologie: in het archeologisch onderzoek is aangegeven dat de schuifruimte geen effecten heeft op de uitkomsten van het onderzoek;
- ecologie: in het ecologisch onderzoek is aangegeven dat de schuifruimte geen effecten heeft op de uitkomsten van het onderzoek.

7. JURIDISCHE PLANBESCHRIJVING

7.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt de juridische regeling van het inpassingsplan toegelicht. Eerst wordt de opzet van het inpassingsplan besproken (paragraaf 7.2). Vervolgens wordt in paragraaf 7.3 de planvorm besproken en onderbouwd. In paragraaf 7.4 volgt een artikelsgewijze toelichting op de regels uit de planregeling. Hierbij wordt per onderwerp aangegeven hoe in de planregeling met de randvoorwaarden uit het beleidskader en de sectorale wet- en regelgeving rekening is gehouden.

7.2 Toelichting en opzet inpassingsplan

Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP)

Dit inpassingsplan Windpark De Drentse Monden - Oostermoer is opgezet conform de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Inherent hieraan is de toepassing van de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP) 2012. SVBP2012 is toegespitst op de regels die voorschrijven hoe inpassings- en bestemmingsplannen conform de nieuwe Wro en Bro moeten worden gemaakt. Hiervoor bevat de SVBP standaarden voor de opbouw en de verbeelding van het inpassings- of bestemmingsplan, zowel digitaal als analoog. Inpassingsplannen en bestemmingsplannen zijn hierdoor op vergelijkbare wijze opgebouwd en op eenzelfde manier verbeeld.

Opzet bestemmingsregeling

Een inpassingsplan is wat betreft vorm, inhoud, procedure en juridische binding gelijk aan een bestemmingsplan. Op grond van artikel 3.28, derde lid Wro kan in een inpassingsplan de verhouding tussen het inpassingsplan en de onderliggende bestemmingsplannen nader worden bepaald. In dit inpassingsplan is van deze mogelijkheid gebruikgemaakt.

Als uitgangspunt is gehanteerd dat het inpassingsplan zo min mogelijk ingrijpt in de geldende ruimtelijke plannen. Overal waar mogelijk blijft de geldende regeling in stand, alleen waar nodig wordt een nieuwe regeling toegevoegd. In dit inpassingsplan wordt dan ook volstaan met het vaststellen van de enkelbestemming 'Bedrijf - Windturbinepark' voor het windturbinepark. Op de plaatsen waar de rotoren van windturbines over (kunnen) draaien en waar de onderhoudswegen kunnen komen, is daarvoor een specifieke aanduiding opgenomen binnen de geldende bestemmingen uit de onderliggende gemeentelijke bestemmingsplannen en/of beheersverordeningen. Daarnaast zijn er drie dubbelbestemmingen in het inpassingsplan opgenomen, één voor de kabels ten behoeve van het windpark en twee voor de archeologische verwachtingswaarden in het plangebied (middelhoog en hoog).

Verhouding met geldende bestemmingsplannen

De bestemmingsplannen en beheersverordeningen²² in het plangebied van het inpassingsplan behouden grotendeels hun werking (zie hiervoor). Een aantal onderdelen van de geldende bestemmingsplannen in het gebied komt met het inpassingsplan te vervallen. Dit geldt voor de locaties waarop de enkelbestemming 'Bedrijf – Windturbinepark' opgenomen is. Op de locaties waar uitsluitend gebruik is gemaakt van dubbelbestemmingen en/of (gebieds)aanduidingen, gelden deze naast de vigerende bestemmingen. Er wordt dus als het ware een 'extra laagje' over deze bestemmingen heen gelegd. De reden voor deze werkwijze is dat op deze manier de onderliggende vigerende bestemmingen niet worden aangetast.

Na vaststelling maakt het inpassingsplan onderdeel uit van de onderliggende bestemmingsplannen. Deze documenten moeten in samenhang worden gelezen voor een compleet beeld van de juridisch-planologische situatie in het gebied. Om de onderlinge verhouding tussen het inpassingsplan en de geldende bestemmingsplannen te verduidelijken, is een regeling opgenomen in het plan.

In artikel 8 zijn bepalingen opgenomen die de verhouding tussen het inpassingsplan en de geldende bestemmingsplannen vastleggen. Voor een toelichting op deze regeling wordt verwezen naar paragraaf 7.2.

Termijn

De gemeenteraden, respectievelijk Provinciale Staten zijn, ingevolge artikel 3.28, vijfde lid, Wro vanaf het moment waarop het ontwerp van het inpassingsplan ter inzage is gelegd, niet langer bevoegd tot vaststelling van een bestemmingsplan respectievelijk provinciaal inpassingsplan voor de gronden waarop het inpassingsplan betrekking heeft. Deze bevoegdheid ontstaat weer tien jaar na vaststelling van het inpassingsplan, dan wel eerder, indien het inpassingsplan dat bepaalt.

In het onderhavige inpassingsplan wordt de bevoegdheid van gemeenteraden (respectievelijk Provinciale Staten) tot vaststelling van bestemmingsplannen (respectievelijk provinciale inpassingsplannen) binnen het plangebied tot aan het eind van de uitvoeringstermijn van het project opgeschort. Gemeenteraden en Provinciale Staten mogen daarna weer bestemmingsplannen (respectievelijk inpassingsplannen) vaststellen binnen het plangebied van het inpassingsplan Windpark De Drentse Monden - Oostermoer vanaf tien jaar na vaststelling van het onderhavige inpassingsplan. Verwacht wordt dat in die plannen de planologische regeling van dit inpassingsplan wordt gerespecteerd.

²² Daar waar vanaf nu in de tekst gesproken wordt van gemeentelijke bestemmingsplannen, worden tevens vigerende beheersverordeningen bedoeld.

7.3 Planvorm

7.3.1 Algemeen

Voor het inpassingsplan is gekozen voor een vrij gedetailleerde bestemmingsregeling, waarbinnen alleen datgene dat noodzakelijk is, wordt vastgelegd. Dit houdt het volgende in:

- De nieuwe bedrijfsbestemmingen voor het windturbinepark zijn toegekend aan gronden die deel uitmaken van het voorkeursalternatief uit het MER.
- Het betreft momenteel hoofdzakelijk agrarische gronden die zijn voorzien van de bestemming Agrarisch. Het opwekken van energie middels windturbines verhoudt zich niet met deze bestemming. Daarom is, overeenkomstig de SVBP2012, gekozen voor het toekennen van een bedrijfsbestemming.

Voor de goede orde wordt opgemerkt dat aan de toelichting op de wijze van bestemmen geen rechten ontleend kunnen worden. De verbeelding en de planregels zijn de juridisch bindende elementen.

7.3.2 Planregeling

Bedrijf - Windturbinepark

Bestemmingslegging

Zoals aangegeven in paragraaf 3.1 verhoudt de komst van nieuwe windturbines zich niet met de geldende (voornamelijk agrarische) bestemming(en) uit de onderliggende bestemmingsplannen. Daarom is een bedrijfsbestemming toegekend aan de locaties waar de nieuwe windturbines zijn beoogd.

Om de omliggende agrarische gronden zo min mogelijk te beperken is gekozen voor een gedetailleerde planvorm. De terpen en masten zijn bestemd als Bedrijf - Windturbinepark waarbij over het algemeen een marge aan één of beide zijden is opgenomen, afhankelijk van de specifieke situatie. Deze marge is opgenomen om in de uitvoeringsfase iets meer ruimte te hebben om de turbine op een goede manier te kunnen realiseren. Wel is bepaald dat de turbines binnen een lijnopstelling in één lijn gerealiseerd moeten worden. Dit om rechte lijnopstellingen te realiseren. Om te voorkomen dat de (schuif)ruimten waar geen windturbines gerealiseerd worden, niet meer ten behoeve van agrarische doeleinden gebruikt kunnen worden, zijn tevens agrarische activiteiten toegestaan.

Bijbehorende voorzieningen

Naast windturbines, worden in de betreffende artikelen ook bij het windturbinepark behorende voorzieningen mogelijk gemaakt. Denk daarbij aan kabels en leidingen, onderhoudswegen en kraanopstelplaatsen voor het opbouwen, onderhoud en demonteren van windturbines. Ook zogenaamde 'inkoopstations' voor het leveren van de opgewekte energie aan het landelijke hoogspanningsnetwerk, worden hiermee bedoeld.

De kraanopstelplaatsen zijn tevens mogelijk binnen de aanduiding 'overige zone - parkinfrastructuur' (maximaal 1 opstelplaats per windturbine). Voor de onderhoudswegen zijn specifieke zones opgenomen op de verbeelding. De interne parkbekabeling die buiten de enkelbestemming 'Bedrijf – Windturbinepark' is gelegen, worden mogelijk gemaakt door de bestemming 'Leiding – Kabeltracé' (zie hierna).

Tijdelijke voorzieningen (voor maximaal 5 jaar), alsmede kabels en leidingen en waterberging ten behoeve van de aanleg van het windturbinepark zijn tevens binnen deze bestemming geregeld. De tijdelijke voorzieningen bestaan uit alle type bouwwerken die niet als gebouw beschouwd kunnen worden. Gedacht moet worden aan bijvoorbeeld opslagplaatsen, voorzieningen ten behoeve van bouwinstallaties, nuts- en verkeersvoorzieningen en verlichting.

Bouwmogelijkheden en flexibiliteit

Zoals hiervoor is aangegeven, is nu nog niet exact bekend welke turbintypen gebouwd gaan worden. Met de keuze van een turbintype hangen onder meer de omvang en de exacte situering van de windturbinemasten samen. Daarom is enige mate van flexibiliteit geboden in de planregeling.

- De ashoogte en rotordiameter van turbines is voorgeschreven met een marge. Deze marge bedraagt 119 tot 145 meter voor de ashoogte en 112 en 131 meter voor rotordiameter voor de productieturbines. Dit geeft de initiatiefnemers nog enige mate van vrijheid om straks een definitieve keuze te kunnen maken qua te bouwen turbintype. Met deze marge is rekening gehouden in de onderbouwing van dit RIP en in het MER.
- De situering van de turbines is op de verbeelding vastgelegd met bestemmingsvlakken. Binnen een bestemmingsvlak mag maximaal 1 windturbine gerealiseerd worden.

Aanduidingen 'Vrijwaringszone – windturbine', 'Overige zone – parkinfrastructuur', 'Overige zone - weg' en 'Overige zone – woning in de sfeer van het windturbinepark'

Voor de overdraai van de wieken van de windturbine is in het inpassingsplan een specifieke regeling opgenomen. Hiermee wordt te kennen gegeven dat naast de geldende bestemming, het overdraaien van rotoren van windturbines ook mogelijk is.

Tevens is een aanduiding 'overige zone – parkinfrastructuur' opgenomen, waarbinnen ook aanvullende bouw- en aanlegmogelijkheden ten behoeve van het windpark geboden worden. Dit is gedaan om extra flexibiliteit te bieden voor het kunnen bouwen van aan het windpark ondergeschikte voorzieningen. Er is gekozen voor een aanduiding om ook de onderliggende bestemmingen te kunnen handhaven en daarmee bestaande rechten geheel te kunnen respecteren.

Ter plaatse van de aanduiding 'Overige zone - weg' zijn onderhoudswegen ten behoeve van het windturbinepark toegestaan. Omdat de exacte locatie nog niet bekend is, maar men wel de bestaande rechten zoveel mogelijk wil respecteren, is hiervoor middels een aanduiding op de verbeelding een zone aangegeven waarbinnen deze onderhoudswe-

gen gerealiseerd kunnen worden. Er is een maximale breedte opgenomen voor de weg om te voorkomen dat de wegen te breed worden en een te groot ruimtebeslag plaats zal vinden. Deze maximale maat geldt echter niet ter plaatse van kruisingen met andere wegen, teneinde voldoende ruimte te hebben voor de draaicirkels van vrachtwagens. Ter plaatse van de aanduiding 'overige zone – woning in de sfeer van het windturbinepark' zijn de beheerderswoningen bij het windpark aangegeven. Voor meer informatie hieromtrent zie par. 6.2 en 6.3.

7.3.3 Verbeelding

Algemeen

Het inpassingsplan dient te voldoen aan de eis van rechtszekerheid. Dit betekent dat een bestemmingsregeling duidelijk en voor één uitleg vatbaar dient te zijn. In aansluiting hierop en in relatie tot digitale ontwikkelingen verdient het de voorkeur de bestemmingsregeling zo veel mogelijk op de plankaart (verbeelding) te visualiseren en de regels zo transparant mogelijk te houden.

Uitgangspunt is dan ook dat zoveel mogelijk informatie op de plankaart wordt aangegeven en dat de plankaart digitaal wordt opgebouwd. De ondergrond waarop de bestemmingsplankaart is gebaseerd kan informatie geven over de actuele situatie. Basis voor de plankaart vormen de digitale gemeentelijke ondergronden, waarbij gebruik is gemaakt van een combinatie van de GBKN (Grootschalige Basiskaart Nederland) en de digitale kadastrale ondergrond.

Bestemmingen en aanduidingen

De plankaart is conform de systematiek van de SVBP2012 opgebouwd uit bestemmingsvlakken. Verder zijn op de plankaart aparte aanduidingen opgenomen voor terreindelen waar afwijkende bouwbepalingen gelden of waar een specifieke functie is toegelaten. De verklaring behorende bij deze aanduidingen zijn terug te vinden op het renvooi en in de planregels.

7.3.4 Bestemmingsregeling: artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 Begrippen

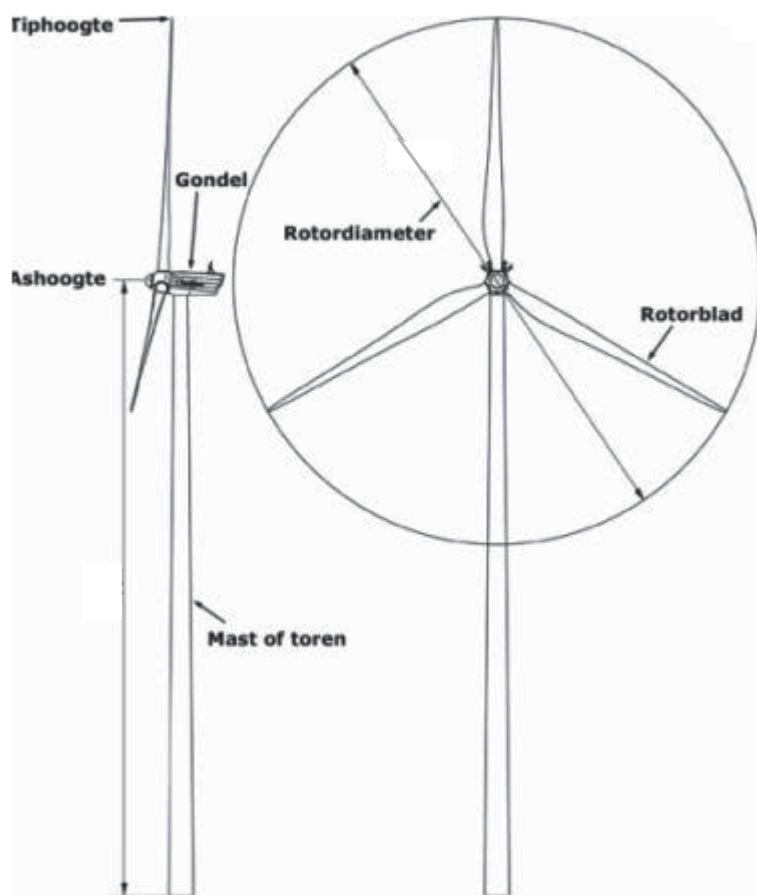
De begripsbepalingen uit artikel 1 zijn hoofdzakelijk overgenomen uit de SVBP2012.

Artikel 2 Wijze van meten

De wijze van meten uit artikel 2 is overgenomen uit de SVBP2012. Voor het meten van de ashoogte en rotordiameter van een windturbine is hiervoor in dit inpassingsplan een specifieke regeling opgenomen. Zie voor een verbeelding van deze regeling figuur 6.1.

Artikel 3 Bedrijf - Windturbinepark

Deze bestemming is toegekend aan de gronden waarop windturbines zijn voorzien ten behoeve van de productie van windenergie. De regeling uit deze bestemming vervangt integraal de onderliggende bestemmingen uit het bestemmingsplan Buitengebied. Voor de toelichting op deze regeling wordt verwezen naar de algemene toelichting in paragraaf 6.3.2.

Figuur 7.1 Wijze van meten ashoogte en tiphoogte

Artikel 4 Leiding – Kabeltracé

Ten behoeve van de interne bekabeling ten behoeve van het windpark, is de dubbelbestemming 'Leiding – Kabeltracé' opgenomen. Onder deze dubbelbestemming is op een aantal plaatsen geen zogenaamde enkelbestemming opgenomen, hier vigeert de onderliggende bestemming uit het gemeentelijk bestemmingsplan, voor zover niet strijdig met de belangen die de dubbelbestemming beschermt (zie paragraaf 7.2, "opzet bestemmingsregeling").

Ter plaatse van deze gronden geldt dat er niet gebouwd mag worden, anders dan ten behoeve van deze bestemming. Voor de windturbines en bijbehorende voorzieningen wordt een uitzondering gemaakt. Voor bepaalde werken en werkzaamheden is een vergunningenstelsel opgenomen. Voor de aanleg van de kabels zelf is geen omgevingsvergunning noodzakelijk. Het vergunningenstelsel is uitsluitend opgenomen om de nieuw aangelegde leiding te beschermen. Daarnaast zijn werkzaamheden die plaatsvinden voordat de kabels en/of leidingen worden aangelegd, toegestaan zonder omgevingsvergunning. In het aanlegvergunningstelsel is een beschermingsniveau tot 1 meter opgenomen. Hiermee ontstaat voldoende bescherming voor de kabels tegen beschadiging. Van het verbod om te bouwen kan afgeweken worden. Hiervoor dient advies te worden gevraagd van de betreffende leidingbeheerder. Dit advies wordt gevraagd in verband met de ligging van de leiding en het voorkomen van schade aan de leiding.

Artikel 5 en 6 Waarde – Archeologie 1 en 2

Een gedeelte van de gronden is mede bestemd ter bescherming van eventuele te verwachten archeologische waarden (middelhoog en hoog). Voor werken en werkzaamheden geldt een vergunningenstelsel. Hierbij geldt voor werken groter dan 500/1.000 m² of een lengte van 500/1.000 meter (afhankelijk van respectievelijk een middelhoge of hoge verwachtingswaarde) en werken dieper dan 30 cm dat hier een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden voor nodig is, waarbij aangetoond dient te worden dat archeologische waarden niet worden geschaad of niet aanwezig zijn.

De dubbelbestemmingen zijn afgestemd op het archeologiebeleid van de gemeente Aa en Hunze, alsmede op de uitgevoerde archeologische onderzoeken (zie paragraaf 5.6). 'Waarde – Archeologie 1' is opgenomen voor een hoge verwachtingswaarde en 'Waarde – Archeologie 2' is opgenomen voor een middelhoge verwachtingswaarde.

Artikel 7 Anti-dubbeltelbepaling

Het Bro stelt de verplichting de anti-dubbeltelregel over te nemen in het inpassingsplan. Deze standaardbepaling heeft als doel te voorkomen dat van ruimte die in een inpassingsplan voor de realisering van een bepaald gebruik of functie is mogelijk gemaakt, na realisering daarvan, ten gevolge van feitelijke functie- of gebruiksverandering van het gerealiseerde, opnieuw ten tweede male zou kunnen worden gebruikgemaakt.

Artikel 8 Verhouding met bestemmingsplannen

In deze bepaling wordt de verhouding met onderliggende bestemmingsplannen geregeld.

Artikel 9 Algemene aanduidingsregels

Hier zijn de bepalingen omtrent de gebiedsaanduidingen 'vrijwaringszone – windturbine', 'overige zone – parkinfrastructuur' en 'overige zone - weg' opgenomen. Voor een toelichting hierop verwijzen wij naar paragraaf 7.3.2.

Artikel 10 Overige regels

Dit artikel regelt de bevoegdheid van provincie en gemeenten nadat het inpassingsplan in werking is getreden. Voor een toelichting op deze bepaling wordt verwezen naar paragraaf 6.2.

Artikel 11 Overgangsrecht

De bepalingen in lid 10.1 en 10.2 zijn conform het Bro en SVBP2012 overgenomen. Het betreft de algemene en wettelijk voorschreven regeling voor het overgangsrecht voor met dit inpassingsplan strijdige bouwwerken en strijdig gebruik.

Artikel 12 Slotregel

De slotregel is conform het Bro en SVBP2012 overgenomen en behoeft geen nadere toelichting.

8. FINANCIËEL-ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID

8.1 Kostenverhaal

Krachtens de Wet ruimtelijke ordening, waarin in afdeling 6.4 bepalingen zijn opgenomen betreffende de grondexploitatie, geldt de verplichting tot kostenverhaal in de gevallen die zijn aangewezen in het Besluit ruimtelijke ordening. Op grond van het Besluit ruimtelijke ordening is kostenverhaal verplicht in geval van:

- de bouw van één of meer woningen en hoofdgebouwen;
- uitbreidingen van gebouwen met ten minste 1.000 m² of met één of meer woningen;
- de verbouwing van één of meer aaneengesloten gebouwen die voor andere doeleinden in gebruik of ingericht waren voor woondoeleinden, mits ten minste 10 woningen worden gerealiseerd,
- één of meer aaneengesloten gebouwen die voor andere doeleinden in gebruik of ingericht waren bij ingebruikname voor detailhandel, dienstverlening, kantoor of horecadoeleinden, mits de cumulatieve oppervlakte ten minste 1.000 m² bedraagt;
- de bouw van kassen met een oppervlakte van ten minste 1.000 m².

Het voorliggende inpassingsplan voorziet in de realisatie van 50 windturbines en de daarbij behorende voorzieningen. Op grond van jurisprudentie²³ geldt dat windturbines van een dergelijke afmeting die in het onderhavige plan mogelijk gemaakt worden, aangemerkt dienen te worden als een 'gebouw' als bedoeld in artikel 1 Woningwet. Een (grotere) windturbine is immers voor mensen toegankelijk en vormt zonder meer een door wanden omsloten ruimte. Aangezien hiermee sprake is van de bouw van meerdere hoofdgebouwen zoals bedoeld in artikel 6.2.1. sub b van het Besluit ruimtelijke ordening, is kostenverhaal verplicht. In het kostenverhaal wordt voorzien middels een anterieure overeenkomst, waarin onder andere voorzien wordt in planschade.

Planschade

Bij ruimtelijke ontwikkelingen kan planschade ontstaan. De Wro voorziet in een regeling voor vergoeding van planschade. Op basis van artikel 6.1 Wro wordt aan degene die in de vorm van een inkomensderving of een vermindering van de waarde van een onroerende zaak schade lijdt of zal lijden als gevolg van het inpassingsplan, tegemoet gekomen, wanneer de schade redelijkerwijs niet voor rekening van de aanvrager behoort te blijven en voor zover de tegemoetkoming niet anderszins is verzekerd. Een aanvraag voor een tegemoetkoming in schade ten gevolge van het inpassingsplan, kan bij de Minister van Economische Zaken worden ingediend binnen de periode van 5 jaar na het onherroepelijk worden van het vastgestelde inpassingsplan.

²³ ABRvS 12 april 2001 (AB 2003, 50).

8.2 Financiële uitvoerbaarheid

Het initiatief wordt gefinancierd door de initiatiefnemers Duurzame Energieproductie Exloërmond BV, Raedthuys Windenergie BV en Windpark Oostermoer Exploitatie B.V.. De investeringen voor de aanleg van de windturbines, toegangswegen, kabels en transformatorstations worden gedragen door de initiatiefnemers. De initiatiefnemers verdienen de investeringen terug door de verkoop van de opgewekte elektriciteit. Bovendien biedt de stimuleringsregeling SDE+ een mogelijkheid voor subsidie voor windturbines op land, welke de zogenaamde onrendabele top van de elektriciteitsproductie van dit windpark afdekt. Gezien het bovenstaande wordt geconcludeerd dat het plan economisch uitvoerbaar is.

9. PROCEDURE EN COMMUNICATIE

Het inpassingsplan en alle overige besluiten worden gelijktijdig ter inzage gelegd in de verschillende stappen van de procedure. Dit geldt dus zowel voor de ontwerpbesluiten als de vastgestelde besluiten. Ook het beroep bij de bestuursrechter wordt gebundeld indien de besluiten gelijktijdig zijn bekendgemaakt. Tegen het inpassingsplan en de gecoördineerde besluiten staat rechtstreeks beroep open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Gelet op het feit dat er sprake is van 'ontwikkeling en verwezenlijking van werken en gebieden krachtens afdeling 3.5 Wro' is de Crisis- en Herstelwet van toepassing²⁴. Dit brengt onder meer met zich mee dat:

- de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State een termijn van 6 maanden na afloop van de beroepstermijn heeft voor het doen van een uitspraak op een beroep;
- dat een niet tot de centrale overheid behorende overheid (rechtspersoon die krachtens het publiekrecht is ingesteld of bestuursorgaan) niet tegen het inpassingsplan in beroep kan gaan;
- dat een beroepschrift niet-ontvankelijk is als het niet meteen de gronden van beroep bevat (het indienen van een pro forma beroepschrift is niet mogelijk).

Het Ministerie van Economische Zaken verzorgt de coördinatie, bekendmaking en mededeling van de (ontwerp)besluiten. In dit hoofdstuk worden de resultaten van de zienswijzen- en overlegprocedure beschreven.

9.1 Overleg

Het voorontwerp van dit inpassingsplan wordt in het kader van het voorgeschreven overleg op grond van artikel 3.1.1., lid 1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) aan de overleginstanties toegezonden. Tegelijkertijd zullen de betrokken gemeenteraden en provinciale staten gehoord worden ingevolge artikel 3:28 lid 1 Wro.

Te zijner tijd zullen in deze paragraaf de conclusies uit de beantwoording van de overlegreacties worden weergegeven. Ook wordt beschreven of de overlegreacties aanleiding geven tot aanpassing van het inpassingsplan.

²⁴ Op grond van het bepaalde in artikel 1.1., eerste lid, onder a in samenhang met artikel 1.2 en 2.1 van bijlage I van de Crisis- en Herstelwet.

9.2 Zienswijzen

Het ontwerpinpassingsplan wordt gedurende 6 weken ter inzage gelegd waarbij eenieder in de gelegenheid wordt gesteld hierop zijn of haar zienswijze te geven. De stukken worden ter inzage gelegd bij de betrokken gemeenten Aa en Hunze en Borger- Odoorn, bij het Ministerie van Economische Zaken en digitaal via www.bureau-energieprojecten.nl.

Te zijner tijd zullen in deze paragraaf de conclusies uit de beantwoording van de ontvangen zienswijzen worden weergegeven. Ook wordt beschreven of de zienswijzen aanleiding geven tot aanpassing van het inpassingsplan ten opzichte van het ontwerp ervan. De samenvatting en de beantwoording van de zienswijzen wordt opgenomen in de bijlage bij het inpassingsplan.

9.3 Ingebrachte opmerkingen, reacties en adviezen MER

9.3.1 Reacties op het MER

Te zijner tijd zullen in deze paragraaf de conclusies uit de beantwoording van de ontvangen reacties op het MER worden weergegeven en aangegeven worden hoe deze worden verwerkt in het inpassingsplan.

9.3.2 Toetsingsadvies en aanbevelingen

De Commissie voor de Milieueffectrapportage brengt een toetsingsadvies uit over het opgestelde MER. In deze paragraaf zal het toetsingsadvies en de aanbevelingen kort samengevat worden en aangegeven worden hoe deze worden verwerkt in het inpassingsplan.

Regels

Inhoudsopgave

Regels

Hoofdstuk 1	Inleidende regels	3
Artikel 1	Begrippen	3
Artikel 2	Wijze van meten	6
Hoofdstuk 2	Bestemmingsregels	7
Artikel 3	Bedrijf - Windturbinepark	7
Artikel 4	Leiding - Kabeltracé	9
Artikel 5	Waarde - Archeologie 1	11
Artikel 6	Waarde - Archeologie 2	13
Hoofdstuk 3	Algemene regels	15
Artikel 7	Anti-dubbeltelregel	15
Artikel 8	Verhouding met bestemmingsplannen	16
Artikel 9	Algemene aanduidingsregels	17
Artikel 10	Overige regels	18
Hoofdstuk 4	Overgangs- en slotregels	19
Artikel 11	Overgangsrecht	19
Artikel 12	Slotregel	20

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan

het Inpassingsplan Windpark De Drentse Monden - Oostermoer met identificatienummer NL.IMRO.0000.EZip15WDMOM-1001 van de minister van Economische Zaken en de minister van Infrastructuur en Milieu.

1.2 inpassingsplan

de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

1.3 aanduiding

een geometrisch bepaald vlak of een figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.4 aanduidingsgrens

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.5 archeologische waarde

de aan een gebied toegekende waarde, dan wel de aan een gebied toegekende hoge of middelhoge verwachtingswaarde, in verband met de in dat gebied mogelijk voorkomende overblijfselen uit oude tijden.

1.6 bestemmingsgrens

de grens van een bestemmingsvlak.

1.7 bestemmingsvlak

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.8 bevoegd gezag

bevoegd gezag zoals bedoeld in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

1.9 bouwen

het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk.

1.10 bouwwerk

een bouwkundige constructie van enige omvang die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.11 gebouw

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.12 hoogspanningsleiding

een kabel/leiding met een spanningsniveau hoger dan 1.000 volt wisselspanning (effectief) of 1.500 volt gelijkspanning.

1.13 inkoopstation

bouwwerken behorende bij een cluster van windturbines ten behoeve van het transport van energie van de interne parkbekabeling van het windturbinepark naar het externe energienet.

1.14 kunstwerk

bouwwerk geen gebouw zijnde van weg- en waterbouwkundige aard, zoals bruggen, viaducten, duikers, keerwanden, beschoeiingen, kademuren en dergelijke.

1.15 lijnopstelling windturbines

windturbines die in een rechte lijn staan en die door samenhang in onderlinge afstand en verschijningsvorm deel uitmaken van een visuele eenheid van meerdere windturbines.

1.16 maaiveld

de hoogte waarop het omliggende terrein aansluit op het gebouw, bouwwerk of windturbine.

1.17 nutsvoorzieningen

voorzieningen ten behoeve van het openbare nut, zoals transformatorhuisjes, gasreducerstations, schakeluisjes, duikers, bemalingsinstallaties, gemaalgebouwtjes, telefooncellen, voorzieningen ten behoeve van (ondergrondse) afvalinzameling en apparatuur voor telecommunicatie.

1.18 obstakellicht

grondlicht gebruikt in de luchtvaart die de aanwezigheid van een obstakel aangeven.

1.19 Onze minister

de minister van Economische Zaken.

1.20 opstelplaats

een verharde plek ten behoeve van het bouwen van en het onderhoud aan een windturbine, waaronder tevens begrepen onderhoudswegen.

1.21 peil

- a. voor gebouwen die onmiddellijk aan de weg grenzen: de hoogte van die weg;
- b. in andere gevallen en voor bouwwerken, geen gebouwen zijnde: de gemiddelde hoogte van het aansluitende afgewerkte maaiveld, op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan.

1.22 rotor

het samenstel van rotorbladen (wieken) en hub (neus) van een windturbine.

1.23 rotorblad

de wiek van een windturbine.

1.24 tijdelijke voorzieningen

bouwwerken, geen gebouwen zijnde, alsmede werken (waaronder opslagplaatsen) gedurende een periode van maximaal 5 jaar.

1.25 windturbine

een bouwwerk bestaande uit een mast met bijbehorende fundering en de rotor, ten behoeve van de opwekking van elektrische energie door benutting van windkracht, met uitzondering van bemalingsinstallaties ten behoeve van de waterhuishouding.

1.26 windturbinepark

het geheel van windturbines met alle daarbij behorende bouwwerken en voorzieningen.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij de toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 afstand

de afstand tussen bouwwerken onderling en de afstand van bouwwerken tot perceelsgrenzen worden daar gemeten waar deze afstanden het kleinst zijn.

2.2 bouwhoogte van een bouwwerk

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een overig bouwwerk, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.3 breedte, lengte en diepte van een gebouw

tussen (de lijnen getrokken door) de buitenzijde van de gevels en het hart van de scheidingsmuren.

2.4 goothoogte van een bouwwerk

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot c.q. de druiplijn, het boeibord of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.5 ashoogte van een windturbine

vanaf het peil tot aan het hart van de hub (neus).

2.6 rotordiameter van een windturbine

de diameter van de cirkel die door de tip (het uiteinde) van een rotorblad (wiek) wordt beschreven.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Bedrijf - Windturbinepark

3.1 Bestemmingsbeschrijving

De voor 'Bedrijf - Windturbinepark' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. de opwekking van windenergie door middel van windturbines;
- b. opstelplaatsen ten behoeve van de bouw en het onderhoud van windturbines, met inachtneming van het bepaalde in 9.2;
- c. inkoopstations, met inachtneming van het bepaalde in 9.2;
- d. tijdelijke voorzieningen ten behoeve van de aanleg van het windturbinepark;
- e. kabels en leidingen ten behoeve van het windturbinepark;
- f. kunstwerken, alsmede voorzieningen ten behoeve van de bediening van kunstwerken;
- g. wegen en paden, op- en afritten;
- h. nutsvoorzieningen;
- i. voor zover niet strijdig met de belangen van het bepaalde in sub a t/m h, is het volgende toegestaan:
 1. agrarische bedrijvigheid;
 2. extensieve openluchtrecreatie;
 3. watergangen, waterpartijen, oevers en taluds;
 4. waterhuishouding;
 5. instandhouding en ontwikkeling van ter plaatse voorkomende natuurwaarden.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Windturbinepark

Voor het bouwen van windturbines gelden de volgende bepalingen:

- a. er is maximaal één windturbine per bestemmingsvlak toegestaan;
- b. de minimale en maximale ashoogte van een windturbine bedragen respectievelijk 119 meter en 145 meter;
- c. de minimale en maximale rotordiameter van een windturbine bedragen respectievelijk 112 meter en 131 meter;
- d. per lijnopstelling dienen de rotordiameter en de bouwhoogte van de windturbines hetzelfde te zijn;
- e. de draairichting van de windturbines dient gelijk te zijn.

3.2.2 Overige bouwwerken

Voor het bouwen van overige bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

- a. behoudens het bepaalde in artikel 3.2.1 en 9.2 zijn uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde toegestaan;
- b. de maximale bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde ten behoeve van het verkeer, alsmede bliksemafleiders bedraagt 8 meter;
- c. de maximale bouwhoogte van nutsvoorzieningen bedraagt 3 meter;
- d. de maximale bouwhoogte van palen en masten bedraagt 6 meter;
- e. de maximale bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, bedraagt ten hoogste 3 meter.

3.3 Nadere eisen

Onze Minister is bevoegd nadere eisen te stellen aan de gelijkvormigheid van windturbines (met name de rotoren) per lijnopstelling, de exacte positie van windturbines en de verhouding tussen de bouwhoogte en rotordiameter in verband met mogelijke landschappelijke effecten.

3.4 Specifieke gebruiksregels

3.4.1 *Voorwaardelijke verplichting luchtvaartveiligheid*

Aan de randen van het windpark dienen de windturbines van obstakellichten te worden voorzien, zodanig dat alle windturbines op de hoekpunten van het windpark van obstakellichten zijn voorzien en alle overige windturbines op de randen van het windpark zodanig dat de horizontale afstand tussen twee windturbines welke van obstakellichten zijn voorzien maximaal 900 meter bedraagt, tenzij de luchtvaartveiligheid op andere wijze aantoonbaar en in overleg met Inspectie Leefomgeving en Transport geborgd kan worden.

Artikel 4 Leiding - Kabeltracé

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Kabeltracé' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor een kabeltracé ten behoeve van het windturbinepark, niet zijnde een hoogspanningsleiding.

Hierbij geldt specifiek dat, indien twee alternatieve tracés aangegeven zijn, er slechts 1 tracé gerealiseerd mag worden.

4.2 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende bepalingen:

- a. in afwijking van het bepaalde bij de andere bestemmingen mag niet worden gebouwd, anders dan ten behoeve van deze bestemming, met uitzondering van het bepaalde in sub c;
- b. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt dat de hoogte niet meer mag bedragen dan 3,5 meter;
- c. het bepaalde in sub a tot en met c is niet van toepassing op het bepaalde in artikel 3 Bedrijf - Windturbinepark.

4.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan middels een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in artikel 4.2 en toestaan dat gebouwen ten behoeve van de bestemming Bedrijf - Windturbinepark, dan wel de aanduiding Overige zone - parkinfrastructuur worden gebouwd, mits:

- a. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doelmatig functioneren van het kabeltracé als bedoeld in artikel 4.1;
- b. vooraf schriftelijk advies wordt ingewonnen bij de betreffende leidingbeheerder.

4.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

4.4.1 Verbod

In het belang van het kabeltracé als bedoeld in artikel 4.1 is het, behoudens het bepaalde in artikel 4.4.2, verboden op en in de in artikel 4.1 bedoelde gronden zonder omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

- a. het veranderen van het huidige maaiveldniveau door ontginnen, bodemverlagen of afgraven, dieper dan 1 m onder peil;
- b. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en/of bomen, dieper dan 1 m onder peil;
- c. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of ander wijze indrijven van voorwerpen, dieper dan 1 m onder peil;
- d. diepploegen, dieper dan 1 m onder peil;
- e. het aanleggen van andere kabels en leidingen dan in de bestemmingsomschrijving aangegeven, en daarmee verband houdende constructies, dieper dan 1 m onder peil;
- f. het aanleggen van watergangen of het vergraven, verruimen of dempen van reeds bestaande watergangen, dieper dan 1 m onder peil;
- g. het uitvoeren van grondbewerkingen, dieper dan 1 m onder peil.

4.4.2 Uitzonderingen

Het verbod als bedoeld in artikel 4.4.1 is niet van toepassing op werken of werkzaamheden die:

- a. betrekking hebben op normaal onderhoud en beheer ten dienste van de bestemming;
- b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
- c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning, of;
- d. betrekking hebben op de realisatie van een windturbinepark.

4.4.3 Toelaatbaarheid

De werken of werkzaamheden als bedoeld in artikel 4.4.1 zijn slechts toelaatbaar, mits:

- a. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doelmatig functioneren van het kabeltracé als bedoeld in artikel 4.1;
- b. vooraf schriftelijk advies wordt ingewonnen bij de betreffende leidingbeheerder.

Artikel 5 Waarde - Archeologie 1

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 1' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de bescherming van aanwezige archeologische waarden dan wel naar verwachting aanwezige archeologische waarden voorzover als zodanig zijn aangeduid.

5.2 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

5.2.1 Omgevingsvergunningplicht

In het belang van de archeologische monumentenzorg en ter voorkoming van onevenredige aantasting van aanwezige dan wel naar verwachting aanwezige archeologische waarden, is het verboden, behoudens het bepaalde in artikel 5.2.2, zonder een omgevingsvergunning op en in de in artikel 5.1 bedoelde gronden over een oppervlakte van minimaal 500 m² of over een lengte van minimaal 500 meter de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden uit te voeren:

- a. het uitvoeren van graafwerkzaamheden, het roeren en omwoelen van gronden, dieper dan 0,3 m onder peil;
- b. het verlagen van de bodem en afgraven van gronden, dieper dan 0,3 m onder peil;
- c. het graven of anderszins aanbrengen van watergangen en waterpartijen, dieper dan 0,3 m onder peil;
- d. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of ander wijze indrijven van voorwerpen, dieper dan 0,3 m onder peil;
- e. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen;
- f. het ophogen en egaliseren van gronden.

5.2.2 Uitzonderingen omgevingsvergunningplicht

Het in artikel 5.2.1 gestelde verbod geldt niet voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden:

- a. in het kader van het normale beheer en onderhoud ten dienste van de daar voorkomende bestemming(en);
- b. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen, mits verricht door een ter zake deskundige, of;
- c. waarmee is of mag worden begonnen op het tijdstip van onherroepelijk worden van het plan.

5.2.3 Omgevingsvergunning, toelaatbaarheid werken en werkzaamheden

De werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden als bedoeld in artikel 5.2.1, zijn slechts toelaatbaar, indien:

- a. door die werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen, één of meer archeologische waarden van de betreffende gronden, niet onevenredig worden of kunnen worden aangetast, en
- b. vooraf door aanvrager van de omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden een rapport is overgelegd waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld.

5.3 Wijzigingsbevoegdheid

Het bevoegd gezag kan de aanduiding 'Waarde - Archeologie 1' wijzigen zodanig dat:

- a. de zone naar ligging wordt verschoven of naar omvang wordt vergroot of verkleind en in voorkomend geval van het plan wordt verwijderd, voorzover de geconstateerde aanwezigheid of afwezigheid van archeologische waarden, in voorkomend geval na beëindiging van opgravingen, daartoe aanleiding geeft;
- b. dit artikel wordt gewijzigd of vervalt, voorzover regelingen van een hogere orde dan een inpassingsplan daartoe aanleiding geven.

Artikel 6 Waarde - Archeologie 2

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de bescherming van aanwezige archeologische waarden dan wel naar verwachting aanwezige archeologische waarden voorzover als zodanig zijn aangeduid.

6.2 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

6.2.1 Omgevingsvergunningplicht

In het belang van de archeologische monumentenzorg en ter voorkoming van onevenredige aantasting van aanwezige dan wel naar verwachting aanwezige archeologische waarden, is het verboden, behoudens het bepaalde in artikel 6.2.2, zonder een omgevingsvergunning op en in de in artikel 6.1 bedoelde gronden over een oppervlakte van minimaal 1.000 m² of over een lengte van minimaal 1.000 meter de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden uit te voeren:

- a. het uitvoeren van graafwerkzaamheden, het roeren en omwoelen van gronden, dieper dan 0,3 m onder peil;
- b. het verlagen van de bodem en afgraven van gronden, dieper dan 0,3 m onder peil;
- c. het graven of anderszins aanbrengen van watergangen en waterpartijen, dieper dan 0,3 m onder peil;
- d. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of ander wijze indrijven van voorwerpen, dieper dan 0,3 m onder peil;
- e. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen;
- f. het ophogen en egaliseren van gronden.

6.2.2 Uitzonderingen omgevingsvergunningplicht

Het in artikel 6.2.1 gestelde verbod geldt niet voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden:

- a. in het kader van het normale beheer en onderhoud ten dienste van de daar voorkomende bestemming(en);
- b. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen, mits verricht door een ter zake deskundige, of;
- c. waarmee is of mag worden begonnen op het tijdstip van onherroepelijk worden van het plan.

6.2.3 Omgevingsvergunning, toelaatbaarheid werken en werkzaamheden

De werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden als bedoeld in artikel 6.2.1, zijn slechts toelaatbaar, indien:

- a. door die werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen, één of meer archeologische waarden van de betreffende gronden, niet onevenredig worden of kunnen worden aangetast, en
- b. vooraf door aanvrager van de omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden een rapport is overgelegd waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijktens de aanvraag zal worden verstoord naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld.

6.3 Wijzigingsbevoegdheid

Het bevoegd gezag kan de aanduiding 'Waarde - Archeologie 2' wijzigen zodanig dat:

- a. de zone naar ligging wordt verschoven of naar omvang wordt vergroot of verkleind en in voorkomend geval van het plan wordt verwijderd, voorzover de geconstateerde aanwezigheid of afwezigheid van archeologische waarden, in voorkomend geval na beëindiging van opgravingen, daartoe aanleiding geeft;
- b. dit artikel wordt gewijzigd of vervalt, voorzover regelingen van een hogere orde dan een inpassingsplan daartoe aanleiding geven.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 7 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 8 Verhouding met bestemmingsplannen

- a. Voor zover de enkelbestemming Bedrijf - Windturbinepark, als bedoeld in artikel 3 van dit plan samenvalt met de bestemmingen uit de onderliggende bestemmingsplannen dan wel beheersverordeningen, komen de enkelbestemmingen uit die bestemmingsplannen dan wel beheersverordeningen te vervallen;
- b. voor zover de dubbelbestemmingen Leiding - Kabeltracé, Waarde - Archeologie 1 en Waarde - Archeologie 2, als bedoeld in artikelen 4 t/m 6 van dit plan, alsmede de aanduidingen Veiligheidszone - windturbine, Overige zone - parkinfrastructuur, Overige zone - weg en Overige zone - woning in de sfeer van het windpark als bedoeld in artikel 9 samenvallen met de bestemmingen uit de onderliggende bestemmingsplannen dan wel beheersverordeningen, prevaleert de dubbelbestemming respectievelijk aanduiding als bedoeld in dit plan;
- c. in aanvulling op het bepaalde onder b geldt dat de onderliggende bestemmingen op basis van het vigerende bestemmingsplan en/of de (sub)besluitgebieden op basis van de vigerende beheersverordening van kracht blijven voor zover zij niet strijdig zijn met de dubbelbestemmingen als bedoeld in artikelen 4 t/m 6 en/of de aanduidingen als bedoeld in artikel 9 ;
- d. voor zover dit inpassingsplan de bestemmingsplannen, beheersverordeningen en omgevingsvergunningen voor strijdig gebruik als bedoeld in artikel 2.12 Wabo niet wijzigt, blijven de regels uit genoemde bestemmingsplannen, beheersverordeningen en omgevingsvergunningen onverkort van toepassing.

Artikel 9 Algemene aanduidingsregels

9.1 Veiligheidszone - windturbine

Ter plaatse van de aanduiding 'veiligheidszone - windturbine' is tevens wiekoverslag van de windturbine toegestaan.

9.2 Overige zone - parkinfrastructuur

Ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - parkinfrastructuur' zijn opstelplaatsen toegestaan, met dien verstande dat maximaal 1 opstelplaats met een maximale oppervlakte van 5.000 m² per windturbine is toegestaan, alsmede kabels en leidingen en tijdelijke voorzieningen ten behoeve van de aanleg van het windturbinepark.

Ter plaatse zijn geen gebouwen toegestaan, uitgezonderd gebouwen in de vorm van inkoopstations. Hiervoor gelden de volgende bepalingen:

- a. per lijnopstelling is maximaal 1 inkoopstation toegestaan, met dien verstande dat bij maximaal 1 lijnopstelling maximaal 2 inkoopstations toegestaan zijn;
- b. de maximale hoogte bedraagt 3,5 meter;
- c. de maximale oppervlakte per inkoopstation bedraagt 50 m².

9.3 Overige zone - weg

Ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - weg' is een onderhoudsweg toegestaan met een maximale breedte van 7 meter, uitgezonderd ter hoogte van kruisingen met andere wegen. Tevens zijn ter plaatse kabels en leidingen toegestaan.

9.4 Overige zone - woning in de sfeer van het windpark

Ter plaatse van de aanduiding 'Overige zone - woning in de sfeer van het windpark' wordt de woning tevens aangemerkt als een woning in de sfeer van het windturbinepark.

Artikel 10 Overige regels

1. Gemeenteraden en Provinciale Staten zijn na tien jaar na vaststelling van dit inpassingsplan bevoegd een bestemmingsplan, respectievelijk een inpassingsplan, vast te stellen voor de gronden waarop dit inpassingsplan betrekking heeft.
2. In afwijking van het eerste lid kan een gemeenteraad een bestemmingsplan vaststellen of kunnen Provinciale Staten een inpassingsplan vaststellen onmiddellijk na vaststelling van dit plan, indien daarin geen afbreuk wordt gedaan aan de uitvoerbaarheid van dit plan.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 11 Overgangsrecht

11.1 Overgangsrecht bouwwerken

- a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot:
 - 1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
 - 2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan;
- b. het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het bepaalde onder a een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in dit lid onder a met maximaal 10%;
- c. het bepaalde onder a is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

11.2 Overgangsrecht gebruik

- a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet;
- b. het is verboden het met het plan strijdige gebruik, bedoeld in dit lid onder a, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind;
- c. indien het gebruik, bedoeld in het bepaalde onder a, na het tijdstip van de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten;
- d. het bepaalde onder a is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 12 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als: 'Regels van het Inpassingsplan Windpark De Drentse Monden - Oostermoer.

